

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.

Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.

Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.

All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.

If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

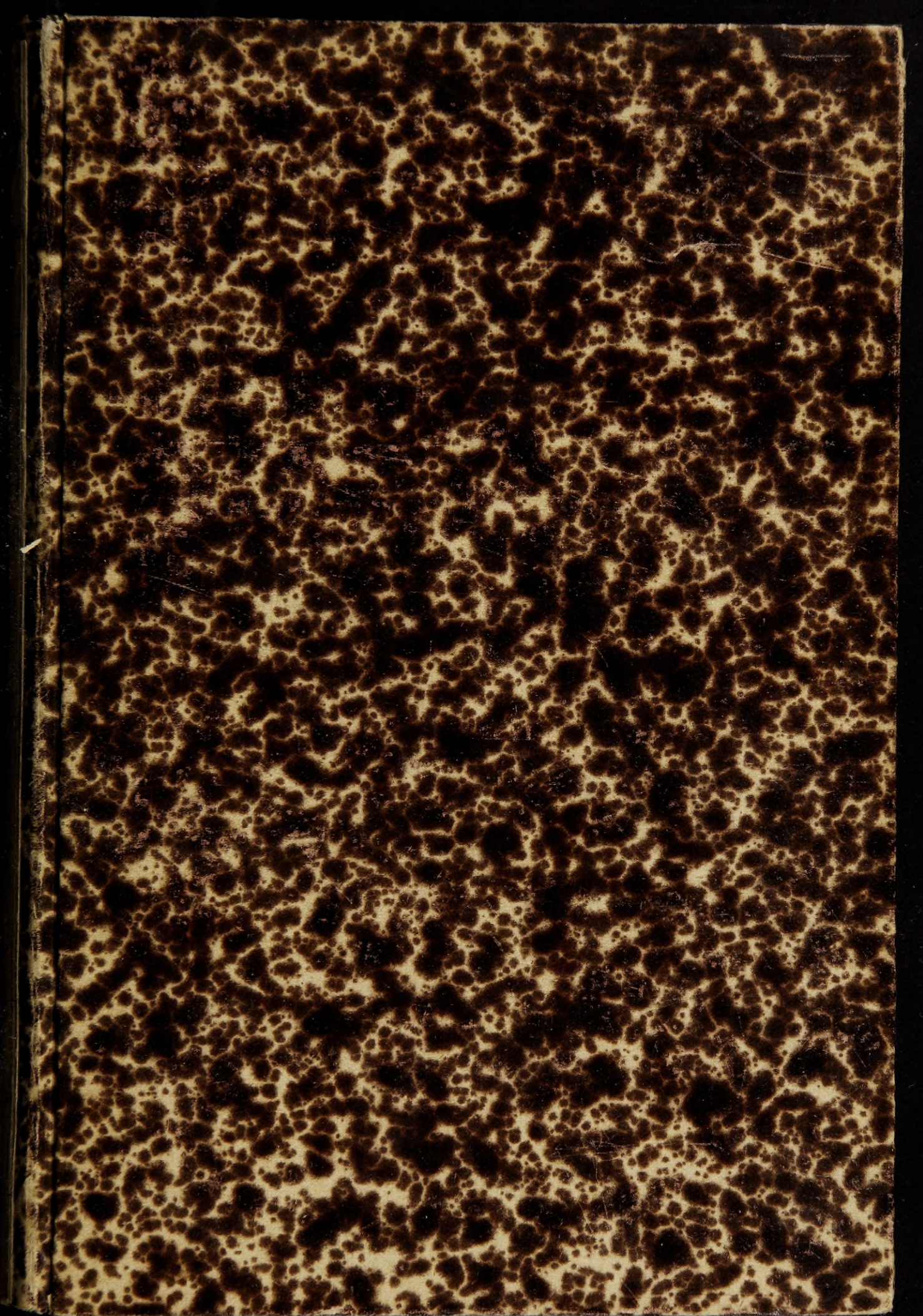
GÖTEBORGS
UNIVERSITET

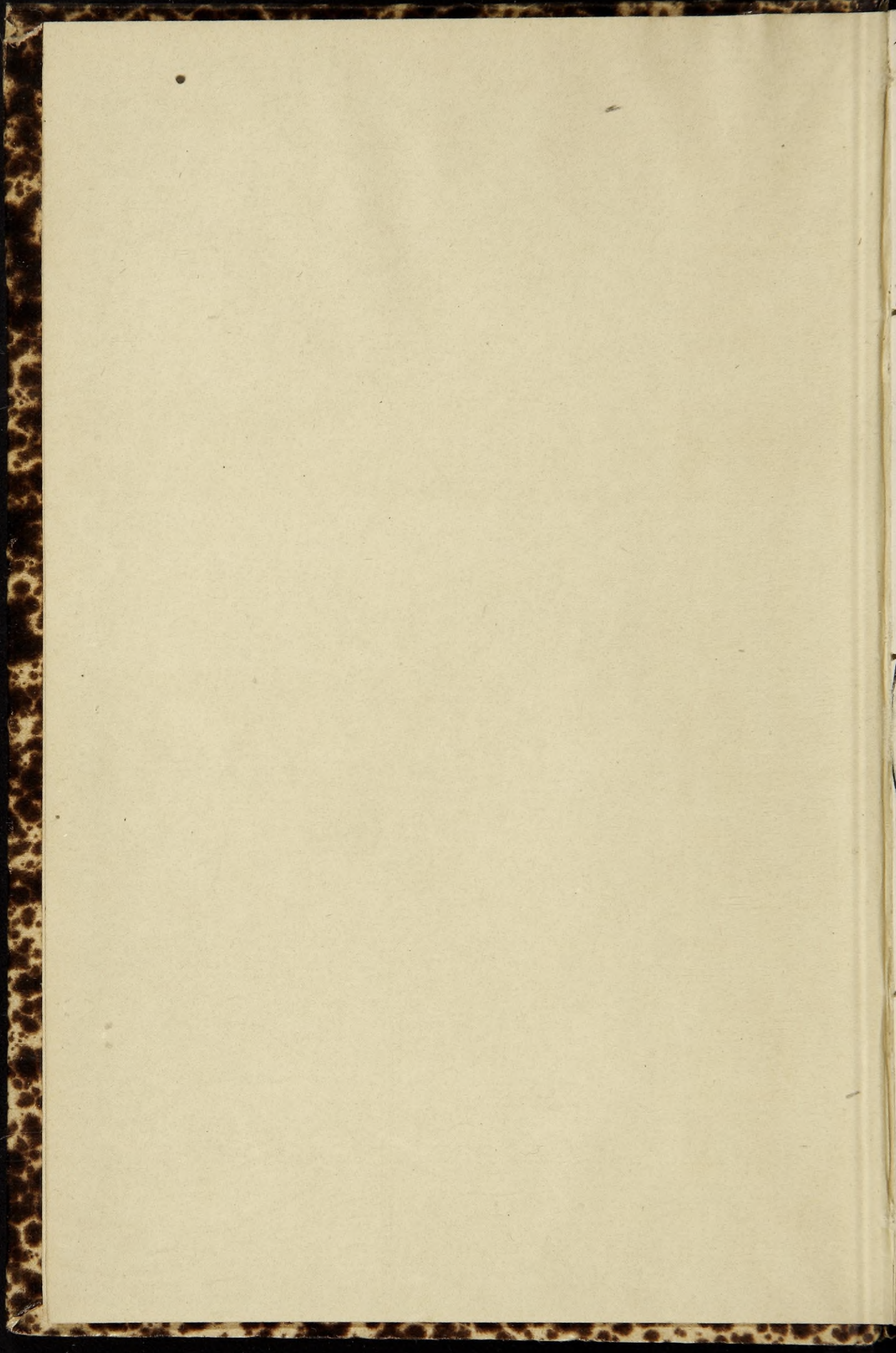
LUNDS
UNIVERSITET

UPPSALA
UNIVERSITET

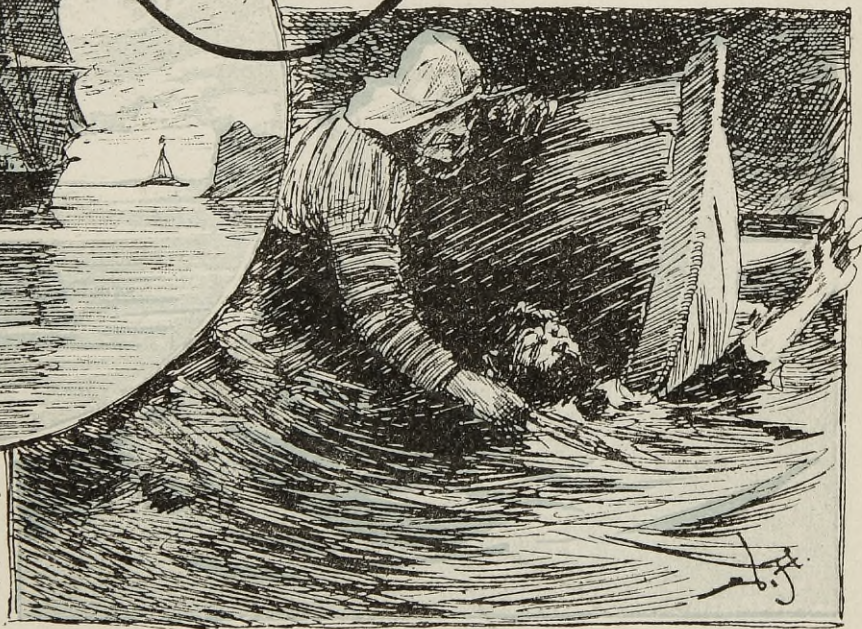
Vitt.
Lv.

SKONERTEN Sjöfågeln

OCH ANDRA SKIZZER

AF

RICHARD MELANDER.

STOCKHOLM

C. E. FRITZE'S K. HOFBOKHANDEL.

SK

SKONERTEN SJÖFOGELN

OCH ANDRA SKIZZER

AF

RICHARD MELANDER

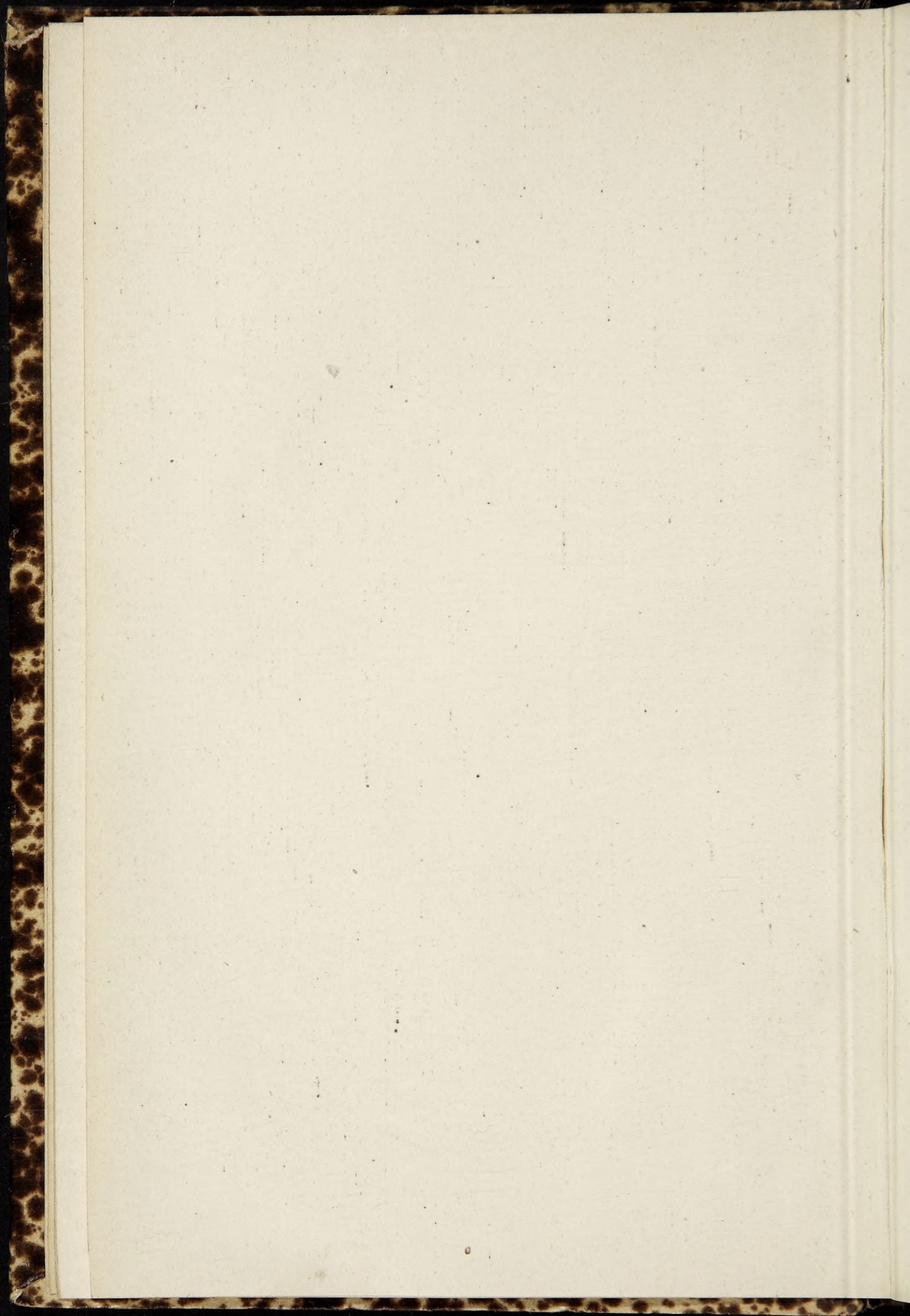
STOCKHOLM
C. E. FRITZE'S K. HOFBOKHANDEL

STOCKHOLM, GERNANDTS BOKTRYCKERI-AKTIEBOLAG, 1890.

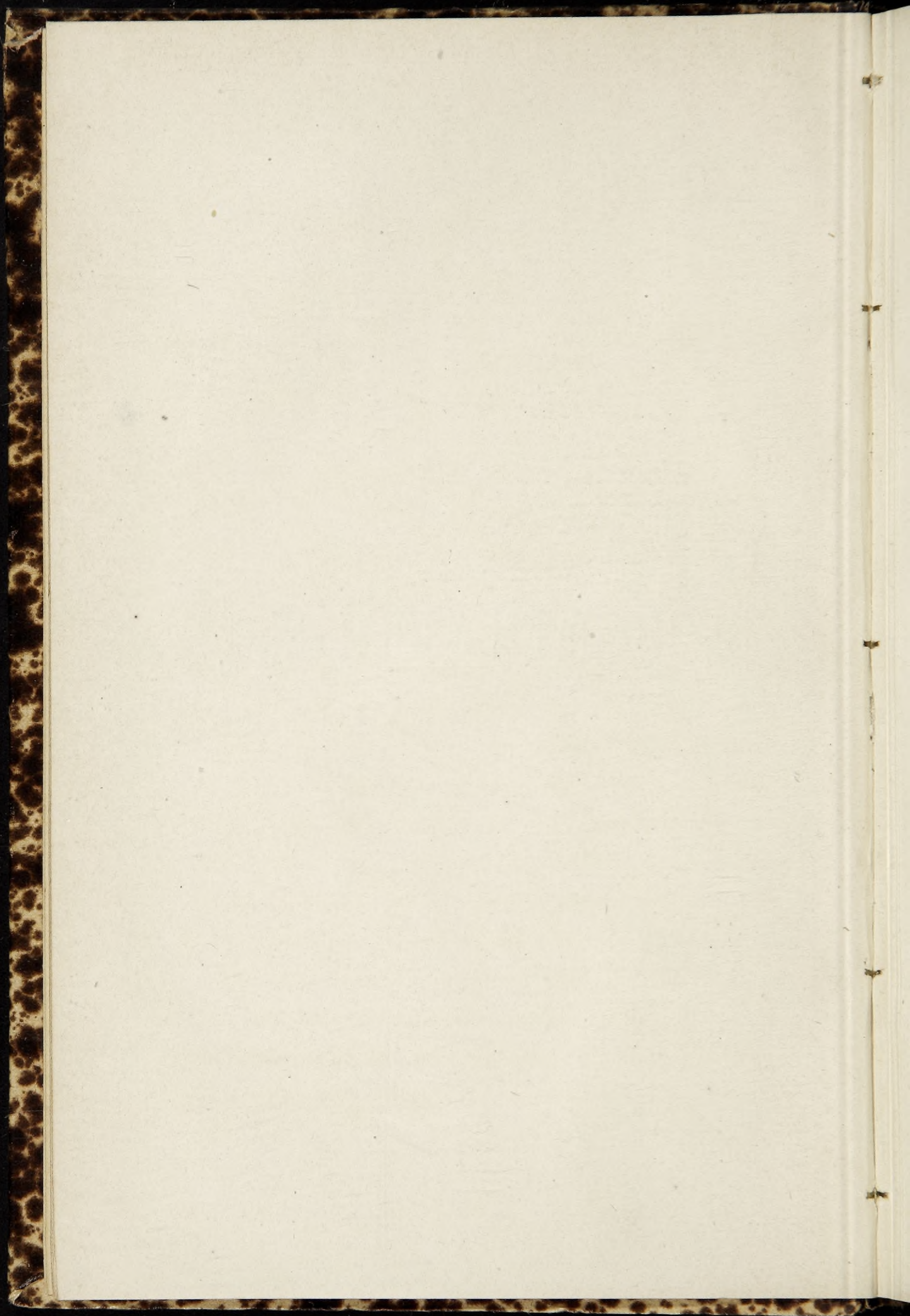
INNEHÅLL.

	Sid.
SKONERTEN SJÖFOGELN	1
»NAJADENS» SKEPPARE.....	25
»KRANSENS» STUGA	45
N:O 45 PERFEKT	67
EN SKÄRGÅRDSHISTORIA	119
GAMLE LJUNGQVIST	147
SOLIDE'S SISTA RESA	165
N:O 65 JARL	183
»PULPETEN»	211
EN FÖRBIGÅNGEN	241

SKONERTEN SJÖFOGELN.

Skonerten Sjöfogeln.

Vi hade slagit oss ned der uppe på höjden vid den majestätiska slottsruinen — den gamle sjömannen och jag. Solen höll på att sjunka under fastlandet på andra sidan det breda sundet. Det var så lugnt i sommarqvällen, att en skonare, som syntes ute i sundet, nu under en halftimmes tid icke märkbart förflyttat sig. Luften var nästan ljum, och det kändes öfver måttan behagligt att utsträckt på rygg och med en mossig sten till hufvudkudde draga sin sjöskumspipa och följa rökens små hvirflar uppåt rymden.

»Nu ska' farbror ge mig en liten sjöhistoria!»

»Ska' jag? Jag undrar just det. — Hur ä' det», tillfogade han plötsligt och såg nästan allvarsam ut, der han rest sig på ena armbågen, »tycker du om sjön?»

»Jag älskar sjön!» svarade jag med fullt trovärdig ton.

»Älskar!» upptog han litet pikant i tonen, »ja i sån't här väder — solsken och blå himmel och sommarvärme och gröna stränder in på näsan — ja bevars! Jag håller med dig, man kan älska sådant.»

Han sjönk tillbaka på rygg och började bolma.

»Farbror, jag älskar sjön i alla väder!»

Återigen var han uppe på armbågen.

»Jaså — jaså! äfven när allt är grått eller svart eller kanske hvitt och du hänger på magen på en dansande rå och du inte kan se tre alnar framåt för snöyra, som piskar dig i synen och dina händer ä' stelfrusna och spruckna, och seglet, som du skall rifva åt dig, är styft som en jernplåt och du vet, att det gäller ditt och många andras lif att få det beslaget, om så blodet skall strömma fram under dina sönderfläktade naglar — jaså, du älskar sjön äfven då, hvasa?»

Han låg åter på rygg och röken stod i små raka, kraftiga pustar rätt upp ur hans mun. Man skulle på afstånd kunnat taga honom för en liten hvalfisk, som låg och sprutade vatten. Jag teg

viss om att han snart skulle komma i rätt spår. Efter en stund fortsatte han också:

»Ser du, jag blir litet het, när jag hör folk säga, att de älska sjön. Ty jag vet, hvilka offer det kräves för att vara den kärleken trogen. Och jag har varit den kärleken ensam trogen från tretti års ålder. Dessförinnan hade sjön en rival, det är sannt, men så hände det mig hvad som händt tusen andra, som trott på människor — ja, det hör intet hit — du vill ha en liten sjöhistoria, hvasa?»

»Ja!»

»Nå — låt gå. Har jag talat om resan med Spike, amerikanaren? Nej, det har jag inte. — Men först en ny pipa!»

Vi stoppade på nytt och tände.

»Jo, Spike var en liten koppärrig, ilsken skeppare, som på något outgrundligt sätt nästlat sig in hos ett svenskt rederi, så att han till sist fick en skonare, ungefär så stor som den der borta i sundet, men en liten skönhet i sitt slag. Hon hette Sjöfogeln — och namnet passade bra. Ty maken till skuta att ta sig fram i såväl väder som sjö har jag icke sett.

Vi voro sju mans besättning förutom styrman

nen, en hygglig, allmänt värderad holländare. Jag var matros, men hade tagit styrmansexamen och skulle nu göra tjänst som andre styrman.

Spike hade endast en förtrogen ombord. Det var en irländare, hvilken jag aldrig hörde benämnas med annat namn än det nationela öknamnet Paddy. Det var en groflemmad rödfnasig figur, opålitlig och spionerande, illa tåld af kamraterna i skansen, men skyddad genom sin kroppsstyrka. Denne Paddy, som var äldre än jag, kunde aldrig förlåta mig att jag tagit befäl öfver honom, och jag märkte tydligen för hvarje dag, att det förr eller senare måste komma till ett afgörande oss emellan, om jag icke skulle förlora min myndighet öfver såväl honom som det öfriga folket. Stunden kom förr än jag väntat.

Vi lågo i Atlanten med slående och klappande segel, midt i en hård dyning, som tycktes reta sjelfva fartyget. Det fins icke obehagligare tillstånd än sådant. Skutan rör sig knappast framåt, vill inte lyda roder, rullar och slänger; allting, som kan komma åt att falla omkull och slås sönder, passar på tillfället; tacklingen frestas oerhörtdt och skepparen är arg som ett bi.

Det var en qväll. Jag hade vakten. Irlän-

daren stod till rors. Våra blickar möttes sällan, men jag hade en god stund tydligt märkt, att han sökte någon anledning till gräl. Gång på gång släppte han rattens spakar eller handtag, så att skonaren kom nästan tvärs för sjön i stället för fördevind, som han skulle hålla. Plötsligt kände jag, att blodet lemnade mitt ansigte.

»Hvarför håller du inte kurs?» frågade jag och satte ögonen i honom skarpare än jag haft för afsigt.

Han lyfte sina tjocka ögonbryn, tittade ut öfver relingen och drog ned mungiporna till ett försmädligt hånlöje.

»Du håller inte kurs, säger jag!»

Jag var alldeles inpå karlen.

»Hva' — ä — — *meningen?*» frågade han långsamt och med något hotande i tonvigten på hvarje ord.

»Hva' säger du karl!» — jag kände huru mina tänder trycktes jernhårt samman, »tänker du — —»

»Om jag tänker —» — han tog ett steg tillbaka från ratten, for med venstra handen ett ögonblick under kavajen och visade den åter knuten om en slidknif. — »Jag undrar hvad *ni* tänker!»

Ett par blixtnabba steg, ett slag med en kofot mot irländarens näfve — och knifven slängdes flera alnar bort. En man sprang i det samma fram från stormasten, kom mellan irländaren och mig, fick med ena handen tag i ratten och grep med den andra min fiende i armen. Det var förste styrmannen.

»Gå för ut!» röt han åt rorgängaren.

Denne lydde, men gaf mig i förbigående en betydelsefull blick.

»Hva' ä' det här?» frågade holländaren.

Jag redogjorde för sammanhanget, betydligt lugnad genom hans närvaro.

»Hvad skall jag göra med karlen?» frågade jag sedan, »du har erfarenhet.»

Styrmannen såg på sjön, såg på segeln, på kompassen framför ratten och så åter på sjön, innan han svarade.

»Saken är kinkig nog», sade han slutligen; »inför domstol kommer du ingen väg med honom, ty han passade på att vara utan vittnen — jag kom en sekund för sent. Hau skall svära på att du ville ta lifvet af honom med kofoten. Men å andra sidan måste något göras och framför allt — Paddy måste göras oskadlig. Lagarne i det

här hundlifvet ä' temligen godtyckliga, — du ä' stark som en björn. Kan du boxas?»

»Nä — men slåss med knytnäfvorna kan jag.»

»Riktigt?»

»Du menar så, att en irländare får nog för en fjorton dar?»

»Ja precis! Men jag vill *inte* tillråda det. Det är visserligen ett tyvärr ofta nödvändigt medel att hålla sånt här folk på mattan, när man står ensam med dem mellan två relingar, men misslyckas affären, är man såld. — Det var kanske dumt jag nånsin vidrörde det ämnet, för du ser ut som du ämnade pröfva receptet.»

»Jag ska' pröfva det — lugna dig! Jag ska bara gå och skaffa en annan karl till roret.»

»Jag gömmer den här så länge», sade holländaren och tog upp knifven från däck.

När jag kom in till folket i skansen, såg jag genast, att irländaren redan hunnit berätta hvad som skett. Men jag fann också, att stämningen ingalunda var afgjordt för honom. De blickar, som från alla håll mötte mig, uttryckte mindre ovilja än nyfikenhet och undran öfver, hvad som nu skulle följa. Kocken, en liten karl på öfver femtio år med gråsprängdt skägg och små lifliga

ögon, såg nästan vänlig ut, när jag trädde in. Jag gaf min befallning åt en af karlarne och skulle just aflägsna mig, då irländaren plötsligt stod i dörren för mig.

»Styrman!» sade han skarpt.

Nu var det min tur att fråga, hvad meningen var.

»Ni har slagit mej!»

»Jaha! Kanske det ska' vara mera — nu genast kanske?»

Jag tvang mig till en nästan skämtsam ton, ehuru jag kände, att vreden åter drifvit mitt blod åt hjertat.

»Ja nu *genast!*» upptog han.

Och dermed slet han fram på golfvet en sjömanskista. Hans kamrater förstodo meningen. En af dem hade ett stycke krita till hands. Vi satte oss grensle öfver kistan vända mot hvarandra, togo af kavajerna och knöto näfvarna. Ett kritstreck drogs öfver kistlocket »akter om» hvardera af oss. Den, som »sackade akter öfver» och kom utanför strecket, hade förlorat. Jag förstod nu, att det icke var irländaren utan hans kamrater, som drifvit det derhän, att duellen skulle få denna vanliga, mindre blodiga, men ganska verkningsfulla karakter.

Som kritstrecken dragits, måttade irländaren sitt första slag för att genast bringa mig ur fattningen. Jag *hann* parera det mesta af anfallet, men fick dock tillräckligt för att komma i stämning. Och nu gick det löst. Jag hade lifligt för mig, huru mycket jag satt på spel. Och min fiendes hetsighet blef mig till stor hjälp. I fråga om krafter voro vi väl ungefär jemnspelta. Jag har gifvit och fått rätt mycket stryk i min dar, men något hetare än den bataljen har jag aldrig varit med om eller åsett. Förfärliga voro slagen. Våra knogar voro snart sönderskafda, men ännu hade ingen fått något afgörande rapp. Flämtande fortsatte vi. Folket satt andlöst tyst omkring. Ett ögonblick tog Paddy sin ena näfve till munnen. *Då* träffade min knutna hand mellan hans ögon. Någonting liknande ett hurra kom från ett hörn i skansen. Mitt öga uppfångade den lille kockens hopkrupna gestalt. Irländaren började slå osäkert. Han fick flera näfvar utan att kunna parera, jag var ung och retad till det yttersta och förman för dessa män, jag var utmanad — allt stod på spel — nej, spelet var redan vunnet! Jag vill bespara dig vidare detaljer af ett sådant ohyggligt uppträde. Nog af irländaren hamnade slutligen

bakom kistan på golfvet. Jag vill icke beskrifva hans utseende; en knytnäfsstrid på allvar är något förfärligt. Den som blir besegrad, blir det grundligt, både moraliskt och fysiskt.

»Nu tiger Paddy denna resan», hörde jag någon säga, då jag skyndade ut för att tvätta mitt ansigte.

Och Paddy teg länge. Han kunde icke tjenstgöra på veckor. Snart saknades han af skepparen. På dennes förfrågningar omtalade jag hela förloppet från och med uppträdet vid ratten.

»Jaså», sade Spike, »ni är så angelägen om att komma i loggboken!»

Dermed gick han in i kajutan.

»Var lugn du», sade holländaren, som stått bredvid, »jag skall nog hålla ögonen på hvad gubben skrifver.» —

I Spanska sjön fingo vi väder. Det var en ruskig natt. Mörkt som i en säck, byigt och hård sjö. Allting var genomblött. Folket frös och var vid dåligt lynne. Vi hade just minskat segel. Det var min vakt, men förste styrman var på däck och höll mig sällskap. Spike satt inne och groggade.

Jag tog roret för en liten stund, medan rorgängaren gick in i skansen efter en oljerock. I

detsamma stack skepparens hufvud upp på däck. Vi kunde se det af cigarren, som han nästan alltid hade i munnen. Han kom akterut och såg uppåt stormasten.

»Hvem har strukit toppseglet?» frågade han genast.

»Det har jag gjort!» svarade jag.

Han hade icke sett, att jag stod vid roret.

»Sätt det genast igen», sade han med ilsken ton.

»Hon tål det inte, kapten!»

»Sätt toppseglet, säger jag! Eller ä' det kanske er mening att göra myteri, *hvasa?*»

Jag gaf befallning till folket. Ursinniga kraf-lade de sig upp i mörkret och fingo seglet klart. Sjöfogeln lade ned sidan, och lovartsvanten stodo som harpsträngar.

»Det går galet!» sade holländaren.

»Tjurskallen får sjelf stå för det».

Det ref i hårdare och hårdare. Vi hade vinden nära rätt akter in. Skonerten tycktes vilja gå öfver vattnet, och i bogen kunde vi se, hur det skimrade hvitt genom mörkret.

»Det här blir inte roligt, styrman», sade karlen, som kommit till ratten, »hon girar som hon vore full och —»

Der kom en sjö med fräsande hvit kam. Han vräkte sig fram öfver och genom det svarta omkring, han tycktes vilja hinna Sjöfogeln. Och han gjorde det. Slaget kom på låringen. Skonerten gjorde en förfärlig gir, innan karlen vid roret hann ens tänka på att mota rörelsen, bommen dansade upp i lovart, flög ner igen med hvinande fart, slet sig från skotet och fortsatte mot bardunerna, hvilka sprungo som om de varit segelgarn. Med brak och piskande från trävirke, segel och lösslitna ändar kom stängen ner mot masten, bräckt vid salningen — och i nästa ögonblick sågo vi åter cigarren lysa vid trappan och Spike kom rusande mot karlen vid roret, troende att det var jag, och med en spak i händerna lyftad till slag. Blixtsnabbt fick jag fatt i sladden till storeskot och stod emellan kaptenen och rorgängaren.

»Ah!» hväste han. »I'll give it *you!*»

»Ni ä' skeppare!» skrek jag honom i ansigtet, »och har därför första rippet — men kom ihåg, att det blir min tur att ge det *andra!*»

Han slog icke, men slängde spaken från sig och sprang åter ned.

»Loggboken!» sade holländaren och var genast efter.

När vi fått allt klart igen efter haveriet, kom förste styrmannen åter upp.

»Nå — hur ä' gubben nu i humöret?»

»Han ä' ännu topprasande och vill skrifva en anklagelse mot dej för, jag vet inte hvad, men jag har sagt honom, att jag kommer att skrifva under, att alltsammans är osanning. Och på den punkten står det nu. Han kommer troligtvis att bråka i Lissabon!»

Deraf blef emellertid ingenting, men i stället tog jag upp min gamla sak med irländaren, som nu åter kunde visa sig ute. Han nekade fräckt inför rätten, sade att han aldrig dragit knif, att hans knif alltid satt vid ett kabelgarn i svältremmen, att . . . »

»Gör den det nu också?» afbröt plötsligt domaren.

»Ja visst!»

»Få vi se!»

»Ja bevars — ja det vill säga» — Paddy blef rödare än vanligt och koppärren stodo skarpa som mörka fläckar i hans ansigte.

»Jag har inte knifven på mej!» sade han.

»Kanske det ä' den här», sade domaren och höll upp den knif, som förste styrmannen lemnat honom.

»Ja ja-nej! det ä' inte min knif!»

»Jo, så må hajarna ta' mej med hufv'et före, om *det* inte ä' Paddys knif!» ropade en stämma. Der var kocken, som jemte ett par andra af besättningen inkallats som vittnen och i likhet med dem innerligt önskade att bli af med irländarens sällskap under återresan.

Paddy fäldes mot sitt nekande och lemnades till sitt lands konsulat. Jag såg honom aldrig mer.» —

Berättaren vände på sig, så att han hade fri utsigt öfver sundet långt söderut, stoppade om sin pipa och — teg.

»Det ä' väl inte slut än, bästa farbror? Hur gick det med Spike — och holländaren — och hemresan?»

»Hemresan!» upptog han det sista ordet, »ja!» Han vände sig plötsligt mot mig.

»Har du hört talas om Guds kronometer, hvasa?»

»Nej, det vet jag inte»

»Ja, men en sådan *fins*, ser du! Fråga hvilken *riktig* sjöman som helst!»

«Vi hade tagit in ny last i Lissabon och skulle hem igen. Spike hade under lastningen knappt visat sig ombord. Holländaren och jag fingo sköta allt.

Vi voro klara att gå. Väntade på kaptenen.

Väntade en dag, två, tre dagar. Ingen Spike. Hörde efter i land. Ingen kände honom. Sjöfogeln måste gå. Nya efterfrågningar. Samma resultat. Då gick holländaren till konsuln och gjorde anmälan om saken. Och så lättade vi. Spike hade för alltid försvunnit från min horisont.

Det gick som en dans på hemresan. Holländaren hade tur med sig. Folket belåtet. Så blef han sjuk, och i Köpenhamn måste vi föra honom till sjukhuset. Jag fick sedan höra, att han kryade till sig igen. Så skulle jag ta' hem skonaren . . .»

Åter tystnade han. Jag teg också i tanke att han nu skulle af sig sjelf åter komma i gång.

»Den der skonerten der borta i sundet har inte mycket vind!» sade han plötsligt.

Jag lyfte på hufvudet och såg ditåt. Fartyget låg orörligt med en väldig massa segel. Det kändes qvaft i luften.

»Nä — inte mycket just!» svarade jag på hans sista anmärkning.

Åter en stunds tystnad. Hans pipa hade slocknat och han låg och tittade upp mot himlen.

»Nå, Guds kronometer!» vågade jag slutligen försöka.

Han for hastigt upp på armbågen och såg på mig.

»Har du nånsin varit så nära döden, att lifvet hängt på kanten af en fingernagel?»

Nej, det hade jag inte.

»Då, ser du, då pröfvas Guds kronometer!»

Nu stoppade han åter pipan och jag lät lugnt mitt hufvud sjunka ned mot mosskudden.

»Vi hade kommit dit, der skonerten nu ligger — ja *just precis* på den fläcken, för jag känner det lardmärket bättre än min egen namnteckning — hvarenda tänkbar klut var tillsatt, luften var tjock och Sjöfogeln suckade under svaga försök att komma framåt. Det var en besynnerlig, nästan hemsk stämning öfver hafvet, fastän allt var så lugnt. Folket höll sig ute på däck allesammans, men talade föga med hvarandra. Jag stod också tyst och blott såg och såg mot en viss punkt i nordost, der molnen stodo neddragna som en hoprafsad slöja, hvilken någon osynlig hand sökt rycka ned under horisonten, Det var omöjligt att taga ögonen från det stället. Skulle vi få en by derifrån? Hvad visste jag? Men en oförklarlig oro dref mig otaliga gånger att sätta kikaren på den punkten.

En af folket bad att få hålla korum. Beviljades naturligtvis gerna. Der stodo vi en hand

full män, några af främmande nationalitet, skilda fjerran från oss till vanor och tänkesätt, men alla samlade i en enda känsla — behovet af att för åtminstone en liten stund närma oss allas vår Herre. Kocken läste »Fader vår» och »Välsignelsen». Det skulle troligen varit honom omöjligt att sammansätta en bön af egen ingifvelse. Besynnerligt! Han, som eljest nästan alltid var frimodig och glad, darrade nu som ett barn, när han mening för mening och entonigt efter minnet letade sig fram genom bönerna. En temligen gammal, grof skäggig matros från Norge, hvilken sällan yttrade sig utan att tillfoga någon ed, stod vid stormasten med sin blankslitna mössa för hela ansigtet. Jag såg, hur karlens mörkbruna näfve skälfd. Han, som tycktes starkare än sjelfva masten, som stödde honom, grät visst i smyg bakom sin mössa — — —

Den korta andakten var slut. Och så sjönk solen — sjönk — sjönk — och försvann.

I detsamma tycktes vinden alldeles ha dött ut. Men luften blef plötsligt afkyld. Jag skulle just gå in i kajutan efter min kavaj, men vände i dörren, gick tillbaka till kikaren och såg åter bort mot den der fläcken. Och så glömde jag kavajen.

I ett nu tycktes slöjan der borta rifvas upp. Hon höjde sig hastigt, tätnade, svartnade, tog skarpa konturer, kom närmare, tyckte jag, närmare, närmare — det var en by, kanske mer än en by — — jag försummade icke en sekund, utan ropade åt folket att få in toppseglen och mesan och klyfvare — men *fort!* Som apor flögo de till väders, kommo ut på rårna på fockmasten, slet och refvo åt sig klutarne, fingo seglen beslagna och hunno ned för att hjälpa till med det återstående — då kom byn! Svart rundt omkring oss. Sjön började koka som en jättegryta. Med knallen af ett kanonskott flög klyfvaren ur sina lik och försvann som en papperslapp. Nu började Sjöfogeln taga små skutt framåt mera öfver än genom vattnet. Det yrde och hven omkring oss. Hagelskuren var tätt efter oss. Krithvita kammar stucko upp öfverallt. Folket slet i fall och skot. Allting fingo vi ner, men måste behålla stagfocken för att få henne att lyda ror. Med förfärlig fart rusade vi undan. Haglet smattrade som kulor. Vildare ref orkanen i. Jag hade gallskrikit åt folket att komma akterut, der jag sjelf stod vid roret. De kröpo dit steg för steg med hufvudet nedpressadt för hagelskuren.

»Om vi kantra», skrek jag fram, »hoppa — ut — — i lovart — — hör ni?»

»Ja — kapten!» svarade någon. Det lät som ett barn.

Inga krafter räckte till att manövrera henne säkert. Hon gjorde de förfärligaste girar. Krithvitt rundt omkring. Det varade icke lång stund. Sjön hade som genom ett trollslag rest sig till jättelik höjd. Ett slag, som brakade genom allt detta dån, träffade akterut, Sjöfogeln kom tvärs för sjön, lade ner sidan, fick relingen under vattnet, försökte resa sig, lyfte en smula på masterna, men pressades genast ner igen, det piskade, slog, dånade, jag hörde några skrik, fick en sjö öfver mig, slungades från ratten, som jag instinktmässigt ännu hållit fast i — skonerten hade alldeles lagt ner sin tackling och visade nu kölen mellan sjöarnes rullningar — —

Jag hade hoppat ut från lovarts reling. Folket hade *icke* gjort det. De hade trasslat in sig i tacklingen. Jag såg icke skymt af dem. På en sjö flöt en gammal blank hatt. Det var kockens sista helsning.

Lång kunde icke kampen blifva, det kände jag, der jag låg och höll mig i roret invid kölen. Gång

på gång slet sjön mig loss och kastade mig bortåt längs med kölen. Och gång på gång arbetade jag mig tillbaka till aktern, der jag hade bättre tag. Någon utsigt till räddning kunde jag icke tänka mig. Ingen skulle våga sig ut i det vädret. Men lifvet är en kärt och mot döden slåss man gerna till det yttersta. Hade jag tagit kavajen på mig, skulle kampen redan varit slut, ty jag skulle aldrig kunnat få den af mig.

Krafterna började mattas något litet. Det förfärliga arbetet att åter och åter igen uppnå roret, blef till slut för tungt.

I det ögonblick då Sjöfogeln kantrade, hade en fiskare på den här stranden legat ensam hemma påklädd i sin stuga och sofvit. Byn eller orkanen var så pass begränsad, att stugan knappt hade någon känning deraf. Men mannen vaknade, fick i detsamma lust att tända en pipa och steg upp för att hemta tobaksasken, som stod vid fönstret, *der den eljest aldrig brukade stå*. En blick utåt sade honom allt. Och han såg skonerten gå omkull. Då rusade han ut, nedför backen, skrek till ett par grannar att komma ut, och hann så fram till sin stora båt.

Fyra båtar lemnade nästan samtidigt land. En

vände genast om. En kom strax derefter på en sandbank. Den tredje kantrade på grundt vatten för masten ensam. Den fjerde länsade ned för masten. Det var den der fiskarens. Han hade fått en man med sig i båten. De påstodo, att de sett mig just som de tänkt afstå från sin föresats att riskera båt och lif.

Jag är icke fullt säker på de närmast följande stundernas händelser. Och detsamma kan det göra.

Jag vet blott, att mitt flydda lifs historia blixtnsnabbt men med otrolig tydlighet passerade mig förbi, att de allra obetydligaste detaljer kommo fram med en skärpa, som de aldrig egt i verkligheten, att jag icke kände mig rädd eller hemsk till mods utan nästan längtade efter att få släppa taget och sjunka, men att fingrarna liksom mot min vilja klämt sig fast kring kölens hörn, att jag slutligen mumlat eller tänkt: *nu!* — men att liksom något rop öfver eller under mig trängt fram och — ja, det återstående fick jag sedan veta. Fiskaren omtalade, att jag hade ögonen slutna, men ännu höll fast som ett skrufstäd, då han fick sin näfve i min rockkrage i nacken. Jag var tung som bly och hade förlorat sansen, hvilken emellertid snart återvände.

Underligt går det till. Jag skulle räddas, jag som var ogift och hade endast mig själf att hjälpa, då flere af besättningen voro familjfäder. Fiskaren berättade, att han legat en stund och öfverlagt med sig själf, huruvida han skulle låta smaken för en ny pipa besegra motviljan att stiga upp. Hade den senare kommit till heder, skulle han kanske aldrig vetat om olyckan; i alla händelser skulle han kommit åtminstone någon smula tid senare — och döden hade icke många sekunders väg fram till mig. Folk kallar det slump, lyckligt sammanträffande, egendomlig händelse. Jag tycker, det är klart nog. Det var Guds kronometer, efter hvilken händelserna gingo sin gång. Och ännu får väl verlden vandra efter den några år, hoppas jag.

Sjöfogeln blef ohjelpigt vrak och sjönk frampå natten. Jag glömmer aldrig det fartyget. Och när jag nu ser skonerten der borta, förefaller det mig, som om Sjöfogeln stigit upp ur djupet för att lyssna till min berättelse och än en gång säga mig, att det är henne jag medelbart har att tacka för mitt lif. Jag har en annan historia åt dig, men den spara vi till nästa gång.»

"NAJADENS" SKEPPARE.

”Najadens” skeppare.

Gubben var tydligen stämd för att berätta. Han hade gifvit sitt löfte, och jag såg det af hans min, då han fylde sin tobakspung och frågade, om jag ville gå med ut ett slag och »se på sjön». Detta, att se på sjön, var i och för sig ett nöje, och jag var genast klar med hatt och käpp, väl vetande, att farbror icke tyckte om att få vänta.

Han gick före mig på stigen längs med den urgamla, halft förfallna kungsparken och toppade med sin käpp de tistlar, han kunde nå. Han teg, och jag sade ingenting, ty jag kände hans små egenheter. Plötsligt stannade han, såg nästan litet argt på mig och frågade:

»Har du fått historien om skeppar Sandberg?»

»Sandberg? — Nä-ä!»

Han hade redan vändt igen och var i full marsch vidare. Det kunde förefallit, som om han af ren tankspriddhet framkastat frågan och genast åter glömt ämnet, men — jag såg hur tistlarna röko allt häftigare styrbord och babord och jag kände min man. Röken pustade fram förbi hans panamahatt, der han ångade i väg som ett litet lokomotiv med mig på släp som en passagerarvagn. Och så kommo vi in i den trädbevuxna delen af parken och genom denna ut på slätten, som ledde upp till höjden med den oförlikneligt härliga slottsruinen, och der slogo vi oss ned. Hafvet låg djupt under oss, matt disigt, litet glänsande, underbart som alltid.

»Här låta vi kroken gå», sade farbror och slog sig genast ned. »Det ä' skönt att få en mun verklig luft. Man qväfs der nere på gatorna. Så'n här luft skulle kunna rensa sinnet till och med på en modern författare —»

»Jag undrar det —»

»Ja, det har du rasan'es rätt i! Det ska' väl vara en orkan till det. Emellertid — det var inte det vi skulle tala om, utan — om — —»

»Skeppar Sandberg!»

Ack, om jag tegat! Han satte ögonen kallt i mig och frågade:

»Hva' har du att säga om honom?»

Och så lade han nacken mot sina sammanknäppta händer och låg der och såg på molnen, som om jag icke funnits till. Obrottslig tystnad vore nu enda möjligheten, det visste jag. Och jag teg som gråstenen under min rygg. Och jag teg länge. —

»Det var i Rio 1844». — Början kom så lugnt som en bäck väller fram på slät mark. — »Gamla Najaden, en korvett af äkta sorten, en välseglare, en rorlydig, lättmanövrerad, välbyggd vacker liten korvett, hade just kommit dit under kommendörkapten Annerstedts befäl och låg på örlogsmännens vanliga ankarplats, en half mil kanske från staden. — Hvad jag nu tänker berätta, är *sannt* — det får du ursäkta mig! Se, på den tiden, då jag var med, *hände* det verkligen något då och då; folk hade inte så rasande många knep att kringgå eller undgå alla svårigheter, utan man fick krångla sig fram så godt man kunde och lita på sig sjelf — och sina näfvar emellanåt. Skeppar Sandberg på Najaden var just en sådan der karl, som man sällan får se nu för tiden, tycker jag åtminstone,

en enkel, liten smula eldfängd sjöbjörn, hjerta hela karlen för resten — bara alldeles för mycket hjerta.

Han hade fått landpermission, han som en mängd andra af besättningen, och gick der och slog på gatorna, kikade i lovart och lä i bodfönster och butiker, stannade och tittade och hörde på rotvälskan af kanske ett halft tjog språk, som ljud bland de trafikerande. Så fick han då i en jernbod se något, som gaf anledning till tagandet af en stadig funderare vid fönstret. Det var prof på bordsknifvar och gafflar. Tankarne flögo i ett nu den långa vägen hem. Lilla gumman skulle nog inte ha något emot att äta med en veritabel Riogaffel och knif! Och så steg han in, köpte ett dussin af hvar sort och stack paketen i kavajfickorna. Traskade vidare, kom in på en gropig, trång, smutsig gata och hörde snart musik från något hus ett stycke framåt. Musik! ja, se det var någonting för en som legat i sjön mer än sex veckor i sträck och inte hört andra toner än skepparpipans och hvinandet och tjutet i brassar och stag. Han kom fram till dörren och läste deröfver någonting på spanska, som han inte förstod. Begrep emellertid, att det var ett slags värdshus, klef på och kom in i ett stort rum,

fullt af tobaksrök och lif och rörelse af män och qvinnor, som dansade, pratade, skrattade, skreko, drucko och tycktes ha roligt på ett sätt, som är möjligt endast för den liflige sydländingen. Det var något nytt för skepparen. Och han kunde inte bättre använda den här qvällsstunden, tyckte han, än till studerande af äkta Riolif. Der fans ett ledigt litet bord i ett hörn. Der slog han sig ned. Strax kom en flicka, en mörkögd skönhet, och frågade på spanska, hvad han önskade förtära. Skepparen förstod icke orden men gissade sig till deras mening och sade på svenska:

»En butelj öl, lilla mamsell — eller ett krus kanske!»

Hon skakade på hufvudet och skrattade så vackert, att Sandberg började skratta med. Hon hade naturligtvis icke begripit ett ord. Men i detsamma vände sig en närsittande ung sjöman häftigt åt gruppen och sade på svenska:

»Ni ä' från Sverige, örlogsman!»

»Ja visst!»

Sandberg var förtjust öfver att höra modersmålet midt i allt detta virrvarr och han tillfogade genast:

»Vi ska' ha *två* krus eller buteljer, lilla mam-

sell — duas buteljas», öfversatte han på nybildad spanska och satte opp två fingrar mot flickan. Den unge sjömannen hjälpte honom; flickan nickade, gaf sjömannen en extra blick, som denne icke var sen att besvara, och skyndade bort att hemta det reqvirerade.

Nu prejades den nya bekantskapen. Det var en svensk kofferdiman vid namn Hilmer, en vacker tjugufem års yngling, hvilken for som andre styrman på ett amerikanskt barkskepp och icke hade varit hemma på åtskilliga år. Det blef ett frågande och svarande utan all ända om hemlandet.

Under tiden gick det muntert till i salen. En liten svart orkester på fyra man gnodde några fioler och en trumma så man kunde bli döf. Mexikaner och brasilianer, chilener och präktiga halfvilda Gauchos från pampas, negrer och européer af alla nationer svängde om med skönheter och icke skönheter från Rio, skrattsalvor och högljudt prat och qvickheter på de mest skilda språk trängde från alla hörn och kanter genom det tunga, släpande trampet midt på golfvet — det var ett lif, som en nordbo skulle taga för vildaste tumult, men som der på platsen blott var ett vanligt dansnöje inne på ett sjömanshus.

Genom allt detta virrvarr sågo nu de båda svenskarne den der mörkögda flickan tränga sig fram och närma sig dem.

»Dansar ni, senor?» frågade hon styrmannen.

Som en fjeder for Hilmer på benen och svarade ja, slog armen om hennes lif och förde henne ut på golfvet. Men lika snabbt hade en närsittande mörkhyad spanior sprungit upp i tydlig afsigt att lägga sig hindrande emellan. Han kom emellertid för sent och drog sig med betydelsefullt flammande ögon tillbaka.

Dansen tog slut och Hilmer återkom till sin skeppare. Spanioren var strax hos dem.

»Senor, ni dansar med *min* dam!» sade han litet darrande på rösten.

»*Er* dam! hon bjöd sjelf upp mig.»

»Gjorde hon?»

Spanioren försvann i mängden, återkom efter en stund och sade höfligt till svensken:

»Ni är ursäktad — men annars brukas sådant inte här!»

Det tillägget tog styrmannen kallt. Och den andre gick.

Tiden hade emellertid gått och det var nu temligen sent på qvällen. Då syntes i dörren en

uniformerad herre, hvilken sade något till en neger med stora fadermördare och derpå åter försvann. Negeren gick fram midt på golvet, hoppade upp jemfota och slog sina oerhördt långa sulor i golfplankorna med en smäll, som trängde genom allt sorlet.

»Lasta valsa!» skrek han på ett slags spansk-engelska och gaf med hufvudet ett tecken åt musik-anföraren. Denne upprepade tecknet genom att höja sin fiol öfver hufvudet och blixtnabbt åter rycka den ned, hvarpå musiken föll in med en »lasta valsa» så det gnisslade i strängarna.

»Nu ä' det min tur», sade Hilmer och lemnade sin nya bekantskap. Han lotsade sig fram mellan de närmaste paren, hvilka tycktes hafva trollats fram på golvet, och styrde rakt på en grupp af två personer helt nära disken. Det var flickan och den mörke spanioren.

»Får jag be' om sista valsen?»

Hon svarade med både blickar och ord, tydligen högst trakterad af att få slippa sin mörke kavaljer, och hade redan stigit upp för att sticka sin arm under styrmannens, då spanioren blixtnabbt sprang fram och gaf svensken en knuff, så att han skildes från flickan och for ett par steg åt sidan.

»Jag sade er nyss, hvad som ä' bruk här», skrek han alldeles ursinnig, »gå er väg, innan ni får anledning att ångra er.»

Han hade kanske ämnat fortsätta, men en äkta svensk örfil af Hilmer kom hindrande i harangen och spanioren damp baklänges mot väggen. Emellertid hemtade han sig nästan ögonblickligen, fick fram en dubbelpistol och sköt utan en sekunds betänkande. Kulan råkade gå helt nära skeppar Sandberg, der denne, som ingenting anade, satt och gapskrattade åt en mexikan, hvilken snärjt in sina quarterslånga sporrar i en chilenskas släp och därför af denna fick uppbära tillmälen, som måhända icke tålt vid att öfversättas.

»Hva' ä' det?» röt skepparen och var med några språng framme, just lagom att hinna med sin dugtiga stöfvel sparka till spaniorens hand, då det andra skottet skulle gå.

Det hade genom knallen blifvit ett ögonblickligt stillastående i det stormande lifvet der inne, och de många olika grupperna hade stelnat i skilda ställningar, alla helt säkert färdiga och villiga att blanda sig i ett gräl, som ansågs blott som ett litet extra plus i aftonens trefnad.

Skepparen var arg och röd i synen.

»Ja glo ni!» röt han åt de närmaste, »men var go'a och lemna rum — för jag ska' ombord på Narjauden (karlskronitska uttalet af Najaden) — si så! undan med sej der! Kom Hilmer!»

Han gaf den der mexikanen med sporrarne en tydlig vink att jemka sig åt sidan och gick helt kärft bort mot dörren, följd af styrmannen. Borta vid disken satt spanioren och förband sin sårade hand.

Men vid dörren uppdöko nu två resliga negrer med tydlig afsigt att afskära de båda sjömännens reträtt.

»Vänta sennores», sade den ene på god spanska, »polis är efterskickad!»

»Hva' säger den svarte niggern?» frågade skepparn sin kamrat. Denne öfversatte tillsägelsen. Sandberg blef blott hetare.

»Laga er *undan*, säger jag — vill ni inte, hvasa — jaså, ni tänker hindra mej att komma ombord i qväll — nå, så ska' vi väl — Hilmer! gör som jag! full fart!»

Han flög som en tiger på den ene negern. I samma sekund nappade den andre en knif ur sitt stöfveldskaf och högg efter skepparen; men anfallet gick för hastigt. Dörren gaf vika, och den anfallne

kom baklänges ut med skepparn öfver sig. Ögonblicket efter var den andre negern utkastad af Hilmers lika våldsamma angrepp. Lyckligtvis tappade han knifven. Manövern hade troligtvis i annat fall icke gått så lyckligt. De hvita hade öfvertaget och de begagnade sig deraf genom att genast lägga i väg gatan bortåt och in i första sidogränd, der de snart funno ett gömställe, hvarifrån de kunde höra, huru förföljelsen rusade blindt framåt åt skilda håll.

Då de voro säkra, att ingen längre lurade på dem, vågade de sig fram, men togo efter ett hjertligt afsked hvar sin väg för att icke så lätt igenkännas.

Sandberg gick helt lugn sin väg och kom ända ned till hamnen. Nu gälde det att få tag i en båt. Ty sista båten från korvetten måste länge sedan ha gått. Men här hade skepparn otur. Ingen båt fans. Han gick vidare längs med kajen. Då hördes steg och röster från en gata. Det var icke mörkare än att han kunde se en flock karlar, som hastigt närmade sig. En ond aning grep honom genast. Den besannades. Han hade påträffats och samtidigt igenkänts af ett halft dussin negrer från sjömanshuset, och bland dem de två

dörrvaktarne. Han såg dem komma springande och kunde förstå af deras rop, att de känt igen honom. Nu voro goda råd dyra. Ensam och obeväpnad mot en flock sådana kanaljer! Obeväpnad! Nej! Hans hand hade i kavajfickan träffat ett paket. Det var knifvarna, som lilla gumman skulle ha till present. Och den andra handen var redan sluten om gaffelpaketet.

Långt, långt der ute låg Najaden och väntade sin son. Och den oförsagde sjömannen kände en ström af äkta gammalt mod ila genom ådrorna. Niggrarna skulle inte få honom lefvande, så länge det fans en knif eller gaffel kvar!

Flocken var icke tjugo steg borta. En sprang fram för att gripa honom. Blixtnabbt hade skepparen slitit papperet från sina paket, hans högra hand gjorde en långsam rörelse bakåt, for derpå kraftigt åt motsatt håll, och genom luften hven en bordsknif, slungad som en harpun mot negern. Ett skrik af raseri hördes. Skepparen sprang. Snart hade han en ny förföljare inpå sig. Ett nytt blixtnabbt kast — och den andra bordsknifven flög ur hans hand. Och på knifven följde en gaffel och ännu en och så en tredje knif och under tiden passade han på att springa, så att

han ständigt kunde hålla sina förföljare skilda. Det var en strid af sällsammaste art. Det sved i den ärlige skepparens hjerta för hvarje knif eller gaffel, som på detta sätt måste offras — men det gälde lifvet och tjensten. Och han lät sina vapen flyga, träffade och sköt miste om hvartannat, sprang och stannade, såg med allt starkare oro, att ingen båt fans i närheten, men höll dock modet uppe och lät ingen fiende komma inom den trollkrets, som hans knifvar och gafflar dragit. Slutligen vägde han sin sista gaffel i handen. I det längsta sparade han det vapnet, men till sist måste det dock gå emot en neger, som var honom alldeles i hälarna. Kastet träffade och förskaffade Sandberg ännu några stegs försprång.

I denna stund varnade skepparen helt nära framför sig och alldeles intill kajen en skyllerkur. En man kom fram ur densamma. Det var tydligen en post, som hade något slags bevakningskyldighet vid kajen. Då han fick se Sandberg komma springande, skyndade han tillbaka mot kuren liksom för att hemta något, som han glömt eller lemnat der inne. En modig man i Sandbergs läge och med hans sinnesnärvaro fattar blixtnabbt en situation och verkställer äfven lika hastigt ett

beslut. Skepparen såg i en enda blick, att denne man skulle blifva farlig för honom och han tvekade icke en sekund i att följa den djerfva ingifvelse, som omedelbart födts i hans hufvud. Som en stormvind rusade han mot skyllerkuren, hvars öppning vette åt sjön, och innan posten hunnit åter visa sig, hade kuren med dess lefvande innehåll för en väldig spark af Sandberg gått med spetsen före i sjön. Ännu tjugu eller trettio stegs språngmarsch — och så hoppade Sandberg sjelf i, andfådd som han var.

Nu var han i sitt element. Och simma kunde han som få. Manövern med skyllerkuren hade skaffat honom en fiende mindre och, hvad kanske bättre var, hejdat hans förföljare, hvilka nu måste uppehålla sig med att draga i land den skrånande dödsskrämde posten, som lyckligtvis hade sin tillfälliga bostad att flyta på. Med simtag, som trotsade hvarje känsla af trötthet, stäfvade nu Sandberg utåt mot en lanterna, som glimmade svagt genom halfmörkret.

Men på Najadens däck gick vakthafvande officer fram och tillbaka sin enformiga promenad, längtande efter »åtta glas», då han skulle få törna in i sin hytt och njuta den efterlängtade sömnen,

Långsamt gingo stunderna. Det var ingenting att passa på här, der man låg i lugn och ro till ankars.

Plötsligt stannade han i sin vandring och lyssnade. Kunde inbillningen vara så stark! Det hade hörts alldeles som om någon från fjerran prejat an korvetten. Åh-nej — det var omöjligt. Och han skulle just återtaga sin själlösa sysselsättning att gå fram och tillbaka, då hans öra bestämdt träffades af ett svagt, aflägsset men dock tydligt: 'Narjauden hoj!' Detta anrop betydde, att *chefen* var ute i båt och skulle ombord. Men *chefen* låg nu och sof i sin kajuta, det visste han.

'Narjauden hoj!' hördes det åter lika doft och aflägsset men lika obestriddligt tydligt.

Här var icke annat att göra än att sätta ut båt. Och båten rodde efter det fjerran anropet, som allt emellanåt upprepades. Man passerade fartyg efter fartyg, alltjemt ledd af de allt starkare 'Narjauden hoj!' och nådde så till sist en fransysk örlogsman, som ankrat ett godt stycke från staden. Der fick man höra en välkänd röst, som ropade: 'här ä' jag — ett stycke för-ut.' Vid fartygets ankarketting höll sig en man fast. Det var skeppar Sandberg, som med kavaj och stöflar på summit från negrer och farligheter i land och

helt visst skulle fortsatt längre till sjös, derest hans rop ej hörts.»

* * *

»Men hur kom skepparen ombord då i natt?»
frågade chefen vid morgonens förhör.

»Herr kommandörkapten, jag kom i egen båt!»

Det var inte möjligt att straffa en sådan karl för försenad ankomst.

* * *

»Jag träffade Sandberg en gång i Karlskrona långt efteråt. Händelsen i Rio kom på tal oss emellan. Jag frågade då, om han aldrig vidare hört af den unge styrmannen.

»Hört af! Jo minsann — och sett honom också och det just i vintras under expeditionen till Vestindien. Jag gick och spankulerade i Havana och drog på en fotslång negercigarr, då någon helt oväntadt ropade mitt namn. Jag snurrade om och stod ansigte mot ansigte med en grofväxt, skäggig, solbränd figur. Det var Hilmer. Det var ett gladt möte. Men — nu kommer det bästa. Hilmer for som kapten på ett barkskepp, och på det skulle jag förstås ombord. En fin

skuta, ska' jag säga; putsad som en örlogsman. Nu ska' du få se något, sade Hilmer, som du inte väntat. Och så öppnade han kajutdörren och bad mig stiga in. Der satt ett mörkt vackert fruntimmer — ja så vackert som en så'n der spanjorska kan vara. Hon såg mig, hon for upp, hon sprang mot mig, liflig som en fisk, hon — ja det ä' liffsens lefvande sanning — hon klappade mig på ena käken och sade på god svenska: välkommen, min mans räddare! Jag har aldrig glömt er, jag *skall* aldrig glömma er — ni har skänkt mig allt — —»

Här kom skepparen alldeles af sig och började klippa och rycka med ögonen, som om han fått något i dem. Jag förstod honom. — Skeppar Sandberg ä' död. Ä' det något mera, du vill veta, efter du stirrar på mig så stort?»

Farbror vände sig bort och såg utåt hafvet. Jag visste icke, att jag »stirrat» på honom. Men jag måtte gjort det. Kanske var det därför, att jag en stund nästan trodde mig höra skeppar Sandberg sjelf berätta. Ty det klippte och ryckte i farbrors ögon, alldeles som om han också fått något i dem.

"KRANSENS" STUGA.

»Kransens» stuga.

I furuskogen gick en väg öfver berghällar och mossar, slingrande och bitvis knappast synbar, fram till en liten uthuggning, der ett mångårigt och allvarligt arbete förvandlat den steniga jorden till en något så när bördig åkerlapp. Halft undangömd bakom några nu nakna syrenbuskar, hvilka planterats i ett hörn af täppan, framskymtade ryggåsen af en stuga, hvars byggmästare, vid densammas uppförande, icke försmått något tillgängligt arbetsmaterial. För målare skulle kojan varit en läckerbit, ty hon var obestridligen pittoresk, der hon låg, delvis hopsatt af lera, delvis timrad, lappad här och der med några alldeles nya bräder, snyggt rödfärgad på den södra gaveln och brandgul på lerväggen, som om sommarqvällarna torkades af den nedgående solen. Nu såg hon af-

gjordt komisk ut, ty den våta, halfsmälta snön, som fallit och fallit i ett par dagar och tycktes vilja alltjemt fortsätta på samma lynnefrestande sätt, hade klumpat ihop sig på taket och i gavelknutarna, derifrån sipprande vattenådror sögo sig ned utöfver de röda plankorna och i lerans många sprickor, hvilket allt gaf åt stugan ett uttryck, som om hon fått sig ett grundligt kalldop för att sätta ned modet. Ty det var obestridligt, att när alla yttre förhållanden voro gynnsamma, när solen sken med sommarvärme, när syrenerna stodo löfrika och skuggande samt den gula rågen skimrade och gungade der midt inne i skogen, då såg den brokiga kojan allt annat än ödmjuk ut. Kanske berodde detta på att hon kände sig trygg inom de höga väggar, skogen rest rundt omkring, och hvilka lemnade fritt så stort stycke af himlen, som behöfdes, för att solen skulle under större delen af sin bana kunna skina på det bördiga torftaket.

Dörren, som satt der snöig och våt på lervägggen, gick upp, och en reslig gestalt med en utslitte soldatmössa på hufvudet trädde fram i dagern. Han tog sin snugga ur munnen och ropade:

»Mor!»

Bland ris och bråte, som lågo hopade på den lilla vedbacken bredvid, reste sig en qvinna, hvilken hållit på med att samla bränsle.

»Hvad vill du, far?»

»Kom in ett slag!»

Qvinnan lydde tillsägelsen och gick efter mannen in i rummet till venster. Han hade satt sig på en trebent hög pall, kring hvilken lågo strödda skodon, läster, läderbitar och öfrigt, som tydde på, hvilket yrke han på gamla dar omfattade.

»Hör du mor, jag kan inte komma ifrån det der brefvet.»

»Nänä, inte jag heller för den skull. Jag gick och grundade på det just nu derute på vedbacken.»

»Jag ska' läsa det ännu — kör ut tuppen der — jag ska' läsa det ännu en gång, och så ska' jag gå till kaptenen med det, hvasa?»

»Ja, men han går *aldrig* i lifvet in på resan, det kan du spotta dig i näfven på.»

Ur dragkistan framtog mannen ett omsorgsfullt insvept papper, torkade glasögonen på förskinnnet, satte dem sedan på näsan och började:

'Kära, rara far and mor!

Nu skriver jag for tredje gången te å bedja er lössna to what Lovisa and I have å säja you —'

»Ja, hvad ä' det der för språk, jag begriper inte —»

»Det ä' amerikanska, har jag sagt dej förut och det ä' *det*, som jag också ska' fråga kapten om —»

'for you ska' veta, att här ute in Amerika kan det nog finnas folk and pipel —'

»— pipel! kors i all verlden, sånt språk!»

'— som not kan slå sig fram, men så fins det ålså män, som har Gud i hogen å som kan skaffa sig a bit of bröd i detta cöntry —'

»He he he! så'n oraschon!»

'— å bland dem senare är your sån Johan. Men nu can not hvarsken Lovisa eller jag lugna åss i verlden, förrän wi fott det löfte att you vill cömm to åss för wi have ett stort room'

»Hva' ä' det?»

»Room, står här — se sjelf! ja —»

'— ett stort room, som är alldeles ledit å som well can bli passande for you (we have båda läst igönnom brevet för att inte det skall bliva any engelskt ord among det andra) —'

»Ja, det hade tålt vid ett genomläsande till», sade gumman.

'Respenningar kan vi inte lägga out, men om

you säljer stugan and kon, så recker det very well to a passitsch ofver Atlanten —'

»Hi hi hi!» skrattade gubben.

»Ja, den kära pojken, om jag aldrig skall se honom mer, så tror jag hjertat rakt brister på mej», sade mor och förde förklädet till ögonen.

Mannen lade brevet ifrån sig, tände pipan och började noga betrakta en läderbit på golvet.

»Hva' säger du far?»

»Ska' vi ge oss 'stad, mor?»

»Det ä' en lång väg.»

»Och så får jag aldrig se kaptenen mer.»

»Men Johan vill det så gerna.»

Mannen steg upp, knäppte från förskinnets och gjorde min af att vilja göra toalett.

»Ta' fram en söndagsskjorta, Tilda, och hatten och handschetterna!»

Under den tystnad, som följde, knäppte klockan sekund efter sekund, de regniga snöflingorna foro i tusenden utanför fönstret och en del fastnade på rutorna. Tuppen, som nyss körts ut, vågade sig åter fram till tröskeln för att titta in genom den på glänt stående dörren; katten spann i sin vrå på mors schal.

»Ta' reda på kaptens läst, Tilda», sade man-

nen, som höll på med 'handschetterna', »och slå in den i ett rent tidningsblad!»

En stund senare stod han vid den lilla grinden, som förde till skogsvägen. När han vände sig om för att lägga på haspen, såg han, att mor stod i stugdörren och tittade efter honom. Inte kunde det vara möjligt, att solen sken på taket? Åhnej! han bara tyckte så. Snön dansade ju alltjemt i luften och skyn var alldeles tjock och grå. Men underligt var det med det der skenet på stug-taket, och han gick och tänkte så djupt på det samma, att han knappt trodde sig vara halfvägs, då skogen tröt, och han befann sig framme vid kaptenens bostad.

Kaptenen stod vid sitt fönster och blickade ut öfver landskapet. Han var kortväxt, tjock, hade redan grått hår, och när han rörde sig, kunde man se, att han var en smula låghalt. Det hade skett i tjensten, och kanske det var därför som han aldrig tålde, att någon talade derom. Nu var han vid dåligt lynne, ty reumatismen, som var det andra rent fysiska minne, hvilket han jemte skadan i foten medfört från sitt fältlif, hade just samma förmiddag ansatt honom, bådande omslag i vä-

dret. Hvarför skulle det »sattyget» komma just i dag, då han tänkt sig att promenera ut — — promenera i sådant väglag, då man inte skulle kunna gå torrskodd på styltor! Alltid snöslask, *hvarenda dag på året* snöslask — — nä, nä — se der! se — se! ska' han inte köra emot grindstolpen, den linhåriga, koppärriga, ohängda, oskjutna saten — jo se! jag kunde ge mej — — och han skulle varit i väg för en timme sedan —»

Det var mjölkbudet, som körde fram öfver gården, närmade sig den öppna grinden, styrde rätt emellan grindstolparne, kom att åka upp på en lös sten, slant ned med ena bakhjulet, törnade emot den närstående stolpen och — tappade en mjölkspann. Kaptenen flög, trots reumatism och låghälta bort till vrån, der käppen stod, och skulle just taga ny riktning mot dörren, då en knackning hördes.

»Stig in!» skrek en stämman så kraftigt, som om det gällt få en hel infanteribataljon öfver tröskeln. Men der kom ingen bataljon, utan blott en åldrig, litet böjd f. d. infanterist, som sakta stängde dörren efter sig och derpå gjorde ett kraftigt ställningssteg.

»Gu' bevare kapten!»

Mannen med käppen stod stilla på golfvet och lät genom den skarpa blicken från sina grå ögon förstå, att han väntade omedelbart andragande af ärendet.

»Herr kapten!»

»Nå?»

»Jag har fått bref från Amerika.»

De grå ögonen sade: fortsätt!

»Det ä' från min son, herr kapten.»

Den sjuka foten stampade i golfvet: fortsätt!

»Kapten! han vill att jag ska' komma öfver till honom.»

Ögonen, den sjuka foten och käppen svarade samtidigt: å hut!

»Kapten, det känns så svårt för oss båda gamla att inte få se, hur pojken har det.»

De tre, som nyss svarat, tego nu.

»Kapten! men jag ville lemna kapten lästen, för den har nu passat kapten i tjugu år, och jag vill inte, att någon annan skomakare ska' göra en ny läst, för jag vet, att stöflarne ska' aldrig sitta så bra se'n — och så vill jag fråga kapten —»

» — om?»

» — om kapten tycker, att jag ä' en skojare, för att jag vill sälja stugan och det lilla vi har,

för att skaffa pengar te resan och några riksdaler öfver te pojken —»

»Hur länge tänker du stanna i Amerika, Krans?»

»Ja, kapten, kommer vi väl dit, så lär vi väl inte mer komma tillbaka.»

»Hvad går resan till?»

»Di har sagt, att vi kan båda godt komma öfver för hundra riksdaler tillsammans, och pojken möter i Nävjork, tror jag det hette.»

»Och du tänker lemna land och rike och kung nu, när du tjent kronan i trettiåtta år och haft tjugufyra riksdaler i pension de sista nio åren och stått på mitt kompani och varit min uppappare och sedan haft undantag och din bergning vid lästen — —» kappen och ögonen fortsatte: »hade vi varit tio och tjugu år yngre båda två, skulle jag, djäkelen frikassere mej, ta amerikatanke ur skallen på dej, så att hårtestarne följde med —»

»Gu' bevare kapten! Jag trodde det skulle så gå, när jag gick hit, och därför var det ingen lätt promenad, men herr kapten har inte haft hustru och barn» (sådan underlig blick de grå ögonen fingo just nu!) »och herr kapten, förlåt mej, vet nog inte, hur det känns att ha sin enda pojke i en annan kontinensverldsdel. Gu' bevare kapten,

här i paketet ä' lästen och jag har skrivit på, att lädret ska' hållas lite stramt öfver vristen på venstra foten, och så ligger det kalfskinnet omkring, som blef öfver på sista för-skoningen» (de grå ögonen sågo nästan blå ut) »och så har jag nog inte mera att säga här än — — Gu' bevare kapten och löne kapten för alla exercismöten, då jag fått lära mej veta hut — —»

Var det reumatismen eller den sjuka foten, som besvärade, efter kaptenen hade så svårt att stå stilla? Han gick kors och tvärs öfver golfvet, fattade sin långpipa och satte den åter från sig samt stannade slutligen framför den gamle soldaten.

»Du har varit en god knekt och god skomakare — och — f—n annamme dej, om du ligger och dör der ute bland indianerna!»

Några veckor hade gått förbi, men det hade icke lyckats för de gamle att få sälja stugan. Lösboet och kon och hönsen deremot gingo bättre — ty kaptenen köpte alltsammans. »Han skulle ha det för en torparens räkning, hvilken längre fram skulle öfvertaga den lilla egendomen der uppe i skogen.» Och så kom dagen för afresan.

Den blå kistan jemte annat smått, som behöf-

des för färden, hade stufvats på en kärra, och gubben stod med skaklarne i sina näfvar och vändade på mor. Nu kom denna också ut och fattade den ena skakeln. Nyckeln till stugan stoppade Krans i sin ficka för att i förbifarten lemna den åt kaptenen. Och så började kärran långsamt rulla mot den lilla grinden.

Det var nu en dag i april. Snön hade smält och björkknopparna voro redan så uppsvällda, att de tycktes kunna spricka när som helst. Den starka vårluften var mättad med doft af barr och frisk mossa. Morgonen hade varit mulen, men så kom vinden och satte molnmassorna i rörelse och himlen började klarna och visa fram en och annan blå fläck.

Krans sade icke ett ord, der han gick på sin sida. Och gumman teg som muren och vågade icke se på gubben. Ingendera hade kastat en blick åt stugan sedan mannen stängt dörren. Så kommo de till grinden och mor gick före ett par steg för att öppna. Knogande med sitt lass traskade gubben igenom och fortsatte framåt stigen. Men mor kom icke. Då satte mannen ned skaklarne och vände sig om. Så underligt! Solen, vårsolen med sina värmande strålar, hade brutit fram mellan

skyarna och tycktes rent af vilja öfvergjuta hela stugan med glänsande guld, ty det gnistrade i hvarje strå på taket, det skimrade i rikaste färger mot de gamla gröna fönsterrutorna, den röda gaveln tycktes brinna och utefter hvarje ännu våt fog mellan bjelkar och plankor gick en skarpt lysande guldrand, framkallad af strålarnes reflex.

»Herre Gud — hör!» sade gumman och såg uppåt mot himlen.

Der syntes en obestämd och orolig punkt mot den blå bakgrunden, och genom rymden skallade från ett af jubel öfversvallande bröst lärkans härliga toner, hvilka tycktes aldrig kunna tröttna att prisa skapelsens Herre för det han sändt ny sol och ny vår ned till jorden.

»Så tungt har det aldrig känts att stänga grinden», sade mor, som icke kunnat taga förklädet från sina ögon.

Då skakades luften af ett bölande så kraftigt, som om kon inne i ladugården förstätt stundens allvar. Och drifven af en oemotståndlig känsla sprang mor åter genom grinden och försvann inom den låga dörren der borta för att säga sin älskling ännu ett sista farväl.

En god stund senare höll kärran utanför kap-

tenens grindar. Men kaptenen var icke hemma och ingen visste, hvart han gått. Och Krans lemnade nycklarne till den gamla hushållerskan och gick derpå under tysta och djupa funderingar bredvid mor vägen framåt, som förde till jernvägsstationen.

»Ta' in landgångarna!» hade kaptenen på emigrantångaren sagt till förste styrmannen och denne hade låtit befallningen gå vidare. Och så slets då det sista synliga bandet mellan fosterjorden och den tätta, brokiga, snyftande, vinkande människohop, som trängt sig tillsammans på fartygets däck. Propellern slog några slag, och kolossen försattes i långsam, tung rörelse. Menniskor sprungo der uppe bakom barrieren på däck för att kunna komma riktigt nära sina på bron kvarlemnade anhöriga och vänner. Blott gamle Krans och hans gumma stodo stilla, ty ingen hade följt dem ned, och ingen viftade åt dem. Gubbens ögon spanade emellertid bland mängden i land, utan att han egentligen visste hvarför.

Hvad kom åt den gamle f. d. soldaten just nu? Han knep mor i armen, som om gumman varit en hårdnad sko, och pekade bortåt

mot brons aflägsna ända. Fartyget ökade alltjemt afståndet.

»Tilda! Tilda — har du skarpa ögon mor — Tilda — se — nej ditåt — herre min — det ä' — se, se — —!»

Och gumman stirrade, så att det rann från hennes ögon.

»Ja, ja, ja, det var *han* — se nu stannar han igen och glor hitåt — ja se, han går ojemnt på fötterna — nu sätter han något för ögonen — nu går han lite åt höger — —»

»Heter ni Krans?» frågade i det samma den person, som gifvit befallning om landgångarnes inhalande.

»Ja?»

»Hvad har ni varit förut?»

»Soldat — hur så?»

»Och hvad är ni nu?»

»Skomakare! Ä' det kapten på fartyget?»

»Ja! Det här är då till er.»

Han räckte mannen ett bref, hvarpå stod en ytterst fullständig utanskrift. F. d. soldaten hade sett den stilen mången gång förr, och han darrade, när han bröt brefvet.

»Nej se, det ligger sedlar i brefvet!» sade

mor och stod i samma ögonblick med sin rygg emot en nyfiken åskådare.

Skrifvelsen, som låg innesluten, var af helt kort lydelse:

»Krans! Jag bifogar här pengar till *hemresan* och säger än en gång, att fan må ta dig, om du ligger och dör der ute bland indianerna. — Din kapten.»

»Tilda! Så'n karl!»

Gummans så ofta behöfliga förkläde kom åter upp till ögonen.

»Tänk, hvad solen ska' skina på stugan nu!»

Hösten hade kommit och med den kaptenens gamla reumatism. Gubben, som aldrig varit känd för mångordighet, hade på sista tiden blifvit än mera sluten, och den gamla hushållerskan, som annars temligen väl kände hans vanor, kunde icke förstå, hvarför enstöringen så ofta sågs komma från vägen, hvilken förde till »Kransens» gamla undantag uppe i skogen.

Dagen i fråga hade kaptenen också lemnat henne med det enkla besked, att han skulle gå ut och gå. Och en timme senare satte han nyckeln i dörren till den numera obebodda kojans. Allt

stod der inne i samma skick, som den der vårdagen, då kärran med den blå kistan på rullat derifrån. Kaptenen gjorde en grundlig visitation i hvarje den minsta vrå. Höstregnen hade genomblött taket, och en liten vattenflod tärt sig in ut efter lerväggen.

»Det ä' den sakramenskade pojklunsens fel, som inte har sett efter taket», mumlade den gamle knekten, och som vanligt fortsatte ögon och käpp på sitt särskilda språk, hvad tungan påbörjat. När han förvissat sig om, att någon vidare anledning till anmärkningar ej förefans, gick han åter ut, läste dörren efter sig och tog vägen till baka mot skogen. Vid grinden fans en bänk, omkring hvilken några nu frostbitna björkar bildade en löfsal. Här hade kaptenen mången gång suttit och på sitt buttra språk pratat bort en och annan stund med sin forne uppässare. »Ty», hade han vid ett tillfälle yttrat, »Krans var den enda människa, som han kunde ge sej djäkeln på inte ville lura honom, det hade han sett bevis på allt från det tillfälle, då Krans som ung hornblåsare en gång blåste 'marsch framåt', ehuru en dum adjutant hade sagt, att han skulle blåsa 'eld upphör', — och det endast af det skäl, att Krans begrep, hurusom kap-

tenen, som då var ung underlöjtnant, skulle genom ett anfall komma i tillfälle att utmärka sig med sin pluton.»

Och nu hade just *denne samme* Krans — rest till Amerika! Kaptenen tog upp snuggan, som alltid följde honom, stoppade den och tände på, hvarefter han för hundrade gången genomgick samma tanke- och känslokrets. »Att en gammal soldat, som tjenat kung och land ärligt, som hade pension och dertill sitt lefvebröd, som inte kunde mer engelska än det der fördömda kräket, som glömt att se efter taket på stugan — att den skulle ta kärningen med sig och fara till Amerika —!»

Röken från pipan gick i stötar uppåt som från ett litet lokomotiv, och käppen ensam fortsatte harangen ända till:

»— ja, det ä' ju sant! den der sakramentskade sonen, *enda* sonen, hade gubben sagt — hm! Hvar och en håller af de sina, men den som ingen har att hålla af då! den som icke *haft* någon att hålla af på snart femtio år — ja, nu ä' det snart femtio år, se'n *det* skedde — hm — hm! Och hvem hade han sedan hållit af? En, kanske en ändå — Krans! — Ä' det ändå så länge se'n? — — femtio år snart — hm!» — —

Solsken lekte på de gula bladen öfver hans hufvud, och under hans fötter låg en mjuk, brokigt sammansatt matta, som hösten bredt ut. Pipan hade visst slocknat; åtminstone hade hon en stund hvilat orörlig mot hans knä. En gråsparf kom hoppande jemföttes fram öfver de sammanklibbade björklöfven der nere. Kaptenen satt så stilla som en bildstod för att icke skrämma fogeln. *Den* hade kanske också någon att lefva för — hm! — Underliga grå ögon, som kunde blifva *alldeles* blå just nu!

Skogen på andra sidan framträdde med så starka och bjerta färger, att stugan knappt skulle synts, om icke höstsolen, som sken så besynnerligt starkt i dag, lyst mot den löjligen, låga lerväggen. Kaptenen kunde icke påminna sig, att Krans' bostad någonsin förr varit afgjordt vacker, men i dag — ja se, så klar den gula färgen träder fram, och gul är hela gångstigen dit och mjuk är den ju som en gångmatta af filt, ty den består af endast hopblåsta, fuktiga, fallna blad, som beteckna vägen ända långt in i skogen, så att man icke skulle höra en knäpp, om ett helt kompani marscherade fram i flankmarsch med inryckta rotar — —

Kaptenen hörde icke heller knäpp från de

steg, som nu gingo fram mot grinden, och om ett skott aflossats vid hans öra, skulle han icke kunnat fara häftigare upp, än han gjorde, blott för det att en nästan hviskande röst nådde honom:

»Kapten!»

»Hva' i — nå så djäkelen frikassere mej — Krans!» Och de gamla hjälptrupperna fortsatte: hvar kommer du från — ä' du inte död — ä' du inte skalperad — hvarför kommer du hem — drog stugan så förb— drog kanske gamla Sverige — höll du af *mej* kanske — — ?

Några ord förklarade alltsammans.

»Det var löjn, kapten, att jag kunde bli der ute längre. För när jag hade fått se, hur pojken hade det — och det var gudskelof bra — så hade jag inte mera att se efter, och så började det bränna i mej som eld, hvad kaptenen hade sagt och skrifvit, f—n annamme dej, om du ligger och dör der ute bland indianarna — och det samma tyckte mor och så — — herr kapten, Gu' bevare kapten — — ä' — *stugan* — såld?

»Kom!»

Den lena gångmattan mottog utan ljud trycket af de gamles fötter. Nästan feberaktigt ifrig satte kaptenen nyckeln i dörren och öppnade. Hur

hastigt allt än tillgått, hade dock några solstrålar, som passade på vid dörröppningen, hunnit att, i samma ögonblick som dörren flög upp, kila in i rummet, för att, lekande bland de gamla orörda möblerna och blommorna i fönstret, helsa ett öfverlyckligt gammalt par välkommet åter.

N:0 45 PERFEKT.

N:o 45 Perfekt.

Julidagen var solig och het. Vinden hade dött ut redan föregående qväll, och nu stod luften så stilla som ett bondförstånd inför en latinsk sentens.

Fram på den nästan hvita vägen, som förde käpprakt öfver slätten, der lägret var sammandraget, gick en talrik skara halfhögt kacklande, rullande, feta gäss, som kommo direkt från den af gyttja och smuts djupt svarta dammen och nu skulle ned åt byn, der de hade sitt hemvist. Efter dem följde en trasig pilt på tolf till fjorton år, i afseende å kroppslig välmåga en skarp motsats till sällskapet framför honom. Pojken hade en åtskilliga tum för vid soldatmössa på hufvudet samt bar i handen som stöd och vapen en skalad käpp, med hvilken han emellanåt afvärjde ett an-

fallsförsök af någon nedsänkt, hväsande näbb, som ville komma åt hans blott markerade vador.

Flocken rullade i väg fortare, än gäss i allmänhet ha för vana att förflytta sig. Denna omständighet i samband med den, att värmen var särdeles tryckande, tydde på, att käppens egare hade något särskildt skäl att komma hastigt fram.

Och det hade han också. Slätten genljöd af skrällande hvirflar och trumslag, hvilka kommo från landsvägen, som här skilde den icke odlade marken från åkrar och potatisland. Regementstrumslagare Roslund öfvade ett halft tjog unga individer att behandla trumman på det enda sätt, som kan anses värdigt benämningen skön konst, och det var för att komma inom den trängsta kretsen af dessa trolska ljud, som gässens pådrifvare så snabbt rörde sina magra ben. Dag efter dag hade man sett honom vid samma tid göra samma marsch och uppehålla sig inom trollkretsen, så länge denna fanns dragen, d. v. s. så länge trumslagarne hade skyldighet att öfva sig. Och der stod han med uppspärrade ögon och tydligen försänkt i ett förtjust lyssnande.

Regementstrumslagaren Roslund, med sergeants rang, var en liten, ful, mager femtio års karl —

alldeles motsatsen till typen för en regementstrumslagare, hvilken bör vara sju fot lång och vacker och ung och ståtlig som en paradhäst.

I Roslunds lilla gestalt bodde icke heller någon regementstrumslagares ande — den skulle aldrig fått rum der. Men en skräd-dares lilla själ satt inom den trånga vapenrocken. Roslund var under tiden mellan mötena sin hembygds erkänt förste skräd-dare och han hade så grundligt slagit ur sadeln »en sådan der tillskärare från Stockholm», hvilken i konkurrensens intresse försökt sin lycka inom samma socken, att denne lemnade både socken och rike och händelsevis köpte sig för de pengar, han lånat af nämndemannen, en biljett till Amerika, i stället för till Stockholm, som han upp-gifvit vara bestämmelseorten.

Det var kanske inbillning, men en skarp iakt-tagare, som strax efter denna händelse råkade närvara, då Roslund skar till en väst åt sig sjelf, påstod, med anspråk på att blifva trodd, att serge-anten-skräddaren lade till ett drygt tum till det van-liga måttet på bröstvidden. Säkert är, att den unge glop, hvilken ungefär i samma vefva kallat Roslund »bordstussare», fick under en bjudning hos nämndemannens inför en samlad grupp af

vittnen taga sitt skällsord tillbaka och bedja seg-raren om ursäkt. Regementstrumslagaren eller rättare skraddaren hade icke blott öfver bröstet blifvit ett tum drygare; han hade fått samma på-ökning till sin längd också, tycktes det.

Ja, sådan var han som skraddare. Men helt olika föreföll han, der han nu satt på en sten midt ibland sina elever, som dunkade sina kalfskinn så att svetten rann utefter kinderna. Roslund var aldrig född till regementstrumslagare, hans anlag lågo icke åt trumpinnen, hans själ var hemma på det stora bordet bland trådrullar, flata kritstycken och grå domestik. Han hade avancerat till sin plats därför, att ingen bättre fanns för tillfället, men han älskade icke sysslan, endast lönen. Derfor hade han heller aldrig kunnat fatta, hvarför den trasige gåsvaktaren alltid infann sig vid öfningarna. Och som gossen var ytterst fåordig af naturen, beroende kanske till en del derpå, att sällan någon sade ett vänligt ord till honom, hade det icke lyckats regementstrumslagaren att locka ur honom hans hemlighet, hvilken var denna enkla: han älskade ljudet af trumman.

Och äfven om Roslund fått höra den bekän-nelsen, skulle han derigenom endast fått näring åt

sin längesedan fattade öfvertygelse, att pojkstackaren var litet fånig.

»Hör du, lille gåskarl» — Roslund höll plötsligt upp, liksom öfverraskad af sin egen qvickhet, lutade sig bakåt och skrattade så, att han blef alldeles blå i ansigtet. Efter en stund hemtade han sig och fortsatte: »Du har trädt benen för långt genom byx—byx—byxorna.» Nej i dag var han då för qvick! Han utbrast om igen i en salva, som nästan trängde genom hvirflarna. Och dertill hade han genom reflexionen kommit på sitt egentliga vitæ genus, hvilket ock hade till följd, att hans bättre lynne bröt fram genom den förra tungsintheten, som solen genom hopade åskmoln.

»Kom hit, pojke», skrek han, sedan krafterna återvunnits efter den sista ansträngningen, »kom hit, får jag se på dig! Hva' heter du egentligen?»

Den tillfrågade svarade, der han stod: »Per.»

»Då borde du ju, för tusan, vara svinaherde och inte gåskarl!»

Detta yttrande rörde en så djup kunskap i svenska folkvisorna samt slog dertill spiken så midt på hufvudet, att Roslund icke kunde hålla sig kvar på stenen, utan måste rusa upp, gå fram till pojken, fatta honom om hufvudet och upp-

repa den öfverlägset träffande anmärkningen. Trasvargen förstod nog, att han var föremål för något slags drift, men sergeanten, hvilken öfvade in regimentets trumslagare, var för honom en så utomordentlig personlighet, att Per bestämdt skulle utan knot eller klagan emottagit den allra gröfsta misshandling af denne man, om sådant kommit i fråga.

Roslund var i hans ögon icke en liten skräd-dare, som händelsevis råkat krypa in i en uniform, utan han var envåldsherrskaren öfver åtta ynglingar, hvilka hade egnat sina krafter och sin intelligens åt den skönaste af alla färdigheter — trumslagarens. Derfor log den stackars Per tveksamt mot den humoristiske mäktige.

»Kanske du tänker bli trumslagare, du också!» utbrast plötsligt denne i ett nytt anfall af så oemotståndlig, tillfällig godlynthet, att äfven ett så barockt infall kunde halka öfver hans läppar.

Tänker bli! Lika gerna kunde han frågat, om Per tänkte köpa sig nya, vackra kläder i stället för trasorna eller om han tänkte bli rik och fara på jernväg till staden och se på alla fartyg, som han hört talas om. Nej, Per *tänkte* inte bli trum-

slagare. Och därför svarade han med bortvändt ansigte: »Nej.»

»Jaså, ja det var dumt, för det vete tusan, hvar kaptenen på sjunde ska' få sej någon ifrån.»

Blixtnabbt kastade gossen om hufvudet och stirrade på sergeanten, medan hans kinder glödde af en långt varmare färg än solbrännans.

»Hva' — sa' — herrn?»

»Anfäkta mej, tror jag inte pojken ä' galen!» mumlade Roslund, hvarpå han ropade till sig en af trumslagarne, som vandrat fram och tillbaka och öfvat sig ett par hundra gånger med »lång-ruff».

»Låt den här figuren slå ett par slag, Bengtsson! Han tänker komma in på sjunde kompaniet som trumslagare.»

Bengtsson gaf trasvargen en sådan blick af öfverlägsenhet, att denne skulle sprungit sin väg från både gäss och trummor, om icke sergeanten haft ett för fast grepp i den del af hans rock, der hans skraddareblick sade honom, att denna var starkast.

»Se så, Per Svinaherde, tag nu pinnarne på det här sättet! — Häng på honom trumman Bengtsson! — Du kan ju ändå rasta ett slag nu.»

Trumslagarne samlades efter hand kring gruppen och upphörde att slå. Men när Per fått bärremmen öfver sin ena, magra axel och stod der med trumman på magen och en min, som var till lika delar hopkommen af salig förtjusning och bäfvan för följderna, verkade denna syn så kraftigt på Roslunds allt fortfarande humoristiska lynne, att han fick lof att gå utom kretsen, vika sig dubbel som en spetsig timmermansvinkel, och bryta ut i ett gapskratt, som hotade att taga med sig hvarenda knapp i hans vapenrock. Och naturligtvis fyllde alla trumslagarne i, beredda att skratta ihjäl stackars Per, om detta skulle påfordras.

»Åh, mej — åh, mej!» jemrade sig Roslund. »Om jag — om jag — åh, mej — om jag hade honom nu — vid — vakt — parr —.» Han kunde icke uttala ordet, men en liten trumslagare fattade genast meningen och skrek:

»Vaktparaden!»

Och så skrattade de tillsammans alla nio, så marken fuktades af tårar. Der stod Per med sina trasiga, korta byxor, armarna hängande och läpparna hårdt sammanpressade, ty han ville icke gråta, ehuru han kände, att den söndrade tröjan

håll på att blifva än söndrigare af hans bröstsvåldsamma rörelser.

Det var för mycket sagdt, när jag påstod, att alla nio skrattade. Ty der fanns en, som höll sig allvarsam. Det var en lång, mager, rödfräknig pojke eller man, ty han var nog ett par och tjuguar gammal. Han hade dag från dag gifvit akt på, huru Per kom promenerande fjerran ifrån, så snart de första hvirflarna skrällt öfver heden. Och han hade också mången gång, då ingen såg det, smugit till trasvargen en smörgås eller kanske en kopparslant samt sagt ett vänligt ord dertill.

»Röde Olle», som han benämndes för sina fräkners skull samt den i samma ton något stötande hårfärgen, hade klena anlag både för trumman och boken och hade just aldrig haft anledning att prisa kamratlifvet, inom hvilket han var ett tacksamt föremål för skämt af icke alltid så särdeles grannliga natur.

»Sergeant, låt pojken försöka slå ett slag!» sade Olle och gjorde honnör.

»Ja gerna för mej; det var därför, som han fick trumman på sej, förstås. Eller förstår du inte det?»

»Kan du slå en lång-ruff, Per?» fortfor nu Olle, vänd till denne.

Per såg på honom, såg på sergeanten och alla de andra, klarnade litet i blicken, vätte så med tungan på trumpinnarna och klämde till i kalfskinnet.

Och nu skrattade icke sergeanten längre. Ty från trumman dånade en »lång-ruff», visserligen icke absolut konstnärligt utförd, men i betraktande af omständigheterna ett mästerverk i sitt slag.

»Hvar tusan har du lärt —»

Sergeantens utrop afbröts af en »kort-ruff», som gjorde det förra försöket full heder, hvarpå följde ett »ticka-tacka», så jemnt och kraftigt, att man kunde tro de magra handlederna om att vara litet förtrollade, och så slutade alltsammans med en hvirfvel, som, fastän litet hackig och ojemn, dock vittnade om större färdighet, än Roslund sjelf förmått vinna under de första tio åren af sin tjenstetid.

»Hör nu, hvar tusan —»

»Franska marschen», afbröt Roslunds andra försök att få veta, hvar pojken lärt sig allt detta, och dess utförande vittnade om, att »gåskarlen»

varit en uppmärksammare åhörare, än sergeanten ansåg hela trumningskonsten vara värd.

»Det var mej en riktig liten —»

»Slå på du!» mumlade Olle.

Och Per slog. Hans ögon glänste, hans kinder hade flammats upp både af ansträngningen och själsspänningen, hans brända, magra fötter stodo der stadiga på grästorfvän, och hela den usla lilla gestalten tycktes uppehållen af en inre kraft, som kunde anstått — till och med Roslund sjelf på skräddarbordet.

»Slå på du!» uppmuntrade åter Olle.

Och Per slog och hann både med »paradmarsch» och »generalmarsch» och »tupto», innan hans händer äntligen slappades i sitt tag om trum-pinnarna.

»Ja!» sade Olle och gaf honom en stut, innan han tog trumman från hans axel. Mer talade icke Olle, ty han var alltid fåordig på senare tider, emedan det mesta af hvad han yttrade plögade af qvickhufvudena användas till kärna i något skämt öfver honom.

»Ja!» härmade Bengtsson genast och gaf pojken en andra stut.

»Hör nu, hvar tusan har du lärt dig att slå

— franska marschen?» kom Roslund äntligen i tillfälle att fråga.

Nämnda trumstycke var det enda nya på repertoaren allt sedan den dag, Roslund fick regimentstrumslagarestafven i sin hand, och som han endast genom de mest energiska ansträngningar — för att rädda platsen och lönen åt sig — själf lärt sig densamma något så när, satte han på detta nummer ett utan tvifvel mycket högre värde än kompositören själf. Att nu höra, huru den der kramsfogeln, som aldrig förr haft trumma på magen, kunde utföra detta stycke takt för takt med icke så särdeles långt ifrån samma färdighet, som Roslund själf, detta var föga välsmakande och kundé, ur politisk synpunkt sedt, till och med blifva farligt.

Påverkad af sådana välbefogade känslor och tankar, gick därför sergeanten, liksom om han plötsligt glömt frågan, tillbaka till sin sittplats, slog sig ned på den, tog upp en stoppad snugga ur fickan och började röka, tydligen åter inne i sitt hvardagslynne, som var surt och ovänligt, så länge exercistiden varade. När därför Per, fruktande att genom tystnad ådraga sig sergeantens misshag, svarade, att han ur minnet lärt sig

marschen på en gammal bytta nere vid gåsdammen, röjde Roslunds ansigte alls intet intresse för meddelandet, och ingen skrattsalva lemnade hans läppar, till följd hvaraf också alla trumslagarna togo saken under liknöjdt allvar, med undantag blott af Olle, hvars tur det nu var att skratta, men på ett allt annat än hånfullt sätt. Bengtsson var då genast framme med ett bredt »ha-ha-ha», hvars klang dock lät litet olika mot Olles utbrott af munterhet, som det var afsedt att härma.

»Ja, gå nu ner till din gåsdam igen», sade Roslund efter en stunds obehaglig tystnad, »och se till att inte byttan flyter ifrån dej — Per med byttan!»

Det sista var då oemotståndligt. »Per med byttan!» riktigt haglade omkring gossens öron, då han, röd om kinderna och med gråten åter i halsen, hastigt drog sig undan från den mäktige och hans drabanter. Röde Olle teg och såg ned i marken. Och Per vandrade åter bort med sina gäss, men gick i krokar till höger och venster, som om han drömde eller icke riktigt såg, hvar han satte ned fötterna.

Den eftermiddag, hvilken följde på Pers debut som trumslagare, var så qvaf och het, som en Julieftermiddag gerna kan blifva. Det led mot slutet af regementsmötet, då stam och beväring skulle öfvas tillsammans i större styrkor. För tillfället i fråga stod »bataljonsexercis med full packning» på regementsdagorderna. Äfven den, som icke stått i ledet eller framför detsamma, torde kunna tänka sig, huru pass godt lynnet i allmänhet skall vara hos män, hvilka från en dödstung eftermiddagssömn en stekhet sommardag väckas af trumhvirflar för att rusa upp till ett par tre timmars exercis i solbaddet. Musiken skulle, dagen till ära, vara med.

Kompanierna marscherade ut ur sina kompanigator, ryckte tillsammans i bataljon och aflemnades till majoren, en mycket liten och korpulent man med små mustascher och små lifliga, spelande ögon samt för tillfället mörkröda kinder, hvilka fått sin grundton af sommarsolen med en ytterligare förhöjning af middagsluren. Soldaterna visste, när de sågo *honom* sitta der till häst framför fronten, att de skulle få sina vapenrockar svettiga, ty han var känd för att kunna gno fol-

ket på samma gång, som han gaf både det och befälet den bästa öfning.

Roslund, som nu stod der helt obetydlig framför musiken med sin staf i handen, hade sin särskilda lilla tankegång för sig. I uttrycket uti hans ansigte fans icke längre en skymt af den öfverlägsna humor, som han lagt i dagen, då Per stod framför honom med trumman påhängd. Af alla tienstens förbannelser satte han bataljonsexercisen främst, enär hans litenhet då vanligtvis ådrog honom tillrättavisningar, frammanade genom hans oförmåga att öfver soldaternas axlar och packningar iakttaga bataljonschefens tecken med sabeln åt musiken att börja eller sluta. Han skulle i en sådan stund som denna velat byta med sjelfve »Per med byttan» och detta af två anledningar — dels för att sjelf slippa ovet, dels för att åtminstone en gång i lifvet få se en annan menniska i samma fördömda läge, hvartill han af ödet var bestämd.

Bataljonen satte sig i rörelse framåt. Den tunga massan höll rättning och takt oklanderligt, så länge den rörde sig på den hårdt tilltrampade del af fältet, der de dagliga öfningarna i smärre afdelningar fortgått. Men så vidtog då ljungen, och nu hördes icke längre det der dofva ljudet,

som af tunga släggor, hvilka i takt bearbetade torfvan. Slingrande vågrörelser gingo fram utefter leden, allt efter som marschtakten förlorades, majorens små ögon upptäckte genast ojemnheterna, men ännu hade icke hans lynne börjat upphettas i nämnvärd grad.

Plötsligt höjde han sabeln i vädret till tecken åt musiken att återställa takten. Roslund befann sig händelse- och lyckligtvis på en tufva i detta ögonblick, såg tecknet och lät sin staf skjuta upp i luften, hvarpå trummor och messingsinstrument föllo in. Och der gick nu regementstrumslågaren på tåspetsarna och med uppdragen hals och försökte blifva så lång, som en giraff, men kom icke längre än till att likna en hög, mager tupp i sina ansträngningar att hålla blickarne uppfästade på majorens sabelspets.

Det var därför icke annat än man kunde vänta, att Roslund icke såg, när denna förfärliga lilla klinga åter höjdes i luften till tecken, att musiken nu skulle tystna. Musiksergeanterna hade tillräckligt att göra med att se sig för, så att de icke stodo på hufvudet i den förrädiska ljungen, för öfrigt hade de ingen skyldighet att hjälpa Roslund med att titta och gjorde det icke heller, utan blåste

takt efter takt, som om de skulle blåsa till domedag.

En skarp iakttagare skulle kanske märkt, att färgen på majorens kinder steg litet. Han höjde sabeln ånyo och höll den länge uppe på sin efter bästa förmåga sträckta arm. Roslunds onda genius lagade, att regementets längste karl i samma stund befann sig mellan honom och majoren. Och musiken arbetade, och massan skred framåt, ty ett »halt» skulle aldrig hörts under detta larm af trummor och trumpeter.

Majorens häst syntes närma sig, den lille mannen, som gick på tåspetsarna, började ana oråd och kastade ängsliga blickar omkring sig för att möjligen få hjälp af någon lång soldat eller underofficer. Majorens häst kom närmare. Roslund kände i luften, att något var på tok (han kände det nästan alltid, när han var i sitt emhetes utöfning). Hästen kom närmare. Roslund blef allt mindre och mindre och kände sig snart så obetydlig, att han skulle kunnat gömma sig i en bastuba eller i en vanlig trumma (i bastrumman skulle han fått rum med hela skrädderiet). Trumpeterna smattade i hans öron, men hästen kom allt närmare.

»Det var väl då sju —»

Som en pil flög Roslunds staf upp, ty han hade sett majorens små ögon borrhade in i sina och kände, att han måste göra något, för att åstadkomma en förändring i sakernas olidliga tillstånd.

»Nå, ändtligen!» hördes majorens vreda stämma, då musiken tystnat, och detta »ändtligen» lyfte från Roslunds klämda bröst en hopad tyngd af minst tio pressjerns vikt.

Majorens häst fjermade sig åter, och sergenten fick ett ögonblicks ro att med pekfingret stryka bort svetten från pannan.

»Helt om — marsch!» kommenderades, och den väldiga, böljande massan vände sina fuktiga ansigten åt motsatt håll och rörde sig mot lägret igen. Roslund befann sig nu med musiken framför bataljonen. Han gick der vriden som en korkskruf, med fötterna framåt och ansigtet åt majoren, hvilken red långt borta vid sidan om bataljonen. Solen stod honom i ögonen, men han vågade knappast blinka. När så ögonen om en liten stund började rinna, såg han egentligen ingenting annat än en lång, osäker rad af gevärspipor samt hela linier af röda ansigten, som stirrade på honom.

Majoren fick därför god tid att höja sabeln åtminstone tre gånger, utan att ett ljud kom från musiken. Då skrek han ett skallande: »Bataljon — halt!» gaf sporrarne åt hästen och kom sätande som — ja, Roslund liknade det sedermera sjelf, plumpt nog, vid »en retad tjur, som ränner mot en köttmåglare . . .»

»Hör — nu, — regements-trumslagare, —» (orden hördes mellan hästens galoppsatser och Roslunds klappningar i hjertat) »— om — inte — herrn kan — hålla sina — förb — korppluggar — litet bättre — öppna — så —»

Men det är onödigt att anföra den hufvudsats, som följde på den vilkorliga bisatsen, ty om än icke ovet i tjensten serveras efter gifvet formulär, är dock känslan för mottagaren i vanliga fall liknande den, man erfar, om man i blotta linnet går ut och ställer sig under en hagelskur.

Det var dödstyst i bataljonen under de närmast följande minuterna. Roslund kände, att omkring åtta hundra par ögon sökte hans rygg, hans axlar, hans ben, hans händer, tills det tycktes honom, som om ingenting funnes qvar mer än kläderna med ett stort, klappande hjerta inuti en rockficka. Jo, äfven ögonen, ty de vredos plöts-

ligt åt sidan och borrhade sig med sin sista rest af kraft tvärs igenom en obetydlig, trasig, barfotad liten figur, som stod icke femtio steg derifrån — och som hade hört hvartenda ord från majorens mun.

Ack, Roslund! Om den der gråa uslingen hade varit en skalbagge just nu och du hade haft honom på ditt tillskärarbord och hållit ditt heta pressjern i handen! . . . Genom det klappande hjertat i rockfickan strömmande en enda lisande känsla — den att höra, huru det kraskade i skalbaggen under jernet.

Då bataljonen marscherade vidare, stod Per ännu qvar, der Roslunds blickar upptäckt honom, stirrande efter majoren.

Hade han på hästen kunnat tilltala den mäktige herrskaren öfver ett dussin trumslagare med sådana ord, huru hög skulle då *den* vara, som vågade säga något liknande till *honom!* Pers tankar stego ända upp till molnen, och från den höjden föreföll honom hans eget jag som en skalbagge under ett pressjern.

Åter sågs han vandra öfver heden i krokar, som om han icke tydligt sett marken under fötterna.

Denna samma qväll trädde »Röde Olle» eller N:o 112 Olsson — för att nu icke ständigt tala med herrar trumslagare — in i sin kaptens tält och anhöll om permission att gå till gåsdammen. Olsson hade gjort det många qvällar förut och äfven anfört skälet för sin begäran.

»Ja så, det ska' bli lektion nu igen», sade kaptenen, en fet, litet rödbrusig karl, som såg vänlig ut.

»Ja, kapten, det ä' inte många da'r qvar på mötet.»

»Nå, du har inte kunnat få reda på hans far?»

»Nej, kapten, det tror jag inte någon har, och sjelf säger han att han aldrig haft någon.»

»Det vore f—n!»

»Fast det ä' naturligtvis bara som han tycker, efter ingen har känts vid honom», förklarade N:o 112.

»Ja så, du anser det?»

»Ja, kapten!»

»Nå ja, gå då på en timme!»

»Tack, kapten!»

Och Olsson gick med ett par trumpinnar innanför rocken. När han närmade sig målet, hörde han på afstånd ljud, som om någon trummat på

en träbit. Per satt der också på en sten med sin upp- och nedvända bytta mellan knäna och öfvade sig, på hvirfvel med en ihärdighet, hvilken bådade godt för hans framtid som trumslagare.

»Hur går det?» sade Olsson och slog sig ned midt emot.

»Jag kan inte få ticka-tacka jemnt, och så kan jag inte slå släpslag, som du gör.»

»Då ska' vi öfva oss på det.» Och Olle framtog sina trumpinnar och började instruera Per.

»Hör nu, Olle», afbröt plötsligt denne, »hvem var det, som skälde på sergeant Roslund i eftermiddag, när ni va' ute med musiken?»

»Majoren förstås. Roslund får för resten alltid ovelt i bataljon, för han inte kan se opp.»

»Ä' majoren mycket högre än Roslund?»

»Åh ja, ett stycke — ungefär så mycket, som Roslund ä' högre än du.»

Per skulle just fråga, om Roslund kunde bli major, men då han fick denna bild af det afstånd, som skilde dem åt, stannade frågan på hans läppar.

»Nå, Per, vet du inte heller i qväll hvem din far ä'?»

»Nej!» Gossen såg ner mot byttan. »Mor talade aldrig om det, och jag ä' inte härifrån socknen.»

»Är du inte skriven någonstans?»

»Det vet jag inte.»

»Har du inte frågat presten?»

»Jag törs inte gå dit för hunden. Han har bitit mig en gång — se här!»

Han visade på ett ärr vid ena fotknölen.

»Nu ska vi slå lite igen. Snart kan du hvirfvel bättre än jag.»

Så förflöt timmen rätt angenämt för båda parterna, i synnerhet för Per, som räknade dessa qvällstunder till de lyckligaste i sitt unga, temligen glädjelösa lif. Att nu påstå, det Olsson icke var någon egoist, vore måhända detsamma, som att främtaga honom en af människans bestämmande egenskaper. Åh nej, N:o 112 fann nog nöje uti att sällskapa med en, som stod under honom och därför såg upp till honom samt icke hade en tanke på att drifva med honom.

Men jemte denna känsla var Olssons hjerta rymligt nog — så stort kan det stundom vara, i synnerhet då det icke blifvit hopsnördt af för mycket s. k. sundt praktiskt förstånd — att hafva en särskild plats för en hel del medlidande med och villighet att hjälpa en stackars trasig gåsvaktare, hvilken icke begärde mer än att få samla några

smulor af det kunskapsförråd inom trumkonsten, för hvars inhemtande Olsson hade lön af kongl. maj:t och kronan. Hade Olsson blifvit ertappad af några af sina kamrater, då han satt der och trummade på byttan för att lära Per en ny marsch, skulle nog snart ett skallande skratt sagt honom, hvad folk tänkte om hans förstånd. Detta anade han och stack därför trumpinnarna innanför rocken, äfven när han skulle vandra tillbaka till lägret.

Och det gjorde han nu.

Regementsläkaren hade fullt upp att göra med besigtigande af rekryter, som skulle in på de olika kompanierna. Regementschef och kompanichefer och konungens befallningshafvande, och regements-trumslagare Roslund äfven, voro närvarande och dertill en hel hop rotehållare.

Roslund stod för tillfället med hälarne tillsammans och så lång, som han kunde bli, framför öfversten, en reslig, något mager gestalt med hvita mustascher och håret framdraget vid öronen.

»Chefen för sjunde kompaniet skall ha en trumslagare, har jag hört, och här fins en, som

anmält sig, hvilken Roslund lär känna till, tror kaptenen. Hva' säger Roslund om honom?»

»Herr öfverste, det är den der gåsvaktaren, som jemt syntes på mötesplatsen i fjol, och efter mitt omdöme är han olämplig.»

»Hur så?»

»Han är alldeles för liten och för klen.»

»Liten blir väl stor!» Ett fint löje öfverfor öfverstens drag. Roslund märkte det och rodnade ända upp till sin inoljade hårbuckla, hvilken, om inga andra tecken funnits, skulle ensam varit vittnesbörd nog om mannens egentliga kallelse.

»Nå», fortfor öfversten, »är han musikalisk männτρο — har har anlag för trumman?»

»Åh ja — men inte så särdeles mer än folket har mest —.»

»Herr öfverste! Jag ber om förlåtelse», inföll kompanichefen med det mörka skägget och flög upp från sin stol, jag begriper visserligen inte saken mer än en skraddare — » (aj, för tusan, han hade glömt, hvem Roslund var mellan mötena!), »men jag har hört pojken slå en gång och, fastän icke fackman, svarar jag med mitt ord för att han blir duglig. Men det är en annan sak, som

ligger honom i fatet. Han har inte laga försvar, ingen har tagit hand om honom —.»

»Nå, så får han nu då! Roslund, säg till pojken, att han i sin tur skall gå in till läkaren!»

Var det väl att undra på, att regementstrumslagarens tankar åter rörde sig kring det der tänkta förhållandet mellan pressjernet och skalbaggen? Han skulle sjelf blifva den, som gäfvade pojken denna befallning, hvars följder redan nu upptornade sig för hans inbillning som mörka skuggfigurer med namnen »förödmjukelse», »åtlöje», »undergräfd respekt»!

»Nå ja, välkommen i det gröna, herr Per med byttan! Jag ska' nog hålla dej varm!»

Fram på middagen aflade doktorn rapport öfver besigtningen. Alla voro antagliga. Blott om en, som skulle bli trumslagare på sjunde kompaniet, var han icke fullt ense med sig sjelf. Pojken hade anlag för lungsot, men hade icke sjukdomen ännu. Militärlifvet skulle lika väl kunna gagna som skada honom. Sjelf hade pojken med tårar i ögonen bedt, att doktorn inte måtte kassera honom. Roslund hade händelsevis kommit in, eftersom det gälde en trumslagare, och hade börjat prata en hel hop om pojkens olämplighet med det

resultat, att han fick hundsnius af läkaren och blef utkörd.

»Hvad i all verlden går åt det beskedliga kräket?» sade öfversten. »Han har då aldrig varit känd som bråkmakare. Men pojken tycks han inte tåla. Hvad nu gynnaren sjelf beträffar, anser jag, att doktors rapport icke gifver anledning att kassera honom, och jag tror, att vi i detta fall icke göra regementet någon otjenst, på samma gång vi bevisligen göra menskligheten en tjenst. Alltså: antages! — Hva' heter han?»

»Per», sade kaptenen.

»Intet tillnamn?»

»Sjelf känner han intet.»

»Ingen far, kan tänka?»

»Nej, och inte mor heller.»

»Klen social ställning. Hvad ä' det för nummer, som ä' vakant?»

»Fyrtiofem, herr öfverste. Besynnerligt med det numret —.»

»Hur så?»

»Tycks vara mycket dödligt. Fyra stycken ha dött under min tjenstetid.»

»Hm! Ja, det var eget. Numro fyrtiofem Per

— Per — fyrtiofem Per — det duger naturligtvis inte. Hvad ska' han heta, kapten? Per —?»

»Jag stod just och tänkte på det. Kan han inte heta Perfekt? Det kanske skall sporra honom att bli en fullkomlighet, på samma gång som det bör påminna honom om hans ringa början och derigenom motarbete högmodsdjefvuln — som emellertid ännu tycks vara en *connaissance à faire* för pojkstackaren.»

»Förb — bra! — Han ska heta Fyrtiofem Perfekt. — Mina herrar, jag undrar, om vi inte skulle kunna få litet i pelsen nu snart?»

Roslund hade rekryternas uniformssömna på entreprenad. Roslund fick sy Perfekts uniform! Den gången råkade han i ilskan bita sönder sitt bästa kritstycke och dertill en half framtand.

En stund efter det rekryterna afprofvat kronans kläder med de blanka messingsknapparna, blef den närbelägna skogsdungen vittne till ett egenomligt uppträde, så ovanligt der på stället, att en fårscock hade stannat som fastspikad på ett högt berg, darrande och tvekande i valet mellan att dö af skrämsel på platsen eller fly i hjäl sig,

medan en hel flock nötkreatur med den modige tjuren i teten hade banat sig väg fram öfver mossar och genom ungskog ända till den öppna, lilla gräsplanen, der en ung, mager gestalt, iförd uniform, marscherade fram och tillbaka med steg, som nästan dånade i marken, och trummade »franska marschen» på en upp- och nedvänd, om lifvet fastbunden bytta, så att hela skogen genljöd deraf. Så hade Roslund aldrig i sitt lif kunnat slå denna komposition.

Om man skall bilda sig ett opartiskt och säkert omdöme om svenska infanteriets löjtnanter och kapteener, finnes nog intet beqvämare sätt än att studera de af någon författarinna skrifna romaner eller skizzer, i hvilka nämnda herrar spela en mer eller mindre framstående roll och i hvilka de »ur verkligheten» gripna karaktärerna djerft och träffande målas genom att taga en mörk sida från *en* människas skaplynne, en annan ännu mörkare från en annans, kläda af en tredje på samma sätt något af hans svarta själs plagg. Man får då en verklighetsbild färdig, »som min själ vittnar om, att författarinnan inte är rädd att klämma fram med sanningen», säger den förtjuste skol-

pojken som läser boken. Detta gäller med kanske blott fyra undantag, nämligen då det är fråga om att teckna en förförare, en odåga, ett bal- och torglejon eller ett oförargligt dumhufvud. Ty för dessa fall behöfver man icke tillgripa något lappverk. Den f. d. unga flickan, som är i färd med att teckna lifvet, känner alltid någon löjtnant eller kapten, och alltid af det stackars infanteriet, som lurat henne på kärlek och fullt motsvarar de kraf, hvilka ställas på styckets bof eller skrattväckande karrikatyr. Detta är en egendomlig företeelse, men fullt faktisk.

Nu vet jag förvisso, att den karaktär, som här skall endast tillfälligtvis och för några korta stunder visa sig, icke *kan* vara annat än ett foster af inbillningen, enär han *icke* hade förfört någon oskyldig flicka eller ens tänkt på att göra det, *icke* låg på latsidan mellan vapenöfningarna, utan knogade som bränvinskontrollör för att betala sin aflidne fars skulder, *icke* hade framgång bland de små, söta, okonstlade, urringade flickorna på baler och till råga på allt hade ett godt hufvud samt ett ingalunda föraktligt kunskapsmått. Och dock var karlen löjtnant och adelsman och infanterist!

Årets vapenöfningar ledo mot sitt slut, och regimentet var ute på fältmarsch. Det fins icke mer än två slags väder vid ett sådant tillfälle — ösregn eller brännande hetta med vindstilla. Nu rådde det senare förhållandet.

Fint som mjöl och nästan lika hvitt låg dammet på landsvägen och gräskanterna vid sidorna derom. Solen hade haft många timmar på sig att upphetta stoftet, och säkert är, att hon icke förspillt tiden. Dammet var mjukt och visade skarpa aftryck efter bara fötter, hästhofvar, hjulringar och bondstöflar med klackjern. Ingen vindfläkt utjemnade något spår, ingen buske gaf ens en fläck af skugga öfver detta långa, breda, slingrande, hvita band, som hade törstat efter en regndroppe i fjorton dagar. Någon skalbagge vågade sig emellanåt tvärs öfver från dike till dike, men rörde benen så snabbt han förmådde och kom fram på andra sidan så hvit, som om han varit på mjölstöld. Ett par ljusa molntappar, som kommit efter sällskapet vid sista brisen, hade fastnat der uppe och kunde icke röra sig ur fläcken af brist på vind. Gräset på de vida gårderna var rödt och gult, diken stodo hvita med stora sprickor i botten samt här och der en grå fläck efter

en sista vattenpuss, som hållit sig i det längsta, men slutligen ledsnat och krupit ned i leran.

Långt bort i fjerran, just der de svagt vågiga fältens kontur liksom upplöstes i dallrande het luft, uppväxte på det smala, ljusa streck, som här betecknade landsvägens fortsättning, en otydlig, gråaktig massa, från hvilken fina, men skarpa ljusblixtar ständigt glimmade fram. Den blef högre och bredare och kunde efter en stund tydligare bestämmas till sin sammansättning, såsom bestående af menniskor med vapen i händerna. Massan uttänjdes allt mer till en lång rad, hvilken sakta gled framåt efter vägens krökningar, utan att förlora något i bredd eller visa tecken till någon afslutning. Allt efter som hon fortskred, utsträckte sig på längden det hvita molnet, hvilket icke hade rörelse i annan riktning än framåt, och äfven denna blott skenbar, i det att nytt dam för hvarje nytt steg af teten höjde sig och sålunda förlängde molnet. När detta kom ännu närmare, framträngde ur detsamma ett doft, stundom taktmessigt, dessemellan oregelbundet traskande ljud, hvarjemte enskilda figurer af män med nästan hvita kläder och ansigten blefvo fullt tydliga.

Enstaka grupper af bondfolk hade på skilda

ställen stannat vid vägkanterna af allmän nyfikenhet eller i afsigt att, om möjligt, upptäcka de igendammade dragen af någon anhörig eller bekant. Slöa voro vanligen de blickar, som mötte dem; blott undantagsvis bestods från kolonnen en nick eller något skämtsamt utrop. Och när slutligen den siste med tunga steg skridit förbi, skakade kanske en bondgumma på hufvudet och mumlade:

»Stackars krigsfolk, di far illa i värmen!»

Så började då denna ändlösa backe, till hvilken de slappa tankarne redan långt i förväg flaxat hän med tunga, mattade vingslag. Teten höjde sig så småningom, och de efter kommande kunde se, huru beväringsspojkarne illa anbragta kopparflaskor gungade och tyngde på renslarna. Hvarje man gick mekaniskt framåt, kanske en half aln bakom sin granne, utan att tvinga sig till den ansträngning, som fordrades för att komma i bredd med honom.

Den som rörde sig »med fel fot», fortsatte så steg för steg, ehuru hvarje steg af kamraterna framför honom var en påminnelse om förhållandet. Kolonnen, som af sin elasticitet uttänjts till nära sin dubbla tillbörliga längd, blef ännu något mer utdragen. Ingen sång, knappast ett liknöjdt ord,

hvarpå ej väntades eller gafs svar, hördes under det tysta, tunga arbetet. Blickarne höjde sig emellanåt framåt och uppåt. Hvit landsväg mötte dem, derest icke rörliga kopparflaskor och en skog af gevär bortskymde denna. Och solen satt röd och glödande och brände allting.

I sista ledet af musikkåren, som marscherade i teten, gick N:o 45 Perfekt. Sättet, hvarpå han satte ned fötterna, visade, att han hade skoskaf. Hans blickar stirrade ned i det hvita stoftet, och han såg sällan längre framåt, än till närmaste mans fötter. Tankarna hade längesedan nästan dött ut hos honom och flämtade endast undantagsvis upp i form af en tyst fråga: »Hur långt är det qvar af backen?»

N:o 112, som gick bredvid, hade krafter nog att hålla ögonen på honom och såg stundom litet orolig ut. Roslund framme i teten tycktes nästan ha smält bort som en vaxbit, ty han syntes knappt i dammolnet.

Majoren, som satt till häst med sin adjutant vid sidan ett stycke högre upp i backen, vred sig gång på gång i sadeln och såg på truppen. Någon gammal soldat mötte hans ögonkast med en alldeles uttryckslös blick.

N:o 112 i musiken närmade sig Perfekt en smula.

»Nu ä' det inte så långt qvar», sade han krytt nog.

Perfekt såg på honom men hade ingenting att svara. För hvarje steg, han tog, brände skoskafvet, och fötternas sneda nedsättande fördubblade tröttheten. Olsson var nu alldeles intill honom.

»Kanske du ska' lägga dej.»

Perfekt såg åter på honom, liksom om han tänkte på något svar. Slutligen kom det:

»Nej!»

I samma ögonblick blef han nästan hvit i ansigtet och tog åt remmarna, som uppbyro trumman vid armvecken.

»Ge mej trumman!» sade Olsson häftigt och lossade genast den ena remmen! — »Jo, hör du — släpp remmen! — Släpp, hör du!» — Olsson, som var minst dubbelt så stark, fick trumman ifrån honom och bar den nu i handen. Perfekt återfick färgen i ansigtet och tog igen det förlorade afståndet.

Sjunde kompaniet hade teten. Här gick främst kaptenen, som ständigt ryckte och arbetade med ryggen för att få de fastklibbade kläderna att åtminstone för ett ögonblick lossna från kroppen.

På hans venstra sida rörde sig en ytterst kraftigt byggd, högre gestalt, för hvilken hela marschen alltjemt tycktes vara ett lekverk. Det var den der löjtnanten, som var oanvändbar för nutidsromanerna. Han tog knappast för en sekund sina ögon från den lille trumslagaren framför. Endast härigenom kan man förklara, huru Perfekt, när han efter en stund åter blef hvit i ansigtet som Roslunds kritstycke och började gå i skarpa krokar, som slutade vid dikeskanten, kom att hamna i den framspringande löjtnantens armar.

»Se så pojke, krya opp dej igen! — Men det ä' väl bäst, att du lägger dej —.»

»Nej!» svarade den lille häftigt och försökte stappla i väg, men hann icke två steg, förrän hans kropp gjorde en hastig rörelse upp i luften och stannade på löjtnantens rymliga, högra axel.

»Se så, nu gå vi igen; — håll käften på dej!»

Hade en elektrisk stöt farit genom kompaniet? Eller skimrade otaliga klasar af saftiga drufvor framför dem der uppe på backen? Eller hade de nyss satt sig i marsch i sval sommarluft, uthvilade och på väg mot hembygden? Den hittills så tyste Neman tog ju upp en skallande sång, och man efter man, rote efter rote, pluton efter pluton

stämde in så, att det genljöd långt ned mot de eftersta kompanierna!

Herrlig utsigt öfver blått vatten var liksom framtrollad. Och från sjön kom vinden farande, fick tag i dammolnet och rullade ned det på klöfveråkern, ref sönder det, for i rundel med flikarna, som till slut sågos dansa långt, långt borta och gömma sig inne på en bondgård. Och en ny vind följde den första, men for på vägen genom en grön björkhage och hade med sig doftet af friskt löf. Der skulle man gå i bivack, och det var icke många hundra steg dit.

Men hvad backen kändes lätt på slutet! Ja, man hade glömt att tänka på den alltifrån det ögonblick, N:o 45 Perfekt sågs dyka upp på löjtnantens axel. Ty i hvarje sinne uppdök med det samma, utan något slags logiskt sammanhang, den reflexionen:

»Det der var så bra gjordt, att — nu ä' vi inte trötta längre!»

Stunden för Roslunds moraliska nederlag som trumkonstnär nalkades med jättesteg. Och nederlaget skulle blifva så fullständigt, att från och med

detta regementsmötes slut af Roslunds tvåsidigt utvecklade natur endast skraddaren kom att återstå.

Officerarne hade slutat sin middag och lågo eller sutto i spridda grupper uppe på björkbacken, der musik, punsch med sodavatten, kamratligt skämt samt en vacker solnedgång rikligt ersatte dagens ansträngningar. Folk ifrån bygden rundt omkring hade tillströmmat för att undra och beundra.

Det var i denna för regementstrumslagare Roslund olycksdigra stund, som en ung, musikalisk officer gick bort till musikdirektören, hvilken åkande medföljt regementet, och begärde, att musiken skulle få blåsa ett stycke af högre musikaliskt värde än de vanliga och om hvilket han och direktören flera gånger talat under de angenäma aftnarna på mötesplatsen. Direktören var naturligtvis afgjordt för saken, men ville icke gerna våga försöket af brist på duglig trumslagare. Horn- och träinstrumenten kunde nog sin sak, men trumman!

»Låt Roslund försöka!» uppmanade löjtnanten.

Ja, direktören knackade med pinnen och samlade sina mäns uppmärksamhet. Officerarne hade af intresse för saken närmat sig, och bland dem

öfversten och majorerna. Vid direktörens och löjtnantens samtal om det nya stycket hade Perfekt råkat stå så nära, att han hört deras ord. Hans kinder hade åter fått den der egendomliga rodnaden, hvilken färgat dem, när han första gången på en riktig trumma utfört »franska marschen». Men han vågade icke säga ett ord till direktören, utan blott såg på honom med underliga blickar, som vittnade om den spänning, hvaraf hans unga själ plågades. Och åter betraktades Perfekt hemligt och obemärkt af löjtnanten, som burit honom uppför backen.

Roslund stod med en trumma samt noterna framför sig, vätte på pinnarna otaliga gånger, bytte om ställning med fötterna, stirrade i notboken och såg blott, att alla de svarta punkterna och strecken krälade om hvarandra, utan att han förmådde få dem att stanna. Han trodde, att alla officerarne sågo på honom; men det var först litet senare, som han blef så uppmärksammasad.

Taktpinnen föll och musiken började. Det gick bra, direktören såg vänlig ut, men hade alltid ett särskildt litet hemligt ögonkast af oro mot trumslagaren. Nu närmade sig den takt, der Roslund skulle falla in. Direktören såg på honom upp-

muntrande, gaf honom till och med ett leende och derpå det afgörande tecknet med pinnen och Roslund såg det, men tyckte, att det var minst tio pinnar och lika många notblad framför honom och att marken hade börjat gunga och alla mesingsinstrumenten voro riktade in i hans öron och att direktören nu stod och svängde med en grof gärdesgårdsstör och hade ögon så stora som trumskinn.

Han böjde sig ner och tog upp trumpinnen, som han tappat. Direktören höll bästa möjliga min och anförde vidare, men vågade icke se åt trumslagaren. Och musiken fortsatte, men bastubornas stora ögon, som trädde ut öfver deras klotrunda kinder, rullades gång på gång mot Roslund och borrhade sig tvärs igenom honom, och flöjtisternas blickar sköto fram under deras rynkade pannor och kilade in i samma hål, som bastuborna borrhade, och hela strömmar af officersblickar gjorde hålen större, och Roslund kände, att han började upplösas och försvinna i gasform och blandas in i det hvita molnet på landsvägen, hvilket vinden tog fatt i och ref sönder och jagade långt bort mot bondgården och bakom guldgrufvan utanför ladugården — men så fick han då

tag i trumman och började dunka på med hvad som kom för honom och slog den vildaste hvirfvel, han någonsin kunnat drömma om, och ville icke sluta, förrän ett hväsande, ilsket »schsst!» från direktören tvärt afklippte musiken och det blef alldeles tyst.

»Ä' Roslund då alldeles blixst galen!» röt direktören. »Kunde inte sergeanten säga från, att han inte *kan* slå — hvasa?»

Direktören steg häftigt ned från sin upp- och nedvända vinlåda och skulle just lemna musik och allsamman, då ett nästan sekundsabbt, men ytterst uttrycksfullt ögonspråk kom till stånd och afslutades mellan den der väldige löjtnanten och Perfekt.

»Kan *du*?» frågade löjtnantens öga.

»*Ja*, löjtnant!» svarade Perfekts blick.

»Direktör!» ropade löjtnanten och hann fatt den vredgade mannen.

»Hva' ä' det?»

»Låt oss få stycket om igen! Perfekt kan slå.»

Perfekt! Direktören vände sig om och såg på pojken. Och alla, som hade hört orden, sågo på honom. Och öfversten och majorerna satte också ögonen i honom. Han stod der liten och spens-

lig med eldröda kinder, men någonting så glänsande och underligt i blicken, att det kom som ett sorl från de närmaste:

»Låt Perfekt slå!»

Det blef den lyckligaste stund i hans kortvariga, hittills sparsamt solbelysta lif. I ensamma, lediga stunder hade han under Olssons ledning lärt sig noterna och öfvat och gnott och slagit, tills han slutligen kunde blankt utantill det svåra stycke, hvarpå Roslund nu så ömkligen stupat. Och när direktören åter satt musiken i gång, och det kom till det der infallet för trumman, voro Perfekts till utseendet klena armar och händer färdiga att sköta sin sak så, som endast en verklig inspiration och kärlek till saken, det må nu vara på det mest oansenliga område af mensklig verksamhet, kunna göra det möjligt. Solen strålade öfver scenen, tonerna från instrumenten klingade starkare och fullare, som om de hemtat ny kraft genom stödet af perfekts trumma, direktören hade blifvit röd och varm därför att han fått tillfälle att utföra ett gediget nummer, bastubornas ögon stodo stela af beundran och förvåning, och flöjtisternas blickar voro lika glada som tonerna från deras instrument och spelade i kapp med

dessa. Och när slutligen den sista takten för-
 klingat och Perfekts sista hvirfvel — ja, verkligen
 den sista! — dött ut i ett knappt hörbart pianis-
 simo och gossens armar sjönko ned till hans si-
 dor, trädde öfversten fram och klappade honom
 på axeln och sade:

»Så ska' en trumslagare slå vid mitt rege-
 mente!»

Och derpå vände han sig till regementstrum-
 slagaren, som velat försvinna, men icke vågat och
 talade till honom blott de få hjertliga orden:

»Fy f—n, Roslund!»

Men det korta talet hördes ett litet stycke om-
 kring, och det blef ett fnissande och undertryckt
 skrattande på alla håll, och en trumslagare smög
 sig ut ur ringen till en ensam plats, der han böjde
 sig framåt med händerna för magen och skrattade
 så, att han höll på att spränga spännhalsduken.
 Det var »Röde Olle». Endast doktorn hade sett
 allvarsam ut och haft ögonen skarpt fästade på
 Perfekt.

Om det nu var Roslunds feberaktigt uppjagade
 inbillning, som tutade en hop obehagliga saker i
 hans öron, när han sent om qvällen, då allt tyst-
 nat i bivacken, gick ensam ute, eller om det var

menniskoröster, hvilka ännu ej förstummats af sömnen, det vet nog ingen, men öfverallt hviskade och pratade det från utbredda kappor och bäddar af björklöf, och sjelfva den svaga nattvinden, som susade fram genom gräsen, förde med sig ett knappt hörbart:

»Fy f—n Roslund!»

»Hvad nytt, doktor?» sporde öfversten följande morgon vid det provisoriskt uppförda frukostbordet i björklunden. »Doktorn ser så allvarsam ut.»

»Ja, herr öfverste, det är besynnerligt med det der numret på sjunde kompaniet, som kaptenen talat om många gånger, fyrtifyra eller fyrtisju eller fyrti—.»

»Fyrtifem», rättade det nämnda kompaniets chef; »ä' Perfekt sjuk, hvasa?»

»Ja, mycket illa och jag vågar inte säga, hur detta — se, den oförsigtige pojkstackarn har gått hela mötet, säger han, och spottat blod och inte velat tala om det för en människa af fruktan att bli kasserad. Herr öfversten mins kanske, att när pojken besigtigades på rekryteringsmötet i fjol —»

»Ja ha!»

»— så antydde jag, att han *kunde* bli bättre och starkare af militärtjensten, men att —»

»— att det också kunde gå tvärtom. Ja ha, alldeles, jag erinrar mig det verkligen.»

»Och jag fruktar, att han slog sitt sista slag i går. Se, jag ska säga herr öfversten, att den pojken är en liten smula psykologiskt gåtfull. Han är *icke* någon bondpojke, det vågar jag svära på, utan bestämdt af finare, ja mycket finare ull. Förmodligen har marschen i går klämt honom — och han skulle gått, tills han fått blodstörtning och stupat, om icke vår björn till löjtnant hissat upp honom — och så håller jag för min del för alldeles afgjordt troligt, att den själsspänning, han genomgick, när han skulle trumma så bra på qvällen — jag hade allt ögonen på honom — har påskyndat katastrofen. Pojken har galopperande lungсот och har, enligt min tanke, galopperat ut innan qvällen, stackare!»

»Åh — säger doktorn det! Det vore då verkligen sorgligt. Fins det inte hopp ens?»

»Fruktar att den blodstörtning, han haft i natt, är ett för säkert tecken, för att man skulle hoppas.»

»Stackars lille Perfekt! En sådan duktig pojke! Vi ska gå och helsa på honom genast.»

I ett ljust rum i en bondgård helt nära låg föremålet för samtalet nedbäddadt i en säng, blekt och med underlig glans i ögonen.

»Ligg stilla, Perfekt!» sade öfversten, då han trädde in. »Hur ä' det med dej, min lille trumslagare?»

»Jag blir — nog — bra, öfverste, — bara jag — får komma — opp — och gå — med — regem —.»

»Hm!»

»— regimentet — öfverste —.»

»Hm! Ja, vi ska' hoppas det, Perfekt, men nu ska' du ligga stilla och inte bry dej om regimentet så länge — hvasa?»

»Ja — jag ska' — försöka, — öfverste, — tack — öfverste —»

»Hm! Sköt om honom nu, doktor, men kanske vi skulle lemna qvar någon officer eller någon, som har litet mer förstånd än sjukvårdssoldaten, hva' säger doktorn?»

»Ja, om så kan ske, nog vore det godt alltid.»

»Perfekt, min gosse, vill du gerna ha något sällskap hos dej?»

»Ja-a!»

»Hvem då, säg?»

»Får jag — tala litet — med löjtnanten, — som — som — bar mej — oppför — »

»Ja, det ska' du få. — Kaptenen kan ju permittera honom för dagen. — Se så, min gosse, blif nu snart kry, så att du kan slå din trumma igen!»

»Ja-a!»

Ett matt leende af glädje lyste i hans drag.

Solen hade sjunkit ända ned till skogstopparna, då löjtnanten, som qvarlemnats sedan regementet marscherat, och som hela dagen suttit i sjukrummet, hörde, att Perfekt hviskade eller sakta uttalade hans titel.

»Här ä' jag, min pojke!»

»Löjtnant — det käns — så underligt — jag tror, att —»

Löjtnanten såg tydligt, att slutet var nära.

»Jag skulle — vilja — tacka herr — löjtnanten för — men jag hade nog — kommit opp för — backen, — men det — kändes så ondt — i bröstet, — löjtnant, — tack —.»

»Tack, min hederspojke!»

»Och så skulle jag — vilja be — löjtnanten — om det vore möjligt —»

»Ja, det ä' det visst! — säg ut bara, så godt du kan!»

»— om jag kunde — få ha — mina trum-pinnar — med mej, — i fall — jag — dör nu, — för det — käns så — underligt —»

»Ja, Perfekt, det lofvar jag, att du ska' få. Och vidare?

»— Och så har — jag köpt — för mina — pengar — den klockan, — som ligger på — på —.»

Han sökte med sin matta arm på stolen och fick tag i ett groft ur, stort som en kroppkaka.

»— Det — ä' det enda, — jag har, — och den tänkte jag — skulle — Olle ha — nummer — etthundratolf — på fjerde — kom —»

Den enkla testamentariska bestämmelsen kom aldrig färdig öfver hans läppar, ty en knappt märkbar slummer smög sig öfver honom.

Och då solstrålarna, som sakta glidit uppför hans bädd och derifrån så småningom upp till den kolorerade bibelplanschen på väggen, äfven lemnat denna, var hans andhemtning så lätt, att löjtnanten, som lutat sitt öra mot hans bröst,

icke längre kunde förnimma det svaga rosslande, hvilket hittills antydt, att lifvet der inne ännu förde sin hopplösa kamp mot döden.

På kyrkogården, som låg en half mil från regementets mötesplats, hade tillkommit en ny grafkulle, på hvilken syntes ett kors med graverad stålplåt. Inskriften lydde endast:

»N:o 45 Perfekt vid sjunde kompaniet af —de regementet.

Tacksamma regementskamrater bevara trumslagarens minne.»

Till denna kulle syntes sent på mötets sista afton en uniformsklädd yngling styra sina steg. Då han kom fram, gjorde han en liten grop i mullen, i hvilken han nedsatte en med våt jord omlindad pilqvist. Sedan han derpå läst grafskriften, tog han upp en papperslapp ur fickan samt skref med mycken omsorg och med stora, prentade bokstäfver några ord derpå, hvarefter han fäste lappen med en knappnål nere vid korsets fot. Sedan detta var gjordt, stod han länge och såg på grafven. Slutligen tog han mössan från hufvudet, höll henne en liten stund för ögonen,

satte henne sedan åter på sin plats och gick från kyrkogården. På papperslappen stod att läsa:

»*En sorgande trumslagare
planterade tredet
åt
sin venn.*»

EN SKÄRGÅRDSHISTORIA.

En skärgårdshistoria.

Ett par mil till sjös stack ön upp med sina klippor och sin urgamla furuskog. Från alla håll men särdeles från nordost kunde hafvet vräka på med sådan våldsamhet, att dånet vid dylika tillfällen hördes in till fastlandet. All kommunikation med detta var då afbruten, och som ön var i sig sjelf alldeles ofruktbar, kunde det hända att folket derute hade det magert nog, derest ej tillgång på fisk afhjelpade bekymren för det dagliga uppehållet. På nyss antydda förhållande berodde väl också, att ön aldrig användes till sommarnöje af familjer från staden, utan att dess enda bebyggare utgjordes af fiskare, hvilka flyttade dit om våren och åter drogo sig till fastlandet, när höststormarne gjorde deras arbete för mödosamt och för litet inbringande. Så hade det nu gått år från år kanske ett helt sekel tillbaka. Samma familjer och deras ättlingar togo de gamla

stugorna i besittning och öfvergåfvo dem för att nästa år göra om detsamma. Samma lif lefdes, de gamla traditionerna bevarades, samma rivalitet, som alltjemt pånyttföddes under kampen för tillvaron, fortlefde ännu.

Denna rivalitet, hvilken icke lemnade någon familj oberörd, hade dessutom delat fisklägets befolkning i två ungefär jemnstarka läger, »stadsfiskarnes» och »bondfiskarnes». Då ön i kyrkligt hänseende sammanhängde med staden, kunde icke heller de förre få ur sitt hufvud, att fisket i öns närhet borde uteslutande tillhöra dem. Bondfiskarne åter voro i denna fråga stämde för allmän jemlikhet och höllo före, att sjön räckte till för hela sällskapet.

Johan Petter Betz, som med sin dotter bodde i staden om vintrarne, påstods hafva ryssblod i sina ådror, och hans mörka ansigte med det korp-svarta håret och den något gråsprängda skäggkransen under hakan tydde på ett lynne, som ej torde vara att leka med. Emellertid var han en foglig, mestadels lugn man, som ärligt knogade för de sina, om somrarne vid fiskegarnen och under vinterdagarne vid skomakarelästen, och som egentligen aldrig skaffat sig någon fiende. Ett

undantag fanns måhända. Det var »bondfiskaren» Fläck, hvilken nästan alltid råkade lägga ut sina garn just der Betz — »Svarta Besten», som han i smyg benämndes af andra lägreets män — hade tänkt försöka sin lycka. Fläck hade börjat som båtsman och var såsom sådan en duktig karl, men hade för vana att regelbundet taga sig ett månadsrus, hvaraf följden slutligen blef, att han ströks ur tjensten. Kärleken till sjölifvet satt emellertid kvar och inom fem år efter katastrofen var Fläck skeppare å eget förande fartyg, en skuta, som lastade några tiotal famnar ved och hvars besättning utgjordes af en fjorton års pojke. Vanan att då och då glömma verkligheten vid en kutting bränvin satt emellertid kvar och vid sådana tillfällen fann pojken-besättningen rådligast att så vidt möjligt hålla sig undan. Detta måtte dock en gång misslyckats, ty några fiskare, som sent en lugn sommarafon observerat vedskutan långt ute till sjös, tyckte sig äfven höra nödrop derifrån, hvarför de tillsade några andra att följa med och så rodde en hel liten flottilj ut mot Fläcks skuta, som låg nästan orörlig med hängande segel. Samma afton fördes skepparen till länsmannen, anklagad för dråp å gossen. Han satt på Lång-

holmen i åtta år, blef så benådad och kom tillbaka till sin hembygd, der han nu sökte sin utkomst som fiskare.

Han var en ovanligt lång karl, som gick något krokig och som icke gerna talade mera än han behöfde. De åtta åren tycktes hafva gjort honom tjugo år äldre. Ogerna såg han folk i ögonen eller tog någon i hand. Och ingen korsade heller gerna hans väg, eftersom han suttit inne och således alltid måste kasta en skugga på dem, som umgingos med honom.

Det var en qväll i augusti och alla tecken tydde på, att natten skulle blifva lugn och ljum. Flere fiskarbåtar hade lemnat den lilla hamnen på öns södra sida och voro på väg ut mot ett mindre skär, der folket tänkte tillbringa natten för att kunna så mycket tidigare på morgonen lägga ut sina garn. Betz satt i aktern af sin skötbåt med kritpipa i munnen och förde båda årorna der, medan hans dotter, en stark präktig flicka på ett par och tjugo år, rodde det andra paret åror. Från land sedd var taflan med båtarne anslående och pittoresk. De många bladen stego och sjönko regelbundet och glänste dervid i den nedgående solen så skarpt som om de varit

förgyllda. Från en båt klingade en sång till åror-
nas takt. Med det tilltagande afståndet försvunno
de roendes drag och så småningom äfven teck-
ningen af deras gestalter; och när solen sjunkit
bakom skogarne i vester, voro båtarne endast
små egendomliga punkter, som bröto synrandens
enformiga jemnhet.

Då kom Fläck ned till båthamnen, satte han-
den öfver ögonen och spejade utåt.

»Nu kan det vara min tur», mumlade han.
»Före eller efter de andra — aldrig i bredd med
dem och likväl har jag fått genomgå mer för mitt
brotts skull än ni kan ana — ni englar der ute —
som skulle mången gång vara färdiga — att sätta
knifven i hvarandra — om ni vågade.»

Han såg hemsk ut med sitt gulbleka ansigte,
som han af natur eller vana höll nedlutadt, medan
de hvassa blickarne sköto fram tätt under hatt-
brättets kant.

»Men i alla fall — ni, ska' alltid få ha mig
midt ibland er — Fläck — som har suttit på
Långholmen för dråp!»

Nu kraflade han sig ned i båten och rodde utåt
samma kosa, som det öfriga folket tagit före honom.

* * *

Det var ännu så tidigt på söndagsmorgonen, att den vida fjärden låg höljd i skymmande dimmor, då Betz med sin dotter rodde mot det skär, der garnen skulle läggas ut. I den kamp för tillvaron, som fiskarbefolkningen förde, gälde det att komma så tidigt som möjligt i ordning på bästa platsen, der strömmingen troddes helst gå till. Betz var vid godt lynne, der han satt med sin outhärliga snugga mellan tänderna.

»Far!» sade plötsligt dottern och pekade bort mot skäret, »vi komma för sent».

Han släppte genast årorna och såg ditåt. I dimman kunde man skönja en otydlig punkt, som rörde sig öfver vattnet.

»Det ä' nog Fläcken», sade dottern.

Då tog Betz sin pipa ur munnen, knackade henne tom mot båtens reling och stoppade henne i fickan. Detta betydde alldeles detsamma som att sinnet rann på honom. Dottern förstod honom och teg. Efter en stund sade mannen:

»Den rackaren! Han kunde gerna suttit inne några år till, för han ä' bara i vägen för hederligt folk. Nu har vi inte här å göra i dag.»

Utan att vidare gifva luft åt sin sinnesstämning vände han båten och började ro hemåt mot

fiskläget. Vattnet låg ännu lugnt, ty brisen hade ej vaknat. Blott en och annan flygtig kåre kom sättande nordost ifrån och rullade dimmorna långsamt undan. Alltmer tilltog det starka röda öfver hafvets gräns i öster och snart höjde sig solen praktfull och strålande och öfvergöt som genom ett trollslag hela fjärden, dess öar och skär med ett varmt rosigt skimmer. Stänket från årbladen glänste som gulddroppar, aborrar och löjor nappade efter flugor uppe i vattenytan, de första lätta dansande vindarne kommo i långa skutt och med krusade spår och framkallade mot båtens sida ett egendomligt plaskande, som nästan liknade musik. Och blå hvälfde sig himlen öfver den härliga taflan.

Men Betz hade ej öga eller sinne för hvad som försiggick omkring honom, utan blott satt och räknade om och om igen, huru många gånger Fläck stått honom i vägen. Och när de slutligen nådde sin egen brygga i fiskarhamnen, steg han genast i land och gick in i sin stuga utan att hafva yttrat ett ord under hela hemfärden.

Och så gingo timmarne och solen hade nu hunnit granskogens toppar. Då klang genom rymden en klar ton från en kyrkklocka. Den kom

från det lilla kapellet på höjden alldeles intill fiskläget. Den dog snart ut, men hade dessförinnan hunnit på sin luftiga väg tränga in i de små fiskarboningarna och äfven in till Betz, der han satt vid sitt fönster och såg utåt hafvet. Klang på klang följde och här och der sågos högtidsklädda menniskor vandra framåt de små gatorna mot kapellet.

»Går inte far med i kapellet?»

»Vet inte Anna -- känner mej inte hågad.»

Dottern gick och Betz satt och såg efter henne. Ringningen fortfor. Efter en liten stund var Betz också på väg till kapellet.

Presten var en man, till hvilken man instinktliskt satte lit. Man kunde se på honom, att han genomgått en hel del andliga strider, hvilka lemnat efter sig öfver hans anlete ett drag af allvar, som dock ej var tungsinthet. Han hade ett egendomligt praktiskt sätt att predika så, att hans åhörare ej kunde låta bli att höra på. Det var alltid något ord, som träffade hvar och en af dem särskildt.

Betz fixerade skarpt predikanten, men hade svårt att smälta hans ord. Ty dessa ord handlade händelsevis om hatet och kärleken till medmen-

niskor. Presten utredde på ett enkelt men därför kanske desto trovärdigare sätt, att blotta känslan af hat eller illvilja mot en broder är detsamma som ett mord i sin linda och hvilka särskilda omständigheter det är som göra, att detta frö vidare utvecklas eller icke. Betz kom härvid med ens att tänka på allt hvad Fläck gjort honom och tyckte, att det var en väl hård lära, från hvilken han emellertid ej förmådde frigöra sig.

»Jag säger eder, att hvilken som förtörnas på sin broder, han skall vara skyldig under domen.»

Det var skarpa ord. Intet undantagsfall, ingen förmildrande omständighet, intet kryphål; blott det nakna uttalandet. Han hade nog hört allt detta förut, men det hade aldrig så fäst sig i honom. Han kände något ömt inom sig, som han ej vågade qväfva, en rörelse, som han ej tordes döda.

Den dagen och den eftermiddagen såg man den mörke fiskaren med pipan i munnen vandra fram och tillbaka utefter stranden, alltemellanåt stannande för att se utåt fjärden. Fram emot qvällen började det blåsa upp, och fiskarbåtarne der ute ifrån kommo den ena efter den andre seglande hemåt, ty allmänt hade man märkt, att det lagade sig till oväder. Men Fläck syntes icke

till. Och Betz hade verkligen ämnat åtminstone helsa honom god afton; så långt hade han nu kommit med sig sjelf. Af en fiskare, som seglat tätt förbi f. d. straffångens båt, hörde han, att Fläck ingenting fått. Betz rådde icke för, att en hemlig känsla af tillfredsställelse framkallades af detta meddelande.

Och natten kom, men icke Fläck.

Betz låg vaken och hörde huru bränningen dånade mot något skär långt ute. Stormen pinade sig tjutande in genom springor i väggen, och en vindflöjel på taket dansade ideligen rundt med ett skarpt gnisslande ljud. Fiskaren steg nu upp, klädde på sig och gick ut. Några människor hade samlats vid hamnen och höllo fast i ett lågt räcke att hänga garn på.

»Han vågar sej inte ut i så'n sjö», skrek någon af dem till sin granne.

»Hade han mat med sej?» skrek denne tillbaka.

»Nej — åtminstone inte mer än för natten.»

»Det kommer allt att rifva i ändå värre. Nordosten brukar inte ge sig i brådrammet.»

»Han kunde gett sig hem med oss, men han tycker inte om sällskap.»

»Men hålla sig i vägen för hederligt folk, det duger han till.»

»Den strykern!»

»Ja, nu kryper jag in igen, för här blir det för blåsig i längden.»

»Go'natt, go'natt!»

»Go'natt!»

»Go'natt Persson!»

Betz stod ensam qvar och såg på vädret.

»Hur ska' detta sluta för dej din usling der ute! tänkte Betz. Utan mat i sån't väder — hva' skulle du ute och göra? För att ta bort platsen för mej, som du gjort tjogtals gånger förut — bara för du tror att jag var med bland dem, som roddë ut och knep dej den der qvällen — hu! och det var jag inte — och du har likväl aldrig gjort mej annat än afbräck, se'n du blef utsläppt. Kanske det lugnar litet i morron.»

Med dessa sista ord drog sig fiskaren åter inomhus. Men fullt nöjd med sig sjelf var han icke.

Och dagen kom och följdes af natt och en ny dag; men den fiskaren, som spådde att nordosten skulle hålla i sig, han hade talat sanning,

ty när den tredje qvällen öfvergick till natt, kunde man ännu icke iakttaga den minsta afmatning i stormens krafter.

Ingen menniska syntes vid stranden, när Betz, klädd i oljerock, sydvest och sjöstöflar och med en korg i handen, trädde ut ur sin bostad och så tyst som möjligt drog igen dörren efter sig. Något vått slog honom genast i ansigtet. Det var stänk, som följde med stormen från stranden. Genom en grupp af höga furor, som stodo helt nära med häftigt svängande toppar, framlyste och bortskymdes sekundvis ett aflägsset, egendomligt rödt sken. Månen hade, lutande och half, stigit upp bortom ett skär för att sprida ett dystert, afskräckande ljus öfver stormens framfart.

Betz hade stannat ett litet stycke från båt- hamnen och sett sig tillbaka mot hemmet, der han visste, att dottern slumrade utan en aning om hans föresats. Han stod länge nog med blicken åt det hållet och såg huru några månstrålar glänste mot stängen med vindflöjeln. Då kom med stormen en klang från kapellklockan, framkallad af någon trädgren, som kastats emot malmen. Hastigt vände sig fiskaren, som om han påverkats af någon befallning och fattat sitt beslut

att lyda och strax derpå fortsatte han med hastig gång nedåt mot båthamnen.

»Jag tror, det sätter sej något i vädret», sade han för sig sjelf.

Vinden tog hans monolog med sig och nya kårar rusade fram i de förras spår, men det föreföll kanske för stunden som om stormen något bedarrat.

Med två ref intagna i både storsegel och fock gick Betz till sjös. Hade det varit dager, skulle man kunnat se, att han var blek som skummet, hvilket yrde omkring, men ock att ett drag af stenhård beslutsamhet framträdte vid hans kraftiga mun. Inne i båthamnen, der vinden svepte och kastade mellan sjöbodarna, hade han all möda att utan för mycket buller manövrera sig klar för de många småbryggorna. Men det gick dock och han kom, utan att någon i fiskläget hade aning om hans företag, ut på öppna flaket, der han genast fick erfara, att vindens tillfälliga afmattning blott varit en kort och bedräglig hvila, som snart skulle följas af större våldsamhet. Tack vare stormens riktning från fastlandet hade sjön ej fått någon mera betydande höjd. I annat fall skulle troligtvis seglatsen slutat i samma stund båten stack ut ur hamnen.

Vinden kom nästan rätt akterifrån och några minuter voro tillräckliga för fiskaren att komma utom hörhåll från land. Han satt nedhukad vid rodret och kastade emellanåt en beslutsam men likväl något skygg blick akter om sig, som om han varit förföljd af någon öfvermäktig, med hvilken han godvilligt upptagit striden. Båtens rörelser voro af behagligaste slag, men fastän Betz satt så långt som möjligt till lovart, kunde han dock icke förebygga att lä reling vid hvarenda gir kom ett tum djupare under vattnet än han beräknat. Och att under sådan sjö och sådan vind luta sig ned för att ösa lät sig icke göra. Klarare för hvarje sekund framstod det därför, att allt berodde på huruvida han skulle hinna fram i lä om skäret, innan vattenmängden i båten blefve för ymnig. Undan gick det som den vildaste jagt, men han hade ett vidt fält af retadt, stormpiskadt vatten att lägga bakom sig.

Alltjemt lika röd och svagt lysande satt månen öfver det mörka fjerran, som fiskaren visste vara skogen. Någonting skrek till uppe i luften. En fiskmås dök fram, tvärstannade och tycktes måtta på honom, hvarefter fogeln slog samman vingarna och kom som en pil skjutande ned tätt förbi hans

sydvest. Manövern upprepades genast under samma gälla skri, hvilket följdes af ett annat ljud, som förvillande liknade ett starkt hånskratt. Fiskaren slog efter djuret med sin knutna hand och blott retade det till tätare anfall.

Så gick färden med om möjligt ökad hastighet. Ett oroande knarrande ljud trängde oupphörligt från masterna, hvilka efter den traktens sed ej voro stöttade af vant och stodo böjda till det yttersta. Båten tycktes vara lefvande, tog fart utför någon större sjö, gräfdede ned sig i vågdalen och föreföll nästa ögonblick alldeles stillastående, då elementet rundtomkring vräkte sig fram med nästan samma hastighet. Vattnet fräste och perlade som sodavatten i jättelika quantiteter och rodrets hållande kräfdede ansträngningar, som hotade att uttömma hans krafter.

Rygg efter rygg, darrande och krönt af hvitaste fradga, höjde sig bakom honom, tog bort den röda månen och rullade sniket efter båten för att lyfta eller gå fram öfver densamma. Ofta kröp han ihop och böjde sig ned, när någon större brottsjö reste sig akterut liksom för att titta in i båten. Längesedan hade han insett att han betydligt underskattat stormens och vattnets våld-

samhet. Men nu fanns det ingen annan möjlighet än att hålla kurs och söka komma i lä bakom något skär. Alldeles som om de anat hans afsigt kommo kårarna svarta och blixtnabba, tjöto ett slag, när de pinade sig fram mellan master och segel, flängde vidare förbi båten, kammade af sjöarna deras hvita beklädnad och flögo hvinande i förväg mot skäret, der de grundligt luggade om de sparsamt förekommande unggranarne för att i nästa sekund försvinna i mörkret och fjerran. Betz tittade sig emellanåt omkring. Massor af hvitt på nära håll, som rullade och sjönk och evigt steg igen, ljusa punkter långt borta, blodröda i den strålränd, som månen sändt öfver vattnet, alla rörliga, oroliga, rastlösa i sin färd bortåt mörkret — och så han sjelf midt i detta hemska virrvarr, ensam bland tusentals makter, som alla tycktes längta att komma åt honom. Molnmassorna följde hans seglats och skymde himlen så allt blef mörkare och månen föreföll för hans nu oroliga inbillning som en fyr, hvilken utstälts af onda makter att lysa honom till undergång.

Klang från kapellklockan! Nej — det var åter hans inbillning, men hela hans tankegång

kom in i de der orden: »Jag säger eder, att hvilken som förtörnas på sin broder, han skall vara skyldig under domen!»

Domen! stod den icke före honom kanske nära nog! Skulle han hinna fram innan båten blefve för full med vatten eller skulle han ömkligen omkomma här utan att en menniska kunde räcka sin hand till hans hjälp eller utan att någon ens hade aning om att han vågat sitt lif... för hvem? — För Fläck! Han tyckte att han förlorat taget i sig sjelf och han kände att fruktan för döden smög genom hans väsen som en isande kyla.

Han klämde rorpinnen mellan armen och sidan och sträckte, så mycket han förmådde, sina jernhårdt sammanknäppta händer mot himlen, medan hans läppar gång på gång frampressade: »hjälp, hjälp mig!»

I de jagade slitna skyarna uppstod en förtuning och en svagt tindrande stjerna sände några strålar ned till honom och var strax åter bortskymd. I det till det yttersta öfverspända tillstånd, hvori han befann sig, tog han stjernans framträdande som ett tecken till bönhörelse och han var i samma stund åter den hjeltmodige mannen,

som kämpade för hvad han fast ansåg att Gud ingifvit honom.

Båten gjorde allt klumpigare och tyngre rörelser, ty vattnet hade nu i oroväckande grad vräkt in öfver relingen. Det var Betz fullt klart, att hans räddning eller undergång nu berodde på några sekunder mer eller mindre. Genom det tjutande, hvinande oväsen, som stormen underhöll, trängde, för hvarje sekund kraftigare, ett doft dån som från ett vattenfall, och när han riktigt ansträngde sina ögon och spejade som en glada ut i dunklet, kunde han se en hög, väldig, krithvit vattenpelare, som stod rätt upp från sjön. Det var nu ett sjömärke på det skär eller den lilla ö, der han visste att Fläck borde finnas, kanske halft ihjälsvulten. Allt hängde på att hinna i lä om skäret, innan båten blefve fylld med vatten. Han satte handen vid munnen och hojtade af alla krafter för att varsko Fläck. Ropet måtte hörts upp i rymden, ty i nästa sekund dök en mås med hopslagna vingar ned utefter hans hufvud. Och alltjemt följdes han af den blodröda strimman.

Han skulle inte hört ett pistolskott tätt intill sitt öra, så dånade den hvita pelaren, när han i yrande fart och med vatten upp till knäna flög

förbi skärets udde. Och han hörde icke heller brakket utan blott såg rörelsen, då fockmasten som ett glaströr sprang af vid masttoppen. I samma sekund gjorde båten en våldsamt gir, påverkad som den var af storseglet ensamt. Betz kände något kallt krypa upp efter sin kropp, och hans instinkt sade honom, att en sekunds qvardröjande vid den kantrade båten skulle blott öka afståndet till land och omöjliggöra hans räddning. Med ett blixtnabbt ryck slet han till sig en åra; korgen hade han, i samma stund masten strök, träd på sin arm och med denna belastning kastade han sig nu i sjön.

Det blef en tung strid, äfven sedan han fått korgens grepe öfver åran samt arbetat af sig oljerocken. Hade han kommit blott tjugu alnar närmare land, då olyckan skedde, skulle han varit i smult vatten och jemförelsevis lätt kunnat simma med sin korg. Nu kände han redan efter några simtag att allt hopp var ute, derest inte Fläck kunde komma till hans hjälp, men han förmådde icke längre ropa, utan blott arbetade under hopplös tystnad. När han lyftes på någon hvit fräsande rygg, stod det röda skenet honom i ögonen och han tyckte att det var hans eget blod, som

spilts ut öfver vattnet för att beteckna vägen dit. Han såg icke huru ett mörkt föremål sköt pilsnabbt fram förbi skenet, han hörde icke det hesa ropet genom stormen: »håll ut ett tag ännu!», han kände icke det jernfasta grepp, Fläcks näfve gjorde i hans arm och huru han derpå halades in i den andres båt; hans krafter voro uttömda och han sjönk som en liflös ned i botten af båten, alltjemt krampaktigt fasthållande korgen.

Det blef blott några minuters arbete för räddaren att genom rodd komma in i det bälte i lä om ön der vattnet var smult, hvarefter han med kraftiga årtag närmade sig land.

* * *

Då Betz följande morgon saknades i hemmet, trodde hans dotter att han gått ned till hamnen för att se till båten. Snart trädde en fiskare in öfver tröskeln och frågade, huru det kunde vara fatt, eftersom Betz' båt var borta och ingenting tydde på att den slitit sig loss. Då blef den staccars flickan blek som ett lärft och skyndade ut ur stugan ned mot stranden. Det var fullt tydligt, att stormen var i aftagande, men ännu gick sjön våldsamt och hög. Framemot qvällen hade

sjön lagt sig så pass, att det icke väckte vidare förvåning bland de fiskare, som samlats nere vid hamnen, att se en båt långt ute ligga hårdt bidevind upp mot ön. En stund senare hade man igenkänt skärningen på Fläcks segel, och den halft förtviflade, ensamma flickan började hoppas. Hon hade saknat den stora korgen jemte ett och annat i visthuset samt deraf dragit aningar, till hvilka hon emellertid ej vågade sätta fullt lit.

Sent om aftonen såg hon sanningen klar för sig och då i gestalten af hennes far, som insvept i Fläcks kläder samt ett gammalt täcke bars af några fiskare till hennes hem. Han lefde, men glödde af feber. Matförrådet i korgen hade räddat honom och gifvit Fläck krafter att vaka och sörja för honom under ovädersnatten. Allt berodde nu på snar läkarhjälp.

Och när morgonen kom, hade Fläck hunnit både segla in till staden och återvända med en doktor. Det var en egendomlig syn, när den förskjutne missdådaren stod der vid sjukbädden darande som ett barn och sökte läsa i läkarens minspel hvad utgången kunde blifva. Betz' uppoffring för honom var så stor, att hans tanke ej förmådde fullt fatta den. Denne man, som han

endast sökt göra afbräck i hans förvärf, som han hatat liksom han hatade hela det lilla samhället och som visste att Fläck hatade honom, denne »svarte best» hade vågat sitt lif för att rädda honom, som suttit inne och för hvars skull kanske ingen annan i världen skulle velat sträcka ut sin hand till ens den minsta hjälp.

Betz' handling hade föröfrigt haft en större, en »politisk» återverkan på hela det lilla samhället. Fläck tillhörde genom sin börd det motsatta lägret, och om än detta under vanliga förhållanden icke erkände honom, stod det dock i viss mån redo att göra hvarje mot honom riktad välgerning eller skymf till sin egen. Kring den sjukes person sammanströmmade allas deltagande intresse och vid alla tider på dagen syntes grupper af folk, stads- och bondfiskare om hvarandra, stående eller sittande utanför hans dörr och väntande på att Anna skulle visa sig och säga ett ord om hans tillstånd. Och Fläck, som var outtröttlig i att förse huset med fisk och för öfrigt allt hvad han kunde tänka ut, kom och gick som en nyupptagen medlem af samhället och fick under denna tid flere vänliga ord än som bestått honom under många år.

Det gick emellertid klen med Betz' förbättring, och läkaren, som var en gammal erfaren man, skakade vid hvarje besök på hufvudet och ville icke gerna ingifva dottern stora förhoppningar.

»Hva' sa' doktorn i dag?» frågade gamle fiskaren Persson Anna en qväll, då doktorn gått ned till sin båt för att lemna ön.

»Han sa' att det ä' någon inre oro hos far, som han både förstår och inte förstår, men som tar krafterna från honom.»

»Hör nu Anna» — Persson tog upp en fosforsticka ur sin västficka och ref eld mot ena byxbenet för att tända kritpipan, innan han fortsatte — »i mor'n ä' det tre veckor se'n vi hade presten här och då kommer han igen.»

»Ja, men det är ej godt att veta hvad far vill, så litet som han talat dessa dagarne.»

»Han talar litet — men han hör så mycket mera. Det vore nog bäst, om en lite hvar vore på det viset. Jag ä' gammal och har också hunnit vara med om så'nt som hennes far nu håller på med. Och di slog i mej både kinabark och vin, men likaväl kunde di hållt mej full omigen med saltvatten som jag var, när di tog opp mej — det var alldeles derborta vid grundet, der du

ser Fläcken komma roende — för det hjälpte ingen annan än aftekarn — hva' ä' det Fläcken har i släp?»

»Det ä' en båt tycker jag.»

»Tycker! ja! och jag tycker, att det ä' din fars båt; jag tar inte miste på di båtar, som jag varit med om att bygga. Tro mej, Fläcken har legat der ute och kraflat och fiskat, tills han fått båten i land och fått vattnet ur den, ja, det går besynnerligt till här i verlden. Hvem skulle trott den om något godt för en månad se'n!»

Följande qväll — det var en lördag — satt kapellpredikanten vid den sjukes säng. Med nästan återhållen andedrägt lyssnade Betz. Slutligen reste han sig med en kraft som nästan skrämde presten och räckte fram sin magra hand.

Han sjönk snart åter ned på hufvudkudden. Och så somnade han.

Fram emot solnedgången, då presten länge sedan lemnat stugan, kom doktorn. Han tänkte denna gång stanna qvar öfver natten, sade han. När han fick se Betz djupt insomnad, skakade han först på hufvudet, men ju längre han såg, desto skarpare blef hans blick och slutligen frågade han Anna:

»Hvad har hændt?»

Hon redogjorde för det. Då sade doktorn:

»Gubben blir kry om några dagar.»

Och så lemnade han stugan och gick lugnt sin väg.

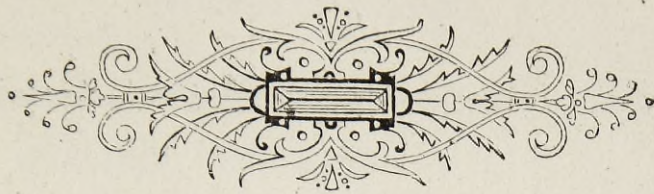
Gamle Persson, som icke lemnat sin plats utanför Betz' bostad, spridde nu under triumferande min doktors yttrande till snart sagdt hvar-enda individ inom fiskläget.

Och nu hade solen nått hafvets jemna, af ingen vindfläkt krusade rand. Då hördes genom den stilla luften kapellklockan ljuda till sabbatens helsning. De grupper af män, gamla och unga, som stodo här och der samtalande med anledning af aftonens händelse, blottade sina hufvud, som sedvanligt var.

Klockan hade tystnat och solen nästan slocknat under randen i fjerran. Hennes sista strålar sköto fram öfver vattnet och träffade en gammal missdådare, som satt hopkrupen i en båt vid stranden af ön och grät och snyftade för sig sjelf, men grät icke hatets utan frigörelsens och den gryende glädjens varma tårar.

GAMLE LJUNGQVIST.

Gamle Ljungqvist.

Hans drömmar hade nog stigit högre än han sjelf skulle komma att göra. Vid ett par och femtio års ålder var han sergeant, och någon anledning att hoppas på fanjunkarebeställning inom närmaste framtid förefanns icke. Men gubben stod på gammal stat och tänkte tjena ännu några år — »ja just jemnt ett år för hvar framtand, som fanns qvar.» Och denna enkla lilla beräkning, som han alltid framhöll, när någon af de yngre gaf honom en vinkus om att slå till reträtt, innebar visst ingen öfverskattning af hans krafter, ty af de forna tuggredskapen qvarstod endast en liten seg kärntrupp i första linien, bestående af tre öfver- och två undertänder. En lycklig tillfällighet hade fogat så, att dessa veteraner hade sin plats intill hvarandra, hvarigenom det till dato blifvit möjligt för dess egare, att afbita den tobaksbuss, som han under de sista trettio åren aldrig, vare

sig i vaket eller sofvande tillstånd, förmått undvara.

Sergeantens yttre var för öfrigt oansenligt. Han var liten och spenslig, hade grått, tunnt hår, rödt ansigte samt ett par små hopväxta mustascher, som närmast liknade en ojemnt sliten tandborste. I sin dräkt inlade han intet koketteri. Syrtuten kunde bevisligen sägas aldrig vara sydd åt honom, och ensamt de blåmelerade byxorna ursäktade genom sin korthet truppens oemotståndliga benägenhet att fnissa, så snart Ljungqvist rörde sig framför fronten.

En gång hade man under ett möte försökt använda honom som expeditionsförande fanjunkare inom kompaniet. Försöket upprepades aldrig. Ty till kompanichefen framkommo efter en veckas förlopp hela hopar af manskap, som klagade öfver, att de dag från dag blifvit kommenderade på vakt eller att de samtidigt beordrats till såväl vakt-tjenstgöring som kokhandräckning och dertill en och annan gång som ordonnanser åt regementschefen. Allt berodde på, att förste löjtnanten, som endast för tillfället tjenstgjorde på kompaniet, hade gifvit Ljungqvist fria händer med kommandörullans förande. Efter den händelsen gick Ljung-

qvist tyst större delen af mötet och förbrukade dubbelt quantum tuggtobak.

Gubbens militära anlag tycktes för öfrigt vara afmätta för ett särskildt tjensteåliggande. Han var specialist på att föra beväringarnes matparad. När han kom der marscherande med sin i »blårandiner» klädda skara på bortåt hundrafemtio man, kunde man vara viss om, att så många som möjligt af officerarne stodo utanför sina tält för att betrakta skådespelet. Då for gubben som en skottspole från teten till köen och på båda sidor om kompaniet för att i hvarje sekund vara säker, att ingen karl gick med »fel fot» — något, som han ansåg vara långt värre än både fylleri och lögnaktighet och uppstudsighet. Officerarnes uppmärksamhet gjorde honom blott sjufaldt ifrigare. Han visste, att han hittills var oupphunnen i konsten att föra en matparad. Hvarje gång han såg någon gå med »fel fot», lät han kompaniet göra halt, hvarefter han vid det derpå följande »framåt marsch» hade skäl att vänta, det hvarje karl skulle börja med venster fot. Denna praxis att sålunda göra individens fel till hela kompaniets, retade emellertid truppen, detta så mycket mera som hvarje sådant uppehåll i marschen

alltid med några minuter försenade framkomsten till malborden på samma gång som det innebar ett slags malplacerad exercis under den tid, som var anslagen åt ledigheten.

Det var nu en het dag under regementsmötet. Asparne, som stodo framför officerspaviljongen och aldrig nått så högt, att de förmådde skänka någon nämnvärd skugga åt matsalen der inne, rörde icke ett blad. Ingen tätlucka lyfte ens för ett ögonblick sin flik. Vindflöjeln borta på för rådshuset pekade på nordost allt sedan sista blåsten och stod så stilla, som om den varit nitad vid sin stång. Tälten voro heta som ugnar; truppen var sömnig och längtade att få vräka sig i halmen för att sofva till eftermiddagsexercisen. Ljungqvist var kanske den ende på hela regementet, som i denna stund var liflig och stämd för verksamhet. Han skulle marschera med sin matparad och beväringsskompaniet stod uppställt.

Gubben kastade en blick bort mot officerspaviljongen. Mycket riktigt! På den grönmålade soffan i skuggan af ena flygeln sutto en major och ett par kaptener samt på tältstolen der bredvid några löjtnanter, hvilka alla drucko konjak och vatten eller kanske blott vatten. En kapten

— det var den äldste kompanichefen — hade hela syrtuten uppknäppt, så att de röda hängslena lyste i solen. Han hade jemte sitt glas en särskild karaffin, hvilken han gång på gång satte för munnen. Nu var Ljungqvist färdig.

»Gif akt! Kompani högerom — marsch!»

Dammet rök upp, när taktsteget träffade marken. Sergeantens öga flög utefter alla benen från teten till köen och tillbaka igen. Det förstorades och flög åter samma väg. Det blef hvitt och glänsande, medan en mörk rodnad rusade upp i det skinande, svettiga ansigtet.

Kompaniet hade icke gått tjugu steg och hvar enda karl tycktes gå med orätt fot.

»Kompani — halt! Kompani framåt — marsch!»

Massan stannade och satte sig åter i rörelse. En och annan fnissade och skrattade mot sin granne, men sergeanten såg det icke, ty hans blickar dansade åter fram och tillbaka utefter marken. Han började springa, satte i väg, så att han kom rundt om köen och visade sig snart åter framom teten. Officerarne hade ögonen på kompaniet och skrattade. Flere hade kommit till, då de igenkänd gubbens kommando, och alla tycktes hafva roligt. Ljungqvist såg det, när han åter

flög förbi för att komma på andra sidan om kompaniet. Det var alldeles förgjordt. Karlarne, åtminstone de flesta af dem, marscherade med lugn uppsyn, men med olika fot mot framförgående.

»Sergeant Ljungqvist!» ropade en af officerarne vid den gröna soffan, »kommendera ombyte af fot!»

Sergeanten såg dit, gjorde honnör, tog sig en stark men snabb funderare och skrek så af alla krafter:

»Byt om — fot!»

Rörelsen, som inöfvats under exercisen, verkställdes genast, men resultatet blef naturligtvis, att samma missförhållande qvarstod.

Hade icke gubben i denna stund varit föremål för så allmän och liflig uppmärksamhet från sina förmäns sida, skulle han nog låtit truppen göra halt, derefter tillsagt den att börja marschen med venster fot, sedan åter satt sig i marsch samt anmält till bestraffning den, som dristade sig sätta fram höger fot först. Nu gick allt rundt för honom. Han skrek och svor och kommenderade »byt om fot!» väl sina tio gånger och under tiden hade allt flere officerare tillkommit, men truppen höll god min och aktade sig att skratta så att

någon borta vid den gröna soffan kunde se det. Och bort mot lägrets baksida skred marschen steg för steg med en korpral i teten och en annan i köen, och i dammolnet, som lyfte sig och sjönk allt efter som kompaniet drog framåt, sågs en liten figur i sergeantuniform rusa hit och dit, rättande, skrikande, kommenderande som om han varit förryckt.

När truppen slagit sig ned vid matborden, brusto skrattsalvorna lösa. Ljungqvist gick fram och tillbaka, tvärstannade, mumlade något och fortsatte. Det föll honom aldrig in att misstänka, det truppens beteende berodde på förut gjord öfverenskommelse. Hans tankegång rörde sig med minsta möjliga radie kring den brännande sanningen: han hade fört sin första misslyckade, bortfuskade matparad och befälet hade sett det!

De nyare idéer inom taktiken, hvilka efter senaste fransk-tyska kriget så småningom framträngde äfven till oss, vunno aldrig erkännande af sergeant Ljungqvist. I stället fasthöll han desto ifrigare vid de gamla lärdomar, som på rekrytmötet är fyrtiätt inpluggats i honom. Sällan be-

stods honom något militärt befäl vid stridsöfningar eller fältmanövrer. Att hålla efter trosskuskarne hade deremot så småningom blifvit ett för honom årligen återkommande förtroende.

Kompaniet fick så ny chef, en jembörelsevis ung karl, som en gång hållit ett föredrag om den enradiga vapenrockens uppkomst. Denne hade satt sig i sinnet att med tiden blifva major. Hans kompani skulle göras till ett mönsterkompani; folket gnoddes och drillades från morgon till qväll, stridsöfningar i bruten terräng återkommo ständigt, gamla korpraler fingo kartutkast att marschera efter och hade sin bondinstinkt att tacka för det de hittade hem till matdags; Ljungqvist visade sig blankt omöjlig »i terräng» och miste slutligen allt befäl under stridsöfningarna. Han gick mest och rufvade på dystra tankar och började tugga tobak i sömnen. Då fogade händelsen så, att när fältmanövern skulle börja, insjuknade en underofficer på kompaniet och ingen annan fanns att föra hans tropp än Ljungqvist. Gubben såg ut som en kung, när han drog sabeln och tog emot befälet.

Allt gick bra under marschen, ty han hade icke annat att göra än gå framför sitt folk och

sjunga med dem af alla krafter. Och gubben kunde sjunga. Så kom det då till sammanstöt med fienden och kompaniet skulle fram genom en löfskog, derifrån man väntade ett flankanfall. Första plutonen spriddes i skyttelinie, snart nog äfven den andra. Fiendens eld blef blott allt kraftigare. Kompaniet hade svårt att hålla sig fast i skogsbrynet. Den unge kaptenen blef nervös, sprang från ena flygeln till den andra och ändrade oupphörligt uppsättningen på gevären, tittade bortåt vägen efter majoren och hade fyra ordonnanser, som voro i feberaktig verksamhet. Ena troppen af tredje plutonen måste kastas in i elden. Ljungqvists tropp var nu den enda återstående reserven af kompaniet och den måste sparas dels af taktiska skäl, dels därför, »att man kunde slå sig i backen på att gubbkräket skulle göra någon dumhet, om han finge fria händer och fötter.»

Men Ljungqvist stod som på en het plåt och kunde alls icke inse, hvarför han aldrig fick order att framrycka just nu, när det sköts, som om raketkistor ständigt brakat genom luften. Kanske skulle majoren till slut komma och få se honom overksam, blott för det den der nykläckte kaptenen icke behagade begripa, hvad han dugde till.

Han också tittade mot vägen och svettades. Hördes icke hästramp?

Skottlossningen borta vid skogsbrynet blef lifligare. Rapportkarlar hade sprungit för att hos majoren redogöra för ställningen. Svar hade kommit att förstärkning strax skulle anlända. Kaptenen var eldröd i synen, der han gång på gång tog befälet från sina plutonchefer och kommanderade salva.

Ljungqvist hade riktig feber. Han sprang fram hundra steg för att titta och gnodde tillbaka igen och höll gång på gång på att af eget initiativ kommendera fram sitt folk till språngmarsch eller bajonettanfall eller hvad som helst, blott det blefve någon förändring i det olidliga tillståndet — —

Tramp-tramp-tramp-tramp — der kom majoren på sin häst! Och bortom honom och adjutanten syntes spetsen af ett kompani i språngmarsch framsticka. Ljungqvist såg majoren, såg adjutanten, såg kaptenen, som sprang framför förstärkningskompaniet, flåsande och med sabelbaljan i ena handen och en blårutig näsduk i den andra. Ännu ingen order från hans egen kompanichef, icke ens en tanke från det hållet. Majoren kom närmare och adjutanten likaså.

Då hördes mellan salvorna och snabbelden från skogsbrynet ett genomträngande skrån. Det betydde, att fienden gått till anfall med bajonett. Kompaniet i skogskanten vek, skyttelinien närmade sig i språngmarsch och oordning, kaptenen skrek och gjorde obegripliga tecken med sabeln, majoren var framme på platsen och adjutanten likaså och från förstärkningskompaniet bröt en ny skyttelinie fram för att hejda och upptaga den vikande. Ljungqvist såg ett enda virrvarr af folk omkring sig och midt bland dem majoren och adjutanten, och han kände, att hans stund var kommen. Med ett språng, som kunde anstått ett lodjur, flög han upp på en hög sten och gallskrek:

»*Formera krets!*»

Det var sjelfva kärnpunkten af hans lilla taktiska vetande, men olyckan ville, att manövern dels var såsom föråldrad nästan alldeles utdömd, dels för tillfället den allra olämpligaste. Den hade emellertid inöfvats under exercisen och truppen lydde honom. Lifvade af larmet omkring rusade de upp och stälde sig alla med ryggen emot och i färdigt gevär rundt omkring stenen, på hvilken sergeanten stod med ett uttryck i sitt ansigte, som om han varit herskare öfver hela skogen. Ljung-

qvists kompanichef fick se manövern och kom i vildaste språng mot platsen, men sergeanten sjelf såg ingenting, märkte icke, att egna trupper på alla sidor rörde sig omkring honom, tänkte icke på annat än att majoren fanns bredvid och att hans stund var kommen — och så skrek han:

»Lägg an!

»Sergeant *Ljungqvist!* Ä' ser -- geanten — blix —»

Kaptenens till yttersta ansträngning uppdrifna stämman öfverröstades af en annan, som röt:

»Ge — fyr!»

Det sprutade eld och rök åt alla håll från stenen, der gubben stod, och adjutantens häst satte i väg, som om den fått koller.

»Sergeant — Ljung —»

»Lägg — an — Ge — fyr!»

En ny salva mot eget folk på alla håll rundt omkring.

»Karlen ä' galen!» skrek någon.

»Korpral Lundin — spring bort och vräkn —»

»Lägg an —» ljungade det från stenen.

»Korpral Lundin — spring —»

»Ge — fyr!»

Nu gaf majorens häst sig i väg efter adjutantens, och man såg ett par gula syrtutskört försvinna långt borta bland träden. Men majoren hade hunnit skrika några ord åt en hornblåsare, och genom skogen smattrade en gäll signal: »eld upphör!»

Då först gaf sig Ljungqvist och strök med mösskärmen svetten från sin panna. Nästa ögonblick stod han ansigte mot ansigte med sin kompanichef. Dennes anlete var nästan hvitt af sinnesrörelse. Hans underkäk gick upp och ner och tydligen fattades honom ord. Gång på gång försökte han börja, men kunde icke. Slutligen hväste han fram:

»Gallfåne!»

Några närstående officerare hade hört det och bevittnat uppträdet vid stenen. De kunde icke beherska sig, utan utbrusto i oemotståndligt skratt. Kapten gick, ty han var rädd för sitt eget lynne. Kommandoord ljödo åter, truppen ordnades, Ljungqvists tropp samlades af en korpral. Men sergeanten stod orörlig qvar. Hvad hade händt? Ett fel mot taktiken? En oriktig manöver? Nej. Men liksom den der matparaden en gång bortfuskats, hade nu hans bästa stridsformering misslyckats, när han var som mest säker på sin sak.

Den mörka tobaksstjelken försvann till en half-tums längd i sergeantens mun. Det knäppte till. Och när han genast derpå spottade, föll en afbiten tand på marken.

»Jaså — der gick en af dem», mumlade gubben. »Nåja, snart går jag sjelf också.»

* * *

Gubben höll ord. Samma afton när regementet gått i bivack, såg man honom med en basstrumma framför sig, sysselsatt med skrifvande. Fyra eller fem kasserade manuskript lågo bredvid i gräset, när han slutligen reste sig upp och höll det färdigskrifna mot dagern i vester för att genomläsa det. Ett par dagar senare var han in kallad till regementschefen.

»Sergeant Ljungqvist har begärt sitt afsked.»

»Ja, herr öfverste!»

»Hur så då?»

»Herr öfverste! jag har tjenat i trettionio år här vid regementet och —»

»Och?»

»Och i allmänhet förefaller det mej, som om kulturen så till sägandes, ginge framåt — jag menar den civila kulturen.»

»Nå?»

»Men jag har — herr öfverste, får jag tala fritt?»

»Fullkomligt!»

»Herr öfverste, den andra kulturen, som ä' rasande så mycket styfvare, jag menar så till sägandes den militära taktiken går åt andra hållet — baklänges herr öfverste.»

»Tycker sergeanten?»

»Herr öfverste! jag har älskat regementet i öfver trettio år, ty under den tiden förekom här inga nyheter, utan allt gick framåt så till sägandes i det gamlas spår, men nu —»

»Ä' det den der kretsformeringen under manövern, som sergeanten inte kan glömma?»

»Jag glömmmer den aldrig, lika litet som en viss matparad under detta mötet. Jag kommer aldrig hit mera, men jag skall hoppas, att vårt gamla reglemente, som vi hade fyrtiätt, snart skall komma till sin fulla heder igen. Och det *kommer* till heder igen, ty ett sådant regemente som detta, måste gå framåt.»

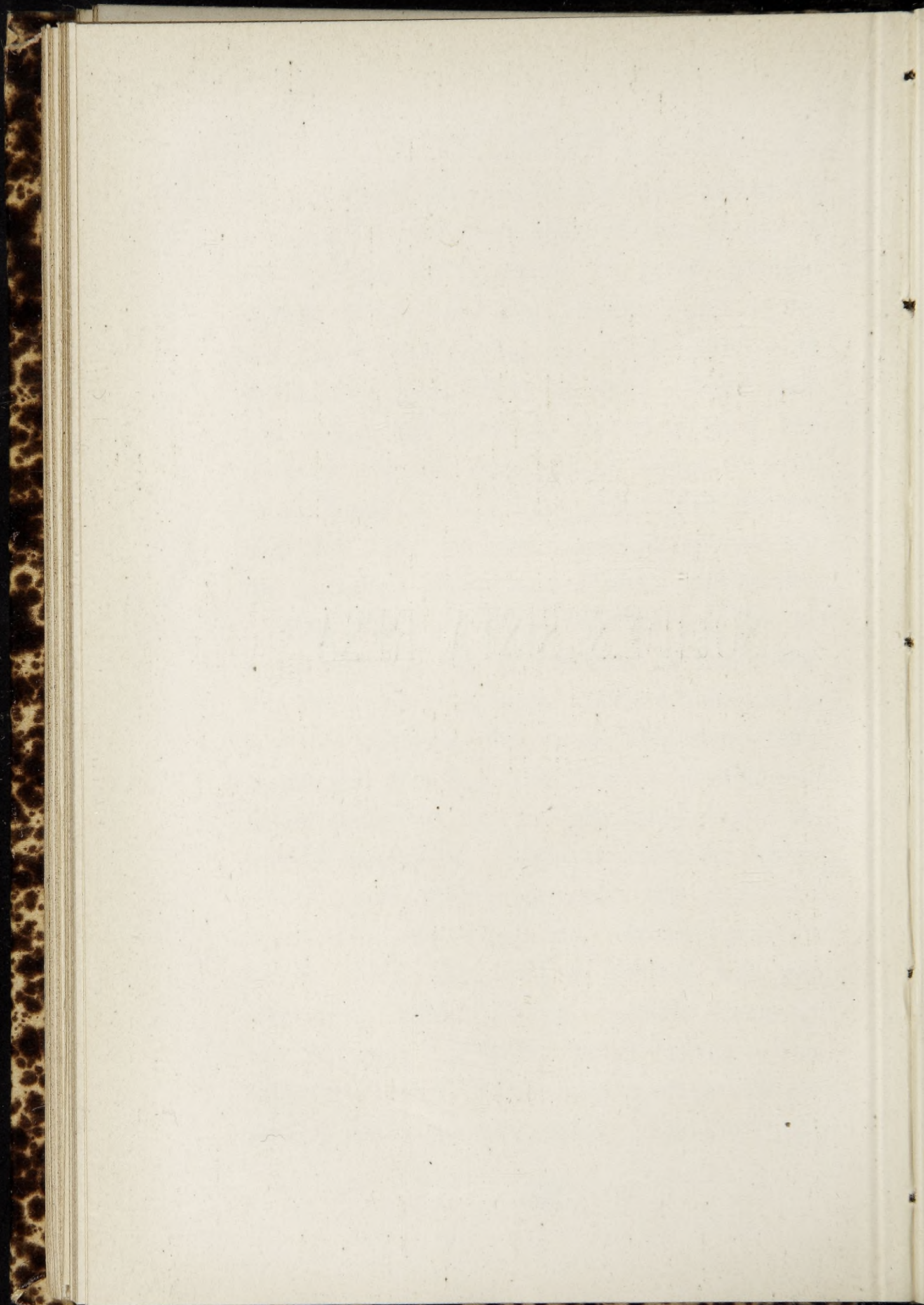
Öfversten sade några vänliga ord och så var Ljungqvists räkning med regementet uppgjord. En ung sergeant, som stod i närheten, då gubben

ett par dagar senare satte sig upp i kärran för att för alltid lemna den plats, der han framlefvat sitt egentliga lif, berättade, att gubben plötsligt stannat hästen och derpå hastigt vridit sig om mot lägret, fört handen upp öfver ögonen samt så blifvit sittande orörlig en stund. Derpå hade han häftigt fört näsduken upp till munnen; och afståndet var icke större, än att sergeanten-åskådaren kunde se, huru näsduken blifvit fläckvis bjert röd. Det led intet tvifvel, att gubben, när han fortsatte i kärran, hade ännu en tand mindre.

Han afhördes icke på åtskilliga år. Men en vacker dag under ett regementsmöte, då matparaden från det kompani Ljungqvist tillhört, marscherade bort mot kokhuset, observerade korpralen i teten en gammal man, som stod ett stycke derifrån med hatten nedtryckt i pannan och uppmärksamt betraktade kompaniet. Korpralen varskodde underofficern, som förde matparaden och denne gick genast bort mot främlingen, påverkad af någon hemlig aning. Men med en liflighet, som man icke skulle tilltrott gubben, snurrade denne om och förfogade sig hastigt bortåt på vägen, som ledde öfver heden. På hans gång trodde sig både sergeanten och korpralen igenkänna gamle Ljungqvist.

SOLIDE'S SISTA RESA.

Solide's sista resa.

En mil eller så ut till hafs bodde gamle mästerlotsen på ett skär, och jag var hans sommargäst. Det var nu en stormig söndagskväll. Skagerak vräkte på med dån och salt stänk och hade alldeles öfveröst mitt lilla gafvelfönster med fina, hvita kristaller. Jag hade inbjudit oldlotsen och mor Bina att tillbringa aftonen hos mig. En broder till den förre hade händelsevis kommit ut till skäret för att helsa på och var äfven min gäst. Han kallades »kapten», hade fört egen skuta, såg duktig och treflig ut, men hade nog haft med sådana stormar att göra, som lemna spår efter sig för lifvet.

Vi manfolk hade det godt nog vid toddybrickan och våra pipor. Det var skymning, men vi sågo .

mot de ljusare fönsterrutorna, huru den sparsamma dagern utanför vexelvis till och aftog under skymmassornas jagt för stormen. Då och då lät det från en fönsterspringa som från en instängd humla, och väggens gamla blommiga tapet rörde sig till och från för dragets påverkan.

»Usch då, hva' han blåser!» sade gamle lotsen väl för tionde gången; »det är inte roligt på sjön i dag.»

»Nä, det måtte vara kusligt att vara skeppare i sän't här väder!»

»Ja, herrn vet inte hur sannt herrn talår nu!» inföll kaptenen; »jag har känt på det och — nåja, en kofferdisjöman den ä' skapad för att slita ondt så länge donen hålla, och se'n får en annan ta' vid, och så är den förre glömd och allt hvad han möjligtvis har gjort också.»

»Kapten tycks inte vilja prisa yrket —»

»Nä min själ vill jag inte! Och likväl, om jag ska' vara uppriktig, skulle jag inte i denna stund vilja ha varit något annat än just rätt och slätt sjöman — fast den *klingar* rasandes klennt den titeln. Se herrn, den som är född här på vestkusten och har sett och hört hafvet allt från det man fick ögon och öron klara, den sviker inte gerna sedan

barndomstycket, äfven om han mången gång får sota rätt hårdt därför.»

»Inte ens ett skeppsbrott kan göra honom otrogen?»

»Jag har gjort *fyra* — och vore jag inte för gammal nu att segla, blefve det kanske fler.»

»Fyra skeppsbrott!»

»Ja! Solide — ett, Enigheten — två, — Valkyrian —»

»Förlåt mej, Solide! Der sitter en planka eller en brädstump med det namnet öfver dörren till er vedbod, lotsfar!»

»Det ä' just bror mins enda behållning efter den händelsen», sade min värd, och det har jag fått som ett minne — — husch, hva' han blåser styggt i dag!»

»Vi ha långt qvar af toddyn, kapten, och blåsandet gör, att man inte kan låta bli att tänka på sjön. Rent ut — vill ni dra' en historia för oss? Om Solide till exempel, efter ni nämde det namnet först?»

»Hjertans gerna — men jag ä' klen berättare.»

»Åh, sjäpa sig inte!» lät mor Binas stämma höra sig från skymningen vid soffan.

»Först ett litet tag i löparen, go herrar!»

Vi klingade.

»Solide», började han med nystoppad pipa, »Solide! ja, det var ett älskligt fartyg. Barkskepp, bastant och pålitligt, men fint som en flicka och lätt i vändningarna. Min enda skuta, ser herrn. Min *enda* skuta — hm! Hade trälast och skulle in till Skottland, men slängdes ner mot den fördömda norska kusten. Det hade blåst i två da'r, så jag begriper inte i denna stund, hur vi kunde föra en enda lapp. Nordsjön är i allmänhet inte att gyckla med, men jag har aldrig sett honom så etter galen som då.

Det var just den tredje natten under stormen.

Svart som i ett bläckhorn. Och hagelbyarna smattrade mot däcket, som om man störtat ärter ur en jättesäck. Det gälde att hålla fast sig för lifvet. Jag hade en hög bråte af däckslast, som gjorde att skutan krängde och rullade så, att man knappast kunde röra sig på däck. Jag visste nog, att vi hade kusten tätt under oss, men hoppades, att det mot dagningen skulle bli åtminstone en smula bättre luft.

Då kraflade sig timmermannen akterut och varskodde mig, att vi hade vatten i rummet. Jag begrep genast, hur det hängde ihop, men för att

lugna folket lät jag dem bums gå till pumparna. Och pumpade gjorde vi, så att en god del af Nordsjön hemtades upp. Men allt ostyrigare blef Solide. Det gick inte längre att vända genom vinden; hon girade för hårdt. Försökte så med vändningar undan vinden för att hålla henne klar för kusten. Vi förlorade hundratals famnar i hvar vändning.

Gryningen kom. Då hade vi land en tusen famnar rätt i lä. Och lika etter förbistradt blåste det. — Som jag nu stod och drog och jemkade på kikarn, fick jag se ett trång mellan klipporna med rent vatten på andra sidan. Der måste vara djupt, tänkte jag. Solide låg nu nitton fot. Det var inte annat att göra än så vackert pallra sig ner mot hålet. Vi hade båda undra märseglen och förstängstageglen satta, och det rök i väg, som om vi gått med ånga. Folket var alldeles utom sig. Jag hade dem då akterut och lät dem förstå, att här kunde hvarken böner eller tårar hjälpa, utan bäst att vänta med de sakerna och i stället sköta sig som karlar. Timmermannen var omöjlig. Han tjöt och skrek att han aldrig mer skulle få se gumman sin — jaja, det käns,

ska' jag säga herrn, att i sådant läge vara gift karl — —

Emellertid hade jag hos mig en säker gast, som jag vanligen litade på. Som vi nu stodo der och försökte en titt hvar i kikarn, tyckte jag, att det såg litet ovanligt ut ner mot land.

»Bröt det inte för-ut, Anton?»

»Nä, det var nog bara sjön.»

»Jag undrar det.»

Vid det här laget fingo vi också sigte på en engelsk brigg, som föregående dag sökt liksom vi klarera kusten, och som vi sedan under natten förlorat. Han höll ner rätt på oss, tydligen i afsigt att smyga in i samma hål som vi.

»Anton!»

»Kapten!»

»Bröt det inte nu heller?»

»Jag tror inte det, kapten.»

Jag försökte se på sjökortet. Omöjligt. Försökte komma ner i kajutan. Vattnet stod upp till däcksbalkarne.

Under tiden mera till-än aftog vädret. Vi hade nu fått klart för oss, att det fanns en öppen fjärd innanför sundet. Der borde man väl kunna få håll på henne, menade jag.

»Håll henne rätt undan vinden!» sade jag till rormannen.

Det tog inte många minuter, ska' jag säga herrn, att länsa ner. Och styggt såg det ut, när vi röko med full fart så godt som rakt in i det hvita. Nu var det inte att tänka på, att kunna höra, hvad närmsta granne sade. Det dånade omkring oss, som om vi kommit midt in i åskan. Jag begriper inte i denna stund, hur nerverna kunde stå bi — —

Förbi bränningar och lodräta höga klippor styrbord och babord gick det rätt in i gattet; dånnet aftog åter och drog sig akter öfver, och det såg verkligen ut, som om vi skulle kunna smyga oss igenom — —

»Ner med rodret för hundra —!» nästan gallskrek jag åt mannen bredvid. Han lydde blixtsnabbt. Men det var en tiondedels sekund för sent. Jag *hade* sett rätt. Det *var* brott der inne i sundet. Och »Solide» kälkade upp på ett stenrammel, men så fint och tyst, att vi knappt skulle vetat om det, om vi icke mot klipporna märkt, att farten stannat. Hon gjorde ett par tunga rörelser, liksom för att känna efter hur hon låg, och derpå förblef hon orörlig.

Fem minuter senare kom engelsmannen rykande samma väg, gick ett par fot styrbord om oss, hade djupt vatten, fortsatte — och rände, med allting brassadt fyrkant, rakt ner på land i stället för att sticka upp och ankra. Vi trodde, han var galen, och kanske han var det också.

Som »Solide» ridit upp på grundet, började det knaka i masterna på ett sätt, som förmådde mig att utan dröjsmål springa med en yxa till lovarts reling och kapa barduner och vant hela raden. Stormen skötte resten. Hela bråten gick öfver bord så fort jag hann låta yxan gå. Det är något storartadt hemskt i att se och höra ett stort fartygs rigg på det sättet förstöras. Och sedan ligger skutan der som en stympad kropp och suckar och vrider sig och ser ut som ett vrak.

Emellertid stod sjön in med en häftighet, som klart visade oss, att vi nog inte hade lång tid kvar att vistas ombord å »Solide». Mellan storen och kryssen hade jag en båt, ett praktexemplar af lifräddningsbåt, hvilken lyckligtvis icke tagit någon skada, då masterna gingo. Till den rusade nu folket för att genast få den i sjön. Vid ett sådant tillfälle kryper det fram, ska' jag säga herrn,

om man ä' karl för sin skuta eller ej. Folket var vildt, timmermannen icke minst. Solide *måste* vara vrak om en timme eller förr. Jag skulle snart ingenting mer ha att säga öfver dessa människor. Men det gälde ännu *deras* säkerhet, och därför tog jag en duktig spak, trängde mig bort till båten och skrek åt dem att ge sig undan. De lydde. Derpå lät jag dem förstå, att den förste, som rörde båten utan min tillåtelse, skulle smaka spaken mellan ögonen. Timmermannen försökte. Och jag fälde honom som en torsk i däck. Det hjälpte. Se, hade de fått hållas, skulle de vräkt båten hur som helst i sjön, bara för att komma i väg från skutan.

Nåja, stor glädje fingo de ändå inte af lifbåten. Emellertid kom den ordentligt och varsamt i sjön. Två man sutto i, när den firades ner, och jag stod sjelf vid ena båt däfverten för att tillse, att de *icke* släppte taget vid fånglinan — jo visst! Om det var kanaljetyg eller dumhet, vet jag inte, och det samma kan det göra; knappt hade båten tagit sjön, förrän den kastades långsmed sidan föröfver; karlarne läto fånglinan löpa ut, som om det varit en harpunlina, och den rök af så det sjöng efter det — och så bar det i väg med räddningsbåten,

tvärs för och rundtomkring, innan de kunde få styr på honom. Maken till båt att reda sig i sjö har jag icke sett. Han bar dem som en mor skulle burit sina barn; men de handterade honom som om de varit halfgalna — och dunk, dunk! Vi sågo, hur de redo upp på ett brott långt borta. Sjön kom, lyfte dem, satte åter ned dem, men nu så mycket hårdare — och så kom nästa sjö; den räckte tvärs öfver sundet, den höjde sin kam som en drake och slog ned, krithvit och dånande, och när vi åter kunde se båten, var den tom! Sjön hade tagit de båda karlarna med sig, och ingen af dem kunde simma. Vi sågo dem aldrig mer.

Min tanke var hela tiden, att vi skulle kunna hålla oss qvar på vraket, tills stormen bedarrade. Och jag hade delgifvit folket den tanken, men om jag undantager styrmannen och Anton, fanns der inte någon, som hade sin sans qvar. Fastän räddningsbåtens öde borde afskräckt dem en smula från flera försök i den vägen, voro de likväl genast klara med en ny pockande anhållan i liknande syfte. Det gälde nu en liten fin smäcker gigg, som jag hade med mig, mest för egen räkning. Den skulle i godt väder kunnat bära oss allesammans, åtta man. Nu var det vansinne att

ens tänka på den utvägen. Men jag blef icke alls förvånad, då de fordrade att få sätta båten i sjön. Jag hade icke rätt att sätta mig emot deras vilja, ty det fanns ingen garanti, att Solide *skulle* hålla ihop så länge som jag hoppades. Och om någon katastrof inträffade, skulle ansvaret blifva mitt. När jag därför såg, att mina föreställningar liksom ögonblickligt bortspolades af sjön, som ständigt slog in öfver däck, lät jag dem förstå, att de kunde få draga hvart knäfveln de önskade — jag tvådde mina händer.

Jag kan icke kalla det för annat än ett underverk, att båten kom hel och osöndrad i sjön. Folket störtade ner i den som en flock får.

»Nå styrman?» skrek någon nedifrån båten.

»Sköt ni *er* i båten! *jag* har lärt mig följa min kapten!» svarade styrmannen.

»Anton då?» frågade jag min gast, som ännu stod qvar på däck.

»Kapten! styrman svarade för mej också!»

Så'nt der gör en godt, ser herrn, i sådana stunder. — Skål!

Giggen var redan femti famnar från oss. Jag vet icke, hvilken summa jag skulle tvekat att sätta ut på, att båten skulle förstöras, om det

gält ett vad angående båtens öde; men så underligt kan det gå till här i världen, att när olyckan står alldeles för dörren, som man säger, dörren helt oväntadt smälles igen, och olyckan får stanna utanför.

De skötte båten bra — det måste jag erkänna. Fyra rodde för brinnande lifvet och den femte styrde. Men det är ingen lätt sak att ro, då man ena stunden rider på en hvit, darrande kam, som tyckes koka af raseri, och man nästa ögonblick är nere i en vågdal, så att man inte ser mer än ett stycke af himlen öfver sig, och man för hvart årtag kan vänta, att väggen, som rullar fram rätt efter båten, skall slå ner öfver alltsammans. De försvunno för oss hundrade gånger, der vi stodo med andan i halsen, men alltjemt sågo vi dem åter komma upp. Jag tror, det hade varit mindre svårt att sitta med i båten och årtag för årtag vänta att få den fylld, än att stå der på däck och minut efter minut undra, om den skulle visa sig fler gånger.

Det lider intet tvifvel, att hade vi tre också varit i giggen, skulle färden slutat på annat sätt. Nu var båten ännu nog lätt att kunna vaka och hålla sig väl undan med årornas hjälp.

Vi fingo snart annat att tänka på. Jag hade nogsammt märkt, att Solide ridit upp på någon punkt belägen temligen midt under skrofvat, från för till akter räknadt, ty hon gjorde emellanåt tunga gungande rörelser. Under tiden måtte vattnet ha fallit något, ty skeppets rörelser blefvo tyngre och större. Vi stodo just och funderade som bäst häröfver, då det ett tu tre brakade till — jag glömmer aldrig det ljudet — och däckplankorna knäcktes som om de varit af glas. Hela skutan hade sprungit af på midten. Vattnet hade under den våldsamma sjögången för något ögonblick alldeles fallit undan, och fartygets konstruktion förmådde icke upptaga den förfärliga bändning, som för- och akterskepp gjorde på hvar sin sida om den fasta punkten under kölen. Sjön tog snart hand om förskeppet och körde ned det fastare bland stenbråten. Akterskeppet började så småningom sacka loss, och snart voro vi åter flytande, men med relingarne i vattnet. Rundhult och sparrar och plank och bräder och fat sletos loss, slungades vildt bortåt och tycktes försvinna. Det hven och tjöt och dånade, och sjön slog öfver oss, der vi lågo på däck, kramp-

aktigt hållande fast i någon tågstump eller en nagelbänk eller hvad vi kunde få tag i.

»Kapten! det här går inte bra!» hörde jag Anton stöna helt nära mig. Karlen var blek som ett lärft. Det var icke rädsla utan öfveransträngning. Jag hade i min kavajficka en liten fältflaska med konjak, som jag stoppat på mig just med tanke på hvad som kunde komma. Det var ingen vidare storartad manöver att under lugna förhållanden få fram flaskan och lemna den åt karlen. Men i det läge, hvori vi nu bragts, vållade det oss båda mera ansträngning än vi kunnat ana. Emellertid gick det. Vi togo oss hvar sin klunk, och det lyckades styrmannen att göra detsamma. Än i denna stund tror jag, att det var detta, som räddade vårt lif. Ty konjaken gjorde åter våra skälvande lemmar verksamma och kraftiga för en stund.

Det dröjde icke länge, förr än vi voro bortspolade från däckets. Instinkten att gripa fast i något hängde ännu qvar i oss. Anton, som var mig närmast, hade fått tag i samma plankan som jag. Styrmannen höll krampaktigt fast i en grof åra, som kommit i hans väg. Och så blef det en färd, hvars detaljer försvunno i ett brusande

virrvarr. Jag mins blott, huru Antons och mina blickar emellanåt möttes; instinktmessigt tittade vi väl båda efter, om den andre ännu lefde. Jag kan icke påminna mig, att någon af oss yttrade ett ord. Icke heller hade jag då reda på, huru länge vi lågo i sjön. Men jag erinrar mig, att den första känslan af köld så småningom aflöstes af någon angenäm förnimmelse, och att dånet och brusandet omkring oss liksom mattades och att det ljusnade och blef allt klarare och klarare — — —

Nåja! Säg om engelsmännen hvad man vill, men *ett* är säkert — när det gäller att göra något för en medmänniska i lifsfara, så spara de sig icke. De hade med kikare från briggen sett allt sammans. Och med fara för eget lif hade de i en båt krånglat sig ut till en udde eller ett utskjutande ref i vår väg. Der höllo de sig fast, och när vi kommo slängande i väg, nära liflösa, men ännu hållande oss fast med drunknandes grepp, hade de med otrolig ansträngning fått fatt i oss och halat oss till sig. Giggan med de fem af besättningen var då redan bergad.

Ja! Det var Solide's sista resa. Ännu hör jag då och då det der ljudet, då hon brast. Se,

herrn förstår, att — att — det var min egen ställning, som brast då. Solide var inte försäkrad. Sådant brukades inte så mycket förr som nu. Och när man är fyrtifem år och så allt, hvad man har timrat ihop under tjugu års tid, med ens går i bitar, så kan det nog hända, att man se'n inte har så mycket kraft, att man kan börja på nytt igen — nåja! det hör inte hit. Herrn har fått en sjöhistoria på begäran. Det är bara en utaf tusen. Vi sjömän göra i allmänhet inte så mycket väsen af oss på land. Men — förlåt mej! — drick ett glas med mej för min Solide! Maken till skuta fanns aldrig —»

Han tystnade. Men stormen tycktes vilja fortsätta hans berättelse.

N:0 65 JARL.

Det hade längesedan stått i tidningarna, att våren var i annalkande. De hade upptagit notisen från hvarandra och spridt den öfver allt i landet. Upphofvet till den angenäma underrättelsen, var, att ett par små barn från landsbygden kommit in på en redaktionsbyrå och sålt blåsippor.

Folket i städerna läste den lilla biten, tittade efter i almanackan, derpå i vedboden och vandrade så ett stycke utåt landsvägen för att taga reda på förhållandet. Så långt ögat kunde se, sträckte sig fält af smutsig snö, och öfver den breda viken låg isen grådaskig, fläckvis snötäckt, tung och säker om att än en tid få vara i fred. Men åkande syntes ej längre der ute. Blott en och annan figur sågs vid sin vak, stötande i djupet med den långa ålstången. Isstyckena, som huggits upp och lagts till varning bredvid vakarna, voro märkbart

tunna. Men några andra vårtecken kunde ej förspörjas. Och folk vände om hem, tände brasan och fattade ny föresats att icke tro tidningarna.

Emellertid hade en sträng i bröstet satts i dallring genom meddelandet af den lilla händelsen med blåsippona. Man kände, huru den långa vintersömnen började blifva litet orolig, man erfor en och annan känsla af någon obestämd längtan, någon önskan att få röra på sig, resa bort, långt kanske eller blott till närmaste stad. Det låg något underligt i luften, det brusade redan af nytt lif deruppe, och det var kanske icke inbillning att den blå färgen föreföll varmare. — Ett, tu, tre mulnade himlen, vinden mattades och så kom ett ordentligt snöfall. Vinterns rena täcke breddes åter öfver hela naturen. Och tidningarna fingo nya stickord.

Soldaten N:o 65 Jarl satt just vid sitt fönster i torpet och läste högt ur »bladet» för mor, medan hon passade på kaffetåren. Han hade slutat en sida och höll på att vända tidningen, då hans blick afsigtslöst for öfver lönnen utanför. I det samma ropade han åt gumman;

»Nä se, Johanna, — se stararna!»

Ja, der uppe i den gamla holken, som han

fastsatt, då han som ung rekryt fört sin Johanna till torpet, framtittade ett metallskimrande hufvud med gult näbb. Och nere i den lilla kåltäppan spatserade maken, hvisslande af alla krafter.

Efter den dagen blef det lif i naturen. Bud hade kommit med en hel skara vildgäss söderifrån, att våren tänkte med det snaraste helsa på. Solen värmdde och värmdde, ty snön skulle bort, isarna likaså, allt skulle se nytt ut till den stora händelsen. Det hvita täcket öfver åkrarna blef tunnare för hvarje dag, hvarje timme; snart stucko jordkokorna på trädesgårdet fram i ljuset, de svarta punkterna grepo allt mer omkring sig, — och så var det fältet färdigt. Samtidigt framträdde på grannfälten en jemn, ljusgrön färgton.

Inne i skogen gick det lifligare till. Småfåg-larna hade kommit, den ena flocken efter den andra, och sjöngo som om de hyst all verdens glädje i sina små bröst, vindarne foro fram och åter mellan de gamla stammarna med särskildt uppdrag, tycktes det, att sprida budskapet söderifrån ned i den minsta tufva, der en blåsippa kunde bo. Och blommorna der nere, blåsippor, hvitsippor, ranunk-lar, vårlökar — alla, som krupit ned under skyddande strå för att drömma sin långa dröm om

den vår, om hvilken de fått löfte, vaknade vid vindarnes hviskning, letade sig upp mellan gräsen och bredde ut sina kalkar för att riktigt känna nytt lif vid vårsolens värmande kyss.

Hvem som hade väckt bäcken, visste ingen. Man blott hörde, hvilket lif han höll, när han dansade fram. Han hade icke tid att stanna en sekund. Han hade blifvit fri från isen, som hotat att qväfva honom, hade uppsnappat vårhelsningen från fjerran och skulle nu hals öfver hufvud ned till hafvet för att, innan skogen hunnit blifva i ordning, vara den förste att bringa våren välkomsthelsningen. Han sammanträffade under sin färd med andra i samma ärende; de slogo sig tillhoppa och undan gick det, fortare och högljuddare, ju flere de blefvo. Under vägen genom ett kärr tego de. Men änderna, som summo i vassen, kände att det strömmade något der nere. Och då började de snattra af full hals om våren. Småbäckarna, som nu samlats till en större, rusade i väg, trängde ihop sig mellan klippblock och hoppade utför utan att fästa afseende vid djupet, tills de omsider nådde och upptogos i en lugnare å, som också skulle åt samma håll.

Det kalla istäcket, som legat så tryggt, hade

remnat i alla riktningar, frusit ihop igen om näterna, remnat ånyo och låg der nu vaggande och knakande, men höll sig alltjemt qvar. Vårsången från vågorna der långt ute kunde icke höras till stranden, men kom närmare dag från dag. Vågorna fingo hjälp af vinden, samlade kraft och anföllo iskanten. Det blef en strid, som gick framåt tum från tum. Men stranden vinkade grön och redan prydd af en och annan blomma. Ändtligen nådde de fram, och nu ville jublet aldrig taga slut, när samma gamla bugter, stenar, berghällar och trädstammar igenkändes. Glädjen steg och meddelade sig med den, som höjdes från skogen. Det brusade i luften, brusade från bäckarna, från strandremsan och i furornas toppar. Våren var kommen, men den sista härligaste välkomsthelningen väntade ännu.

En liten skara barn tågade i marschtakt fram på landsvägen, som ledde från skolan förbi prostens. Just som de voro midtför de gröna grindarne, trädde en man i hvitt hår ut på verandan. Då höjde en liten parfvel, som gick i teten och bar soldatmössa på hufvudet, en gren med nyutsprucket björklöf. Det var en öfverenskommen signal, och ögonblickligt klang från ett dussin silfver-

stämmor den af klockarn i två stämmor mödosamt inöfvade sången:

»Vintern rasat ut bland våra fjellar,
drifvans blommor smälta ned och dö.
Himlen ler i vårens ljusa qvällar,
solen kysser lif i skog och sjö.»

Bofinkarna i björkdungen vid prostgården voro rent förtjusta och hela deras kör stämde upp en sång, som, fastän utan ord, dock i alla tiders tider skall blifva förstådd af det hjerta, som ännu är barnsligt nog att tycka sig kunna rymma hela verlden, när den första lärkdrillen hörs klinga der uppe i det blå.

Den lilla truppen marscherade vidare ned för backen, alltjemt sjungande. Tonerna och orden trängde kraftigt genom rymden till honom, som stod qvar orörlig i sin förstugudörr, rädd att förlora en enda stafvelse.

Plötsligt tvärtystnade sången, och strax derpå hördes genom björkdungens sus ett gällt: »afdelning halt!» Prosten lyssnade. Det dröjde några sekunder, innan samma kraftiga barnstämma kommanderade: »venster om! skyllra järr!» Och så förnams ingenting på en stund.

Men gubben på verandan var litet nyfiken och

hade redan fattat mössa och käpp samt slog nu igen grinden efter sig för att tillse, hvad som försiggick der nere på landsvägen.

En liten afdelning stod uppställd på två ordentligt rättade led med björkruskorna sänkta till »skyl-dra gevär». Framför fronten hade han i soldatmössa stält sig, och på högra flygeln stod som plutonchef en flicka om åtta till tio år. Honnören gälde en man, som närmade sig på vägen, iklädd kronans rock samt bärande full packning och gevär på axeln. Prosten såg uppe från backen alltsammans, — huru soldaten stannade, gjorde honnör, gick fram och klappade befälhafvaren på kinden och liksom talade till truppen, hvarpå befälhafvaren gjorde helt om, kommenderade: »hvila gevär» och strax derpå: »höger om marsch!» Och i samma ögonblick, som de satte sig i rörelse, hördes det genomfriskt:

»Ja, jag kommer! Helsen, glada vindar,
ut till landet, ut till fåglarne,
att jag älskar dem till björk och lindar,
sjö och berg jag vill dem återse.»

Tre årstider voro samtidigt föreställda på det lilla stycket landsväg. Våren drog sjungande framåt, efter att hafva helsat hösten, som kom der i sol-

datens gestalt upp mot mannen med vin'terns snö på hjessan.

»God dag, Jarl!» helsade den gamle.

»Gu' bevare prosten!»

»På väg till mötet?»

»Ja. Kompaniet samlas i eftermiddag vid gästgifvaregården».

»Det ä' väl sista mötet, Jarl gör?»

»He, — tror' jag inte. Ska' väl hålla ut så länge som kaptenen.»

»Hur ä' det med kon?»

»Tack, — hon hade satt en bit å' käringens förklä' i halsen. Nu ä' hon kry liksom Johanna. Såg herr prosten barnen, som marscherade förbi nyss?»

»Hvem var det som anförde dem?»

»Det var min sonson, lille Per Johan. Pojken ä' tio år, och flickan, som han hade på flygeln, var dödgräfvarens Emma, som prosten vet.»

»Hvem ska' tjena för torpet efter Jarl? Har ni tänkt på någon?»

»Åh, jag hade allti' tänkt att sonen skulle göra det, men det kräket ville inte bli soldat. Nu ska' det väl bara bli' bönder utå' Jarlarna, fast di säger, att det står i kyrkböckerna, att vi har varit

soldater undan för undan ända se'n — ja så långt tebaka som — jag tror di sa' Kristina den andra.»

»Hm! synd att afbryta då!»

»Ja, si prosten, vi som ä' fattiga ha inte mycket att hålla på, men när man nu så här till par exempel vet att far och farfar och gubbarne föredom ha tjent kronan ärligt och haft sin brödbit på det, så kan man bli rasaner för att en son ska' borsta opp sej och hålla sej för god te' lära sej veta hut, — för det får man ta' mej tusan i tjensten, — nä, ajöss, Gu' bevare prosten!»

När Jarl blifvit ensam, tog han upp sin blankslitna messingsdosa och försåg sig rikligt ur den samma. Gubben var litet het, det kunde man se på stegen, som tilltagit både i längd och hastighet.

En af de sista dagarne i Juni gick solen upp nästan blodröd och öfverdragen af en fin dimma på en alldeles molnfri himmel. Det hade redan under en timmes tid varit ovanligt lifligt i kompanigatorna, ty manskapet höll på med att göra sig i ordning till fältmarsch, som skulle anträdas på morgonen samma dag. Stark dagg hade fallit under natten, och luften kändes sval nog. Men

en och annan af de äldre i kompaniet skakade på hufvudet och förespådde hetta. På regementsorder hade stått, att man skulle under manövern hufvudsakligen lägga an på marsch för att pröfva truppens uthållighet. Ett smygande rykte hade ett tillägg, att öfversten gerna ville ha bort en del »gubbar» för att få in ungt folk på kompanierna, och att därför fältmarschen skulle blifva mer än vanligt ansträngande.

Vid korum lät kaptenen, som sjelf var sina femtio år, tillsäga att den eller de, som kände med sig, att de icke skulle hålla ut, borde genast anmäla sig hos fanjunkaren för att få stanna hemma. N:o 65 Jarl hörde orden, glodde rätt ut från ledet och väntade, tills det blef »på stället hvila». Då tog han upp snusdosan, tog ett djupt tag i njutningens bägare och sade: »Nä si det var löjn!»

Solen hade hunnit högt på hvalfvet och höjde sig ytterligare för hvar minut. Luften närmast marken gick i dallrande rörelser, gräset var brändt, mullen ljusgrå, några aspar framför officerspaviljongen skulle förefallit liflösa, om icke ett och annat blad undantagsvis snurrat vid sin stjelk. Be-

fälhafvaren i lägret, en kapten, låg i sitt tält, hvilket rundtomkring var uppfästadt till alnshöjd öfver marken, klädd i endast ett par hvita plagg, svettades, drack då och då en half karaff vatten, svettades än mera och somnade. Ett par hästar stodo på en fläck skugga, viftande hvarandras hufvud med svansen. Helt nära låg restauratörens hund flämtande med utsträckta ben och tungan långt utom munnen.

Solen steg högre i zenith.

Långt ifrån lägret rörde sig uppför den brantaste och högsta backe, som fanns i nejden, en mörk, väpnad massa. Sakta, fot för fot, pustande, stönande, skred regementet uppåt. Vägen krökte, så att man aldrig kunde se den oändliga backens krön. Sångerna, som oaktadt hettan skullat friskt och lefnadsgladt nere på slätten, hade dött ut kompani efter kompani, allteftersom massan hann längre upp för sluttningen. Åttonde kompaniet gick sist. I teten för detsamma sågs kaptenen med sina subalterner å ömse sidor. Han var mörkröd i ansigtet, der näsduken flitigt arbetat, polisongerna, som fuktats af svett, hade derpå druckit så mycket hvitt dam, att de föreföllo som pudrade, mössan satt i nacken eller bars dessemellan i handen,

syrtuten var uppknäppt trots alla förbud i den vägen, tankarna antingen slumrade eller rörde sig i skuggan vid någon kall, löfomhöljd källa, men den kraftiga viljan, ambitionen — den mattades icke. Emellanåt gjordes en kort halt, och då sjönk massan ned på dikeskanterna, trötta ryggar föllo handlöst baklänges mot renslarna, ögon slötos till oemotståndlig dvala, — så gick trumman igen, och de trötte, dödströtte stapplade åter till sina platser i rotar och led. Stoftet brände under fötterna, solen glödde öfver hufvudet, dammet vek icke för någon vindfläkt.

Ännu låg ingen af åttonde kompaniet på allvar i diket. De unge beväringssynglingarne höllo ut lika tappert som stamsoldaterna, och der framme gick ju alltjemt kaptenen, han som var den fetaste på kompaniet. Tydligen hade han redan skoskaf, ty han satte ned fötterna på alla möjliga försökssätt utom det naturliga. Men hufvudet hölls uppe och den hvita, stirrande blicken stod alltid stadigt fästad på närmsta krök af backen framför, tills man hunnit dit och en ny afvikning af vägen erbjöd sig som mål. Han arbetade som ett lokomotiv, hvilket släpar ett gruståg uppför en stark stigning.

N:o 65 Jarl var uppappare hos kompanichefen och gick i teten tätt bakom denne. Han hade sjungit af full hals vid marschens början och hade sedan hållit sången vid lif hela första milen och ett stycke in på den andra, ända tills backen kom. Då, men först sedan hvarje annan stämman i kompaniet tystnat, teg han också och fortsatte marschen med krökt rygg, stirrande ned i gruset. Allt oftare kom messingsdosan fram, ty man behöfde nysa bort dammet; kaptenen fick för hvarje gång en pris och nickade alltid ett tack. Tala var onödigt kraftslöseri.

Som vanligt blef marschen genom slitningar i kolonnen ojemnast och tyngst för det eftersta kompaniet. Men framåt gick det tum för tum, tungt, stönande, hopplöst.

Kaptenen vände sig om för ett ögonblick. Han ville visst ha snus igen. Jarl hade blifvit blek som ett lik och hans steg voro något långsammare än kamraternas.

Rote efter rote, man efter man skred så småningom förbi honom; han märkte det, men kunde icke taga igen det förlorade rummet. Svetten perlade i hans panna, men den var kall, och gubben tyckte att han frös midt i solbaddet. Det traskade

och traskade på sidorna om honom, dammolnet blef tjockare, ett och annat ord hördes, någon gång nämndes hans namn, renselremmarna skuro in i armveckan och geväret kändes tungt som en blytacka — — —

»Håll i gubben!» ropade doktorn, som kom åkande på ambulansvagnen. En karl hoppade af och fick tag i den vacklande figuren, just som han höll på att slå en af hästarne i hufvudet med gevärspipan.

»Sätt honom på dikeskanten så länge, — och hit med lite' vatten!»

Jarl sjönk ned på det hvita gräset och kastade ännu en sista blick uppåt backen. Der skred något mörkt uppåt och uppåt, bort ifrån honom, det gick åt höger och alltjemt åt höger i oändlighet, det blef friare omkring honom, svalare och angenämare, han låg mjukt och började gunga, medan höga grankronor vaggade svalka öfver hans hufvud; friskt, kallt, ungdomligt lif strömmade genom ådrorna, gubben gungade fortare framåt och tyckte rent af att han flög — — —

Men i verkligheten låg han der till utseendet liflös med uppknäppt rock, och när han slog upp ögonen, stod en sjukvårdssoldat med en vattenfla-

ska lutad öfver honom. Långt, långt bortom bakkens krön rörde sig truppen vidare.

Åttonde kompaniet hade marscherat fram till generalmönstring. Fanjunkaren hade redan ropat upp hälften af manskapet, och så kom turen till N:o 65. Jarl marscherade fram och gjorde halt. Kaptenen såg forskande på sin gamle uppassare. Nu smälde näfven om gevärspipan till skyldra gevär. Generalen gick fram ett par steg och lade sin hand på soldatens axel.

»Du vill ha afsked, kan jag tro?»

»Gu' bevare generalen, — ja!»

»Hur gammal ä' du?»

»Gu' bevare generalen, — femtiofem år!»

»Och tjenat hur länge?»

»Gu' bevare generalen, — fyrtio år, fem som trumslagare!»

Generalen nickade åt fanjunkaren: »beviljas». — Derpå vänd till soldaten:

»Tack min gubbe för långvarig och trogen tjenst!» Den behandskade handen slog ett par vänliga slag på soldatens skuldra. Kaptenens blick

mötte Jarls, och i detsamma vände den förre hastigt bort sitt hufvud. Jarl gjorde hvila gevär och marscherade derifrån, stannade efter en stund och tog fram messingsdosan.

»Det var backen, som gjord'et», sade han för sig sjelf, »men *kaptenen* kom opp, har jag sport.» Det ryckte litet i den grofva näfven, och för att icke spilla ut dosans innehåll, slog han snabbt igen locket för att strax derpå nervöst åter öppna det.

Morgonen derefter anträdde kompaniet under muntraste sinnesstämning återmarschen till hemorten. Blott Jarl teg och snusade hvar tionde minut. Och när halt gjordes vid gästgifvaregården, der truppen skulle aftackas, hade han ännu icke sagt ett ord. Kaptenen, som eljest icke plägade spara sin stämma, när manskapet sjöng, hade gått tyst i teten, till utseendet icke god att tilltala.

När halt gjordes framför gästgifvaregården, lät fanjunkaren ropa upp några nummer. Ett halft dussin män kommo fram ur leden och ordnade sig framför fronten. Fem af dem hade under de sista tio åren tienstgjort som kockar och nu fått afsked vid generalmönstringen. Den sjette var Jarl.

Kompaniet gjorde skyldra gevär, och alla förstodo, att kaptenen hade något på hjertat, ty det

ryckte i hans haka, som det alltid gjorde när han var upprörd eller häftig.

»Soldater! Luckor ha uppstått inom åttonde kompaniet. Ett litet led af veteraner är utbrutet för att lemna plats åt nytt folk. Detsamma väntar oss hvar och en, och snart är det min tur. Men dessförinnan vill jag till dessa kamrater, som nu skyldrat för sista gången, rikta kompaniets samfälda tack för det exempel de gifvit af trohet i tjensten, uthållighet under ansträngningarna, lydnad, godt kamratskap och god krigstukt. Detta är arfvet efter dem. I våra led skola de icke vidare synas; men den anda, de i sin mån bidragit att sprida inom kompaniet, den skall fortlefva som ett minne, fullt värdigt svenske krigsmän. Och så länge vi slägte efter slägte vårda och vörda detta arf, hvilket af ålder berättigat vår indelta armé till ett rum i svenska folkets hjertan, så länge tror jag förvisso, att de minnen, som väckas till lif, när namnen på våra fanor blåsa ut, icke skola vanhelgas, om en kommande tid bär ofred i sitt sköte.

Vi säga desse män ett sista redligt: tack för god vakt! Lefve de!»

Ljudet af ett bedöfvande, tvåfaldigt hurra slog som gevärssalvor emot gästgifvaregårdens väggar.

»Hvila gevär — formering till plutoner!» kommanderade kompanichefen nästan brådskande, stack in sabeln, snurrade om och försvann med bortvändt ansigte in i förstugan.

Utanför prostens grindar gick det lifligt till. Per Johan, alltjemt med soldatmössa på hufvudet, hade brinnande exercis med skolkamraterna; der kommenderades, marscherades och gjordes handgrepp med skalade käppar, en ny gevärsmo-
dell, som utträngt löfruskorna. Man väntade hvar stund hem soldaten, och då skulle uppvisning försiggå. Föga anade någon af truppen, att uppe i skogsdungen, som låg midt emot grindarna, stod en hög, mager gestalt, klädd i uniform, lutad mot sitt gevär, och åsåg Per Johans exercis. Jarl, som långt borta från landsvägen sett hvad som pågick, hade tvärstannat och funderat en stund. Resultatet blef att han icke kunde gå fram, utan smög som en tjuf osedd öfver backen. Fåglarna sjöngo mot solnedgången, skogen doftade, våren hade bytts i strålände sommar. Det var en lördagskväll, och när solen hunnit skogskanten på andra sidan gär-

dena, öppnades luckorna uppe i kyrktornet och klockornas fridshelsning sändes ut öfver nejden. Barnen hade då blottat sina hufvud samt klättrat upp och satt sig i rad på stemmuren.

När klockorna tystnat, hoppade Per Johan ned, skrek: »uppställning» och gnodde derpå sina rekryter ännu en stund. Ingen Jarl syntes emellertid på vägen och Per blef trött på alltsammans, fick plötsligt en idé, kallade fram Emma och öfverlemnade befälet till henne, hvarpå han gick sin kos ensam, förargad öfver att händelserna icke vidare utvecklats.

Jarl stod qvar, så länge han kunde se en skymt af den lille i soldatmössan. Djupa funderingar måtte ha rört sig i den gamle krigarens hufvud, ty messingsdosan kom fram väl bortåt tio gånger under uppehållet i skogsbrynet.

Det led nu mot tiden att torpet skulle öfvergå till annan innehafvare. Men rotehållaren gaf aldrig riktigt besked på Jarls frågor i den vägen. Och N:o 65 satt qvar i sin stuga, utan att någon rekryt med samma nummer hördes af. Den gamle teg, gick ut i sitt arbete, kom hem igen på qväl

len efter att hafva funderat, frågade mor hur det kunde hänga ihop, men fick ingen klarhet i frågan. Kaptenen tjenade ännu qvar, och f. d. uppässaren tittade på uppmaning en och annan gång in hos sin förre befälhafvare, men fick icke heller der någon upplysning. Fram på våren drogo beväringshopar högljudt fram på landsvägen, och för den numera underligt slutne mannen visade sig åter gamla kamrater i kronans rock.

Så rullade tiden hän, och Per Johan blef en duktig dräng, medan Jarls rygg alltmer kröktes. Johanna hade nu gått före honom till en annan värld, och gubben syntes ensam plockande och pysslande kring sin stuga.

Det hade börjat remna ute i isbältet, som täckte viken, snön var borta och en flock vildgäss hade setts fara öfver prostgården. Syrenerna började slå ut, häggen blommade, och så kommo en dag stararna hem från sin långresa. Genast började hvisslandet uppe från holken, men ingen tittade ut till dem från stugfönstret. Dörren stod på glänt, och tuppen hade gång efter annan vågat sig upp på tröskeln för att se, hur det kunde stå till der inne. Solbältet gled fram öfver gräset utanför, närmade sig trappan, och värmdes snart

tröskeln, der tuppen stod. Litet senare hade några strålar kilat öfver golfvet och klättrade nu som bäst uppför en enkel träsäng samt spelade snart i några tunna grå lockar, som stucko upp öfver en grof kudde.

Då rullade en vagn fram på backen till stugan. På kuskbocken satt en ung man i uniform och bredvid honom en yngre qvinna. Två män med silfverhvitt hår hade plats öfver bakhjulen.

»Gubbstackarn ä' väl sjuk», sade prosten och steg ur.

»Ja, jag har inte sett honom på ett par veckor», inföll kaptenen, som redan stod på marken.

Och så gingo de alla fyra in i stugan.

»Öppna fönstret, Per Johan!» tillsade prosten. »Här kan behövas riktigt frisk luft.» Kaptenen lutade sig ned öfver den sjuke.

»Det är inte långt qvar», sade han halfhögt, »Jarl, min gamle gosse, känner du igen mig?»

Den sjuke slog upp ögonen, stirrade en stund och gjorde derpå en häftig ansträngning att komma upp. Men kaptenen tryckte sakta ned honom.

»Stilla, jag har någonting att tala om.»

»Gu' bevare kap —»

»Kan du höra på nu, tror du?»

Han nickade och slöt ögonen.

»Se så eländigt mager han ä'», tyckte Emma, »armarna ä' smala som pipor!»

»Här ska' bli ny soldat för roten, — se du förstår, att jag har stält om att numret har hållits vakant ända se'n du tog afsked, — hör du?»

Der drog ett nästan omärkligt leende öfver de gula dragen.

»Kan du titta opp ett slag, gamle sextifem? — Kom hit, Per Johan!»

Än en gång lyftes de matta ögonlocken.

»Det ä' — du — Per Johan», hördes en hviskning, »det kommer då — att finnas — en som tjenar — kronan — kronan efter mej — hvem ä' flickan?»

»Det ä' Emma!»

»Hm!» Den sjukes ena hand började söka efter något under halmen. När den åter kom fram, slöto fingrarne om en blank messingsdosa.

»Per Johan! — tag du dosan — hon hör — till numret — och hon har — varit god att ha — mången gång. — Gu' bevare kap —» Handen föll ned och gubben tycktes slumra in. Efter en stund hördes åter några ord:

»Herr kapten — jag har inte varit — varit

rätt kry — Gu' bevare kapten — rätt kry alltsedan — — skyllra järr — hm! herr kapten —»

»Han yrar lite», sade prosten.

»Du har inte varit kry alltsedan —?» frågade kaptenen alldeles intill det tärda ansigtet.

»Hvem ä' det? — jåså — Gu' bevare — alltsedan det der mötet, när jag kom efter — i backen — för se jag tänkte — hm!—»

»Hvad tänkte du, gamle Jarl?»

»Jo — nu mins jag — åh så syrenen luktar — den satte jag, när — Johanna skulle i stugan — jo herr kapten — jag tänkte — jag skulle hålla ut, så länge som — som — herr kapten — för si — si — herr kapten stod till höger om mej — när vi exerade rekryt —»

»Hvad ä' det?» sade plötsligt prosten och lyssnade utåt. Per Johan gick bort till dörren och satte handen öfver pannan för att kunna se mot solen.

»Ah, det ä' småglyttarna från skolan, som sjunger hvar gång di ska' hem till byn!»

»Tyst!» hviskade kaptenen, »kanske gubben också kan höra det — — —»

Dödens stillhet afbröt samtalet der inne. De två åldrige männen stodo andlöst lyssnande vid

den sjukes bädd. Per Johan och Emma hade gått ut på trappan. Vårvinden for fram genom skogen, smög uppför den soliga backen och förde med sig på färden genom stugan en hel ström af friskt syrendoft. Och i vindens spår följde toner från klingande röster, först matta och afbrutna af skogens sus, men för hvar sekund starkare, fylligare. Den gamle prostens bröst började häftigt stiga och sjunka. Han kände igen orden, han hade hört dem hvarje vår, sedan nuvarande klockaren kommit till församlingen, och han hade icke, fastän hvarje ny vinter lemnade qvar allt renare snö på hans hjessa, kunnat komma ifrån de der barnsliga känslorna, som alltid ville liksom spränga barmen, när han ännu en gång hörde den egendomliga, enkla sången:

»Ja, jag kommer! Helsen, glada vindar,
ut till landet ut till fåglarne,
att jag älskar dem till björk och lindar,
sjö och berg jag vill dem återse.»

Ord för ord hörde han dem nu der vid dödsbädden. Solen strålade in genom dörröppningen; den gamle soldaten tycktes ha uppfattat ljuden, ty han lyfte långsamt hufvudet, slog upp ögonen och sträckte ut sin hand för att peka på någonting.

Så domnade armen och gubbens hufvud föll också ned. Det hördes som en svag hviskning: »Gu' bevare —». Han hade dock hunnit peka på gestalten der i uniform med glänsande knappar, den nye *N:o 65 Jarl*.

"PULPETEN".

»Pulpeten».

En vestkustberättelse.

Långt inne i fjorden på ett ställe, der den lodräta, nedtill bruna klippväggen brustit och delat sig för att bilda en liten kilformig, spegelklar vik, låg hans stuga. Hon var låg framtill och minst dubbelt så hög i motsatta väggen. Det stupande taket fullständigade det berättigade i det öknamn, som folkhumorn gifvit stället, — Pulpeten. Men endast i traktens nedärfda plägseder kunde man finna förklaring öfver att äfven hennes invånare allmänt benämndes »Pulpeten». Olaus hette han, det var mera en offentlig hemlighet; tillnamn var en lyx, lika sällsynt der på orten som färskt kött, och det var icke bekant,

huruvida Olaus ens haft något. Men Pulpeten kände alla vidt och bredt omkring, äfven skeppare på jakter och briggar, som kommo långväga ifrån, ty Olaus qvacksalfvade i lotsyrket och hade fått mången blank tvåriksdaler och mången svart tobaksrulle att »karfva» till snuggan därför att han blåsiga, mörka nätter annonserat sin hjälpvillighet genom den gamla oljelampan i fönstret samt icke tvekat att med två ref intagna i »snäckans» storsegel och ett i focken kryssa sig ut till någon fräsande, girande skuta, som hvarken vågade ankra eller hålla fullt eller ligga bidevind.

Olaus eller Pulpeten var fattig, mycket fattig. Pengar flöto nog in emellanåt, men, som han sjelf påstod, det var som att ösa i ett såll. Och likväl var den lille nära sextioårige, gråskäggige, magre fiskarelotsen, som hade endast sig sjelf att tänka på, icke egentligen någon slarf. I den lilla sjöstaden, som låg en half mil från hans stuga halft rundtomkring en rymlig vik, tog han sig en eller annan gång ett rus, han som andra; för öfrigt drack han aldrig så att det märktes på honom. Men »hand med pengar» saknade han. Och rätt detsamma kunde det vara, mente han.

Ingen skulle förlora på honom, dertill var krediten inom orten för klen, och, såsom redan antydt, Pulpeten hade icke familj. Han lefde som enstöring, stod på god fot med alla och hade ingen vän. Vänskap brukades för öfrigt icke i den klass, han tillhörde. Hvar och en knogade efter förmåga för brödfödan. Kom ingen i vägen för en, så var det bra, och man lefde i sämja med grannarne.

Det föll ingen in att fråga gubben, om han haft något »tycke». Och sjelf slog han icke in på det ämnet. Men om man händelsevis skulle i samtal vidröra »snäckan», den lilla säkra båten som låg nere vid stenbryggan under fjellväggen med seglen snyggt och ordentligt beslagna, då var gubben färdig. Maken till båt fanns då, så stup innerligt brännfäkte-mej, inte i fjorden ända ut till saltsjön, det måtte nu gälla att ta sig fram med segel, när byarna kommo ned från fjellen, så björkkronorna stodo som dragna vispar, eller med åror mot sjö, som toppade sig krabb som i en ärtgryta. Så hon yakade, så hon smög sig fram! Gubben var snart hänförd af sitt ämne och bjöd i sådana stunder gerna på en liten seglats,

för så vidt han funnit, att frågaren var en person som förstod sig på båtar.

Der gubben bodde i sin lilla stuga, hade han nu i flera år med det rörliga lifvet på fjorden varit en lycklig menniska. Konsten att vara nöjd hade han lärt sig bra nog. Så kom då en sommar med dåliga konjunkturer, dålig skörd i Pulpestens potatisland och rågtäppa, ingen fisk i fjorden och få eller inga frakter samt i följd deraf inga handtryckningar af in- eller utlotsade skeppare. Olaus räknade och räknade om sitt kapital i den målade kistan. Det smälte ihop långsamt men säkert. Inskränkningar gjordes. Hafrevälling fick inte komma fram hvar dag, ett och annat mål öfverhoppades och svältremmen åtdrogs i stället ett par hål. Gubben syntes aldrig i staden. Kaffe och socker hade längesedan strukits från matordningen. Men det gick ändå utför och en vacker dag måste han vandra den tunga och hittills temligen oförsökta vägen att låna till brödföda. Borta på stenhuggeriet längre uppåt fjorden var gubben väl känd. Det mötte just inga svårigheter att få en femma för en liten tid. Med den skulle landthandlaren-bagaren lugnas. Och så flöt gubben några dagar på den hjälpen —

tills det åter började bli tungt att hålla sig uppe. Men nu körde det värre ihop. Gubben hade icke mycket egendom, men han skulle dock ut med utskylderna, han som andra. Och om inte snäckan skulle blankt förstöras, måste hon tjäras och strykas; hon hade inte fått en droppe den sommarn. Ny vandring till stenhuggeriets kontor. Det lyckades bättre än han vågat hoppas. Han fick femton kronor. Man visste, att han höll sig nykter och försökte på allt vis att förtjena ett öre, fast det nu var svårt för alla.

Tiden gick och Olaus måste lefva. Han fick hjälp för tredje gången — men nu var det också slut, dagen för återbetalningen utsattes. Nåja — det skulle väl bli någon råd till den dagen. Men dagen kom och Olaus måste gå och begära anstånd. Tonen på kontoret var nu icke längre den mera skämtsamma; som förr mött honom. Han afspisades med det beskedet, att han om åtta dagar *måste* betala de trettio kronorna, eller också — — Den tjocke kontoristen slängde pennan på papperet, snöt sig och steg häftigt upp för att låta Pulpeten förstå, att hans närvaro icke längre behöfdes.

Den sista qvällen var kommen. Solen hade

gått ned, och på den fläck, der hon försvunnit, satt nu en klunga strimmiga moln, hopsnörda till någonting liknande en jetteknut med trasiga flikar åt skilda håll. Det var sent på sommaren och mörkret föll tätt, så att fjorden blef mellan fjellväggarne nästan kolsvart.

Olaus var nere och såg om snäckans förtöjningar, ty han väntade hårdt väder. På långa tider hade nu lampan icke brunnit, ty handlanden lemnade ej någon olja på kredit.

När gubben var på återväg till stugan, stannade han plötsligt och såg utåt fjorden. Brisen hade redan kommit, ojemn och kastig. Intet segel kunde skönjas i mörkret. Och dock hade en aning sagt lotsen, att han skulle få att göra i natt. Olaus fortsatte uppför den knaggliga slitna korta fjellstigen till hyddan och trädde in. Från fönstret kunde han icke heller se någonting på fjorden. Men från den der aningen var han icke i stånd att frigöra sig. Om han nu haft litet olja ändå! Litet ved fanns nog att göra upp en brasa i spiseln, men att underhålla elden hela natten blefve omöjligt.

Mörkret blef tätare. Natten hade kommit. Himlen var alldeles undanskymd af skymassor,

som för half storm vräkte sig undan och förbi hvarandra inåt fjorden, der de uppslökos i ogenomträngligt töcken. Genom stugans fönster flammade och glimmade eldsken, hvilket med af- och tilltagande styrka sköt ut i mörkret, hoppade och klättrade på en grå ladvägg, framtrollade osäkra bilder af knotiga, glänsande tallstammar, lät något hvitt, såsom ett hopslaget båtsegel eller dylikt, framskymta och försvinna och skickade ett svagt irrande vilsekommet ljusknippe öfver den blanksköljda klipphällen utåt fjordens vatten, som kom rullande och fräsande och fick några guldstänk här och der på sjöarnes kammar för att strax åter slockna och rusa i väg vidare till förstörelse af allt som kom i dess väg.

Det led mot slutet med vedpinnarne. Olaus var ute på backen och högg gamla gärdesgårdsstörar och stumpar af vrakgods, som drifvit i land. Stormen, hvares kraft tycktes växa af sig sjelf utan att någonsin nå sitt fulla mått, rusade in i hans trånga vik, slet sig en väg uppför genom de täta tallbuskarne och förde med sig från sjön ett dånande, brusande ljud med slående och hvinande och pipande och gnällande som om mörkrets alla hemlighetsfulla, okända makter ville

söka en tillflykt undan någon än mäktigare, hvilken jagade och hann upp dem för att blott drifva dem till än vildare fart.

Som svaga knäppningar ljödo fiskarens yxhugg. Olaus högg och högg utan någon klargjord afsigt. Inte kunde någon skuta gerna komma i sådant väder! Och för resten, om rätt någon komme, hvad skulle *det* hjälpa honom att betala skulden påföljande dag! Men han var inte i lynne att lägga sig och somna. Han måste »hugga i» på något sätt. Och så röko stumpar och stickor omkring honom så det smälde i ladväggen.

En gång höll gubben upp midt i ett hugg och lyssnade. Det var kanske inbillning, men det *kunde* också vara det ljud, som framkallas, då en tung skot-talja af en slängande och slående bom kastas ned utefter en ledvagn. Olaus stod med yxan höjd och hufvudet litet på sned, framåtlutad, orörlig som klippan bredvid. Än en gång höll han inne det hugg, som skulle falla. Ljudet från fjorden hade upprepats.

Ett par minuter senare var Pulpeten i olje-rock och sydvest i fullt språng nedför den krångliga stigen mot snäckan. Ännu syntes ingenting.

Och intet annat hördes än dånet från stormen och sjön.

Men nu trängde genom allt oväsen ett svagt men klart förnimbart rop: »Pul-peten — hoj!»

Olaus tvekade icke. Refven i snäckans segel voro redan intagna och det gick på ett par minter att få båten klar. Gubben kände sin snäcka och hon tycktes känna honom. Det kräfdes också ett godt förhållande mellan båten och den hand, som skötte roret, ty fallbyarna kommo från fjellen tunga och nästan blixtsnabba och det gälde att genom ögonblickliga manövrer med rorpinne och skot lista sig fram i striden med elementen. Olaus hade nätt och jemnt hunnit ut mot fjordens djupare ränna, då ett nytt »Pulpeten — — hoj!», nu helt nära, skar genom stormen. Han besvarade det, och strax derpå kom något stort mörkt rykande framåt med ursinnig fart, han hörde ett par röster, som skreko frågor åt honom, det mörka strök alldeles intill hans rullande, stampande båt, någonting slog ned öfver relingarna och han rusade för-ut med en fångad tross, hvilken han fastgjorde, hvarpå han lika snabbt sprang öfver tofterna bort till roret för att i skutans våldsamma fart icke få snäckan nedskuren under sjön.

Några minuter senare hade han seglen nedlagda i båten och stod på däck af en brigg med ett par af rattens spakar i sina små men stadiga näfvar. Och han såg skenet i stugans fönster försvinna — och så bar det i väg för refvad stagfock och råsegel mot mörker och splittrade skarpa fjellväggar.

Följande dag stod lotsen inne på stenhuggeriets kontor. Den fete kontoristen på ena sidan det stora bordet besvarade helsningen utan att se upp från sina papper. På andra sidan satt en ung man med smal nacke, toppigt hufvud, uppåt spetsade öron och ytterligt långa, magra händer.

»Hva' ä' det han står på?» frågade den fete och såg med ett öga åt den magre.

Denne hade redan sidan uppslagen.

»Trettitre kronor!»

»Jag har inga pengar», hördes det från dörren.

De båda kontorstjenstemännen lyfte på samma gång sina ögon utan att röra hufvudet och deras blickar möttes i ett djupt »*jaså!*»

»Det skulle väl inte vara möjligt att få...»

»— anstånd en åtta dar eller fjorton eller en månad eller ett år till, menar ni Olaus!» Den tjocke hade stigit upp, trädt båda händerna i byxfickorna och ställt sig litet bredbent framför fiskaren. »Ser ni, Pulpeten, det här kontoret har litet andra saker att också tänka på än att hålla kredit öppen för alla som behöfva pengar. Jag har för resten inte med saken att skaffa, men direktören har sagt, att han vill ha pengar i dag. Kanske ni vill tala vid honom sjelf?»

»Nä — men jag har ändå tänkt kunna betala —»

»Jaså — jaså — jaså! Nå?»

»Jag har — — — min snäcka.»

Ordet kom litet trögt fram.

»Och hon är nog värd trettitre kronor och kanske lite till, men — jag har inte annan råd och därför så — kanske det går an att fråga direktören?»

»Conrad!» sade den tjocke med en hufvudrörelse mot rummet bredvid. Conrad försvann ditin. Efter en stund gick dörren upp.

»Direktören säger, att om båten duger till någonting och möjligen kan användas för bolagets

räkning, så får det gå, eftersom det väl inte fins annan råd. Herr Knutsson skulle bedöma saken.»

»Duger till någonting!» högg gubben fast, »sa' direktören *duger!* Den snäckan —»

»Seså — seså!»

Herr Knutsson hade i olympiskt lugn tagit sin ena hand ur byxfickan och höjt dess pekfinger afkylande mot lotsen.

»Vi ska' nog bedöma din snäckas värde, min gubbe lille. Och så godt nu först som sist. De ä' ju fin sydlig bris i dag.»

»Nordvest — men han ä' ännu byig efter stormen i natt.»

Alla tre vandrade nedåt bryggan, der snäckan låg. Den magre skar skarpt igenom vinden, men herr Knutsson gick hårdt framåtlutad för att komma fram.

»Ska' herrarna med?» frågade Olaus och höll båtens stäf intill bryggan.

»Tack — inte jag!» sade Conrad.

»Jag skulle följt med om jag hade haft en tjockare rock», sade hr Knutsson och såg på sjön. »Men kanske ni har svårt att sköta er ensam, Pulpet — annars torde det vara af nöden att se, hur båten girar och ligger på roret.»

Conrad såg på sin äldre kamrat. »Girar» och »ligger på roret»! Han förstod sig allt på båtar ändå, hr Knutsson.

Nu bar det åstad med gubben. Som en fogel sköt snäckan sin väg framåt. Brisen var frisk, nästan så frisk som båten tålte orefvadt. Så, tyckte Olaus, hade hans snäcka aldrig förr rört sig. Skarp som en knif skar hon sig upp i vinden, hon vände med nästan full fart öfver på andra bogen, hon föll af för rorets rörelser, känslig som en ädel ridhäst, hon smög sig fram i vågdalarne och vakade, så att sjön i klufna stänkmassor fick gifva sig undan för hennes stäf, hon länsade utan att få ett öskar vatten insqvalpadt akterut och hon vände undan vinden i en hård by utan att lägga ned läreling djupare än att tofterna förblefvo torra. Hon tycktes vara ett med den man, som skötte henne, hon lydde ögonblickligt hans minsta vink, hon bar honom som om hon förstått att det var en heder att ha en sådan hand vid rospinnen, hon var en lefvande varelse, som gifvit hela sin lifliga rörelseförmåga till hans tjenst.

»Hon seglar inte illa», sade hr Knutsson på bryggan, »men jag undrar, hur hon skulle reda sig i rum sjö.»

Rum sjö! Conrad såg på hr Knutsson, såg på snäckan, såg på sjön och på sin klocka och sade:

»Ja, det undrar jag också.»

Nu kom gubben tillbaka. Det gick hvitt framför bogen på snäckan. Som en pil sköt hon fram, lofvade skarpt upp mot bron och stannade så varligt, att man skulle vågat lägga sin hand mellan hennes stäf och bryggans plankor. Olaus var allvarsam, då han steg i land efter att ha beslagit seglen.

»Duger hon till något!» frågade han litet skarpt.

»Ja *bevars* — ja *bevars!*» sade hr Knutsson och sparkade till sladden af fånglinan, »hon länsar fint nog bidevind och —»

»Hvasa?»

»— och får hon toppsegel och klyfvare —»

»— så blir hon galen», afbröt Olaus.

»Säg inte *mig* det!» klippte hr Knutsson till och gick med tummarna i ärmhålen inåt bryggan. Kommen på fast land, stannade han, vände sig plötsligt mot lotsen och sade:

»Ja, vi tar båten för denna gången. Ni ska' få en lapp på att ni har betalt, Pulpet! Men sköt nu era affärer lite bättre. — Se der!»

Olaus fick qvittot, läste och tummade på det och stod qvar. »Nä? Ä' det något mera?»

»Ursäkta», sade gubben litet osäker på målet, »men jag ville bara be om en sak —»

»Hm!»

»— se snäckan ä' liksom det enda, som jag har brytt mig om på de sista femton åren —»

»Ä' hon *så* gammal! femton, hva' säger ni — femton — år! då ä' det väl mask i bordgångarna —.»

Som en pil satte Conrad i väg utåt bryggan.

»Ja spring han!» skrek gubben, röd i ansigtet, »och se efter, om det ä' mask — i bor'gångarna — mask i bor'gångarna — hittar han några — hvasa? — Ursäkta mej, jag förstod inte riktigt meningen, men jag ville bara be, att herrn blir rädd om henne som om ett barn, för som ett barn har jag hållit henne och strukit och tjärat henne i botten, och lydig har hon varit som om hon haft förstånd — och om jag nånsin hinner tjena ihop hvad hon nu ä' lemnad för —»

»Ja visst — ja visst! Var lugn nu, Pulpeten — jag skall sköta båten —»

»Och inte låta henne göra annan tjenst än segla — inte grofarbete! hon ä' för fin båt för något annat, hvasa — herrn!»

»Hon skall ligga för *min* räkning. Är ni nöjd nu?»

»Tack!»

Gubben gick. Efter en stund stannade han och såg åt båten. Snäckan låg der borta och vaggade och svängde med masttoppen. Olaus var för litet modern hjelte för att fälla någon förstulen tår, men han stod länge qvar och sade, när han slutligen fortsatte sin väg:

»Må hin ta' honom, om han vansköter *den* båten! Och nu blir det att fundera — för snäckan *ska'* tillbaka till Pulpeten.»

* * *

Hr Knutsson styrde, och Conrad skötte focke-skot. Upp och ned för fjorden, kors och tvärs. Snäckan var sig icke lik. Hon dref och backade och tog in vatten och ville inte lyda ror och for emellanåt som en ångbåt för att strax derpå ligga stilla med piskande segel och näsan rätt i vinden.

»Båten ä' galen!» sade hr Knutsson ilsket, der han satt våtstänkt och slet och slängde med ror och skot.

»Gubbrackan lurade oss», lät det för ifrån, der Conrad hängde dubbelviken på relingen, »och bäst

är att sälja skräpet. Man bör alltid kunna få femti kronor — aj!»

Det var en sjö, som träffade, der han satt.

Med nöd kommo de hem, ty vinden friskade i, och snäckan var aldrig konstruerad för att under sådana förhållanden tåla hårdt skotade segel i lovart. Conrad hade redan rott af de flesta tullpinnarna under arbetet att få båten rundt i vändningarna, och genom kraftiga ansträngningar hade det lyckats hr Knutsson att få storseglet söndradt.

Bryggan nåddes äntligen.

»Båten ä' minsann galen», sade hr Knutsson och gick hem från alltsammans.

Conrad beslog seglen på sitt sätt. Och så fick snäckan ligga der och hugga mot bron, tills slutligen en stenarbetare kom och förtöjde henne med aktertåg.

* * *

Olaus syntes inte mer vid stenhuggeriet. Han satt mest hemma och »funderade» för att få sin kära båt tillbaka. Men det gick smått med den återeröfringen, då båten just varit hans nästan enda födkrok. Nu hade han kommit derhän, att stugans offrande var bestämdt. Men hvem ville

köpa Pulpeten? Ingen. Jo, kanske någon stenhuggare skulle vilja ha ved utaf henne. Sin stuga hade han hållit kär, och om hemmet än är så oansenligt som tänkas kan, käns det svårt att gå derifrån. Men snäckan måste vinnas åter.

Tiden hade gått och det var höst, då gubben fattat sitt beslut att bjuda ut Pulpeten. En och annan gång hade han frågat någon stenhuggare om snäckan. Men de hade vanligtvis ingen reda på henne. En sade, att hon var såld, en annan hade sett henne på land med kölen i vädret, en tredje hade hört, att hr Knutsson och Conrad varit nära att dränka sig under en seglats, dervid snäckan förlorats. Det var närmast sanningen. Ty då de en gång gifvit sig åstad utan barlast i byigt väder, hade båten spelat dem det sprattet att kanta för en hård fallby, som togs med fastsurrade skot; men de hade också båten att tacka för sin räddning, ty först en halftimme senare upptogs de af en passerande skuta, ridande på snäckans köl och med nödflagg af bådas näsdukar hissad på hr Knutssons käpp.

Men så fick Olaus höra af en gammal fiskare, att snäckan nu fick gå med i arbetet. Då flammade det till litet i lotsens öga, och samma qväll

var han i skymningen på väg till stenhuggeriet. Det var nästan mörkt, då han kom ut på den långa bron. Der lågo flere båtar, men fastän gubben såg i mörker som en uggla, kunde han icke få sigte på snäckan. Och det blef alldeles mörkt. Efter en stund steg månen, half och rödaktig, upp öfver fjellets skogskam och lyste matt upp vattnet och stranden. Olaus sökte åter som om han sökt ett förloradt barn. Gång på gång kom han tillbaka till en båt af just snäckans storlek med mast och segel på. Han steg ut på en plank, fick tag i masten och kände på den. Så klängde han sig fast, klättrade upp och nådde toppen. Der kände han efter med fingrarne rundtomkring. Det *var* snäckans mast. Han hade råkat på en liten samling metallstift, ordnade till ett O och inslagna i masttoppen. De plägade alltid glänsa så vackert i solljuset, ty gubben höll dem blanka. Nu voro de anlupna och syntes ej i månskenet.

Nästa ögonblick var gubben nere i båten. Hans fötter stötte mot stenbråte. Men han kände efter på relingen, på spantens ändar, på borden och på roret. Han skulle känt igen sin snäcka bland tusende under vanliga förhållanden, men denna var både lik och olik den sökta. Slutligen kom

han till stäffen. Det *var* hans snäcka! Sådan stäf fanns inte på andra båtar i den fjorden.

Båten låg nerlastad till nära relingarna med skärfvor och splitter efter stensprängningar. Relingen var sönderskad och af färg fanns troligtvis icke längre ett spår. Olaus lossade seglen. I mörkret kunde han se några stora lappar, som skimrade mot den mörkbarkade duken, och på flere ställen trädde han handen genom rifna hål.

Så hade hr Knutsson hållit sitt löfte. Snäckan användes till den simplaste tjenst der på platsen — att undanskaffa en hop stenbråte, som var i vägen. Den snäckan, som gubben så vårdat och aktat och hållit kär! Och för hvares skull han nu ville gå från hus och hem!

Jaså, det var så man höll ord.

Månen lyste svagt öfver gubben, der han satt med hufvudet stödt mot händerna och stirrade på båten. Han funderade nog skarpt i denna stund. Hade det varit dagsljus, skulle man sett, att gubbens drag hårdnat och att någon ond tanke framträdde ur hans blickar. Men nu var det så mörkt, att ingen menniska såg, hur han böjde sig ned, varsamt plockade undan en del sten och derpå kände sig för med ett finger, tills han fick tag uti

en af bordens träaglar. Här började han arbeta med sin knif. Det gick långsamt, men gubben var seg. Slutligen kunde han med ett par varsamma slag jaga ut träpluggen. Det började porla och brusa bland stenflisorna. Olaus surrade fast roret, kröp upp på bron, kastade loss fånglinan, och vände snäckan så att dess stäf pekade rätt utåt fjordens djup. Så drog han ihop sin kropp, satte båda fötterna mot snäckans akterstäf och sträckte kraftigt ut benen. Det var alldeles lugnt och han visste, att hon höll sin kurs rätt.

Der satt han åter med hufvudet mot händerna och ansträngde allt mer sina ögon att följa den bortglidande båten. Inom svagaste synhåll stannade hon, vred litet på sig och låg som en halft inbillad, halft verklig spökbild. Hon kunde inte ha långt qvar. Masten lutade snart en smula för-öfver, derpå åt andra hållet och så åter för-öfver, men nu skarpare. Olaus satt med handen bakom örat. Han hörde ett tydligt brusande och derpå såg han att masten hastigt drogs nedåt, lutande, som den var, och så försvann toppen.

Det hördes ett svagt ljud från bron. Det var blott lotsen, som drog ett djupt andetag. Nu var *hans* historia slut. Den låg nu i lugn under fjor-

dens djupa vatten. Hvad som än härefter måtte hända, skulle dock icke kunna kännas så vanärande som det, att snäckan användts till att frakta stenbråte.

Pulpeten hade nästan försvunnit ur folks minne der i trakten. Man hade icke sett honom på flere veckor, stugan hade vanligtvis varit låst, när fiskare seglat eller rott förbi, man visste icke ens, om gubben ännu lefde, och det samma kunde det för öfrigt vara. Snäckans försvinnande var också en så obetydlig händelse, att sqvallret fick endast helt ringa näring deraf. Conrad hade visserligen funderat och snokat och lyssnat i några dagar, men då inga upplysningar stodo att vinna, hade äfven han släppt taget.

Så kom en dag en historia i rörelse, hvilken plötsligt ryckte namnet Pulpeten in i allmänna samtalet med långt större intresse än detta namn någonsin förr kunnat påräkna.

En brigg, hvilken låg på platsen för att lasta sten, hade en afton lättat för att flyttas något

längre från land. Då ankaret nådde vattenytan, hade det med sig på stocken masttoppen af en båt. Det var en snäcka lastad med stensplitter. Genom att kasta detta i sjön och ösa båten, hvars fockstag fastnat vid ankarläggens jernknapp, fick man densamma åter flytande och det visade sig då, att vattnet stod i en stråle in genom hålet efter en utjagad bordnagel. Folket på platsen igenkände genast Pulpetens snäcka, och herr Knutson var sjelf nere med Conrad för att intyga identiteten.

Men samtidigt hade en historia om Pulpeten sjelf flugit från den ena sqvallergruppen till den andra. Skepparn på briggen hade varit inne hos bolagets direktör och berättat förloppet af sin in-segling i fjorden förra gången, ett par månader tillbaka. Det var en ovädersnatt af allra värsta slag. Svart som i en säck och vestlig storm så det brakade i skogarna på stranden af fallande granar och tallar. Han hade blifvit öfverrumplad af stormen och kunde icke få lots och vågade icke ankra midt i den hårda strömmen, som stod inåt. Så hade han kommit rykande och med slängande bom nedåt Pulpetens stuga. Han kände Olaus och hade sett eldskenet i stugfönstret. Sku-

tans läge var helt enkelt förtvifladt. På vinst och förlust hade han prejat an gubben, churu han aldrig kunde tänka sig möjligheten af att någon människa skulle våga sig ut och offra båt och lif. Men — Olaus hade kommit. Maken till seglats, som båten gjorde för att komma långsides med briggen, hvilken gjorde förfärlig fart, hade väl aldrig företagits på den fjorden. De fingo gubben ombord, sedan han stuckit en kastad tross om lifvet och hoppat i sjön. Så hade han genast tagit roret med en man till hjälp. Och så blef det en seglats, som skepparen inte gerna ville göra om. Tätt in på fjellväggarna, så att de sågo graniten blänka genom mörkret och blott väntade att först rårna och strax derpå skutan skulle skrapa. Men gubben stod lugn och sade aldrig ett ord mer än det nödvändigaste till mannen vid ratten. Han tycktes ha ögon, som inte ens aktade mörkret. De hörde sjön bryta öfver berghällar och grund alldeles inpå dem, de fingo hvitt skum upp öfver relingen från skarpa fjellkanter, hvilka de kunde nått med en båtshake, de hade en båt alldeles klar för att åtminstone söka berga lifvet, de visse inte mer, hvar de voro, än om de haft säckar om hufvudena — men alltjemt teg gubben,

och när man gick alldeles inpå honom, kunde man se, att han hade läpparne hårdt hopbitna och ögonbrynen hopdragna till ett mörkt streck. Ja — hade skepparen slutat — en sådan karl har aldrig förr stått vid briggens ratt. Stunden kom, då ankaret kunde gå och jag fick andas. Gubben fick icke mycket för tillfället, men jag lofvade att låta rederiet få reda på saken. Och jag har nu litet mera att lemna honom.

Samma afton stod Pulpeten i direktörens rum, der äfven skepparen befann sig. Olaus hade fått veta händelsen med snäckan och var beredd på det värsta.

»Hör nu», sade direktören, »har *du* Olaus reda på, hur båten kommit till att sjunka?»

Han såg allvarsam ut, men det framglimtade derjemte något vänligt genom blicken. Olaus lät sin hatt gå rundt i händerna en stund, medan han såg på golvet — och så omtalade han alltsammans.

»*Jag* kunde nog ha knogat på sten tills ryggen strukit», sade han, »men — men — *snäckan* —!»

»Det är en psykologiskt fin gubbe», sade direktören litet tankspridd.

»Hvasa?» frågade både skepparen och Olaus.

»Man har sårat gubbens bästa känslor», svarade direktören till skepparen. Nu förstod denne.

»Ja *visst* har man det. *Jag* vet, hur man kan hålla af en skuta — jag har aldrig vetat det så bra som den der natten — det var sannt! för-låt jag afbryter — här ä' ett bref från rederiet till dej, Olaus. Tappa det *inte* — och läs det hemma.»

»Hade jag anat det der med båten», fortsatte direktören, »skulle du fått anstånd. Men herr Conrad framställde saken helt olika. Nåja — den slyngeln har inte många dagar qvar här. Och Knutsson — jaja — beskedlig karl, fastän — — Det var rätt du talte sanning, Olaus. Tag nu din båt och laga upp den och behåll den och — såja — såja — — lugna dej, gubbe! ska' du ha mej riktigt rörd!»

Det var Pulpestens framsnyftade »tack — Gu' välsigne herr direk—», som föranledt det sista yttrandet.

Men skepparen trummade ursinnigt på bordet och knep tidt och ofta ihop ögonen, som om han fått något i dem, hvilket hindrade honom att se klart.

Snäckan låg åter vid Pulpetens lilla stenbrygga. Förstörd till utseendet hade hon letat sig dit efter alla vedervärdigheter. Till sin obeskrifliga glädje hade gubben sett, att hon icke hunnit blifva nämnvärdt skadad i borden. Den lugna reträtten på sjöbottnen hade antagligen räddat henne. Men ruggig såg hon ut. Gubben satt på den vanliga stenen helt nära och tittade på henne. Hon var honom nästan kärare nu än i det goda utseendets dagar.

Men hvad kunde rederiet vilja honom? Han öppnade brefvet. Och ögonblicket derpå hade han tappat det och farit upp, som om det innehållit en huggorm. Det var dock ingen orm utan en hundrakronsedel.

Gubben stod ännu stel och såg på brefvet vid sina fötter. Slutligen vågade han sig på det. Han var skral i innanläsning af skrifvet, men det gick dock med litet arbete:

»Till Olaus i Pulpeten för den oförgätliga tjänst, han gjort

ett tacksamt rederi.»

* * *

Stråla gerna aftonsol med ditt sista klara ljus! Inger mer än du ser, hvad som försiggår der inne i den lilla viken under fjellet. Gjut ditt varmaste, rosigaste, gladaste skimmer öfver den egendomliga synen! Du får nog aldrig se sådant mera, hur mycket glädje du än kan komma att lysa öfver. Ja — kasta litet guldglans öfver gubbens gråsprängda hår, der han just nu står med sitt öfverfulla hjerta tryckt mot båtens mast och gång på gång, utan att han vet det, upprepar:

»Och nu får jag sy — *nya* segel åt dej — —
min lilla snäcka!

EN FÖRBIGÅNGEN.

En förbigången.

Han var knekt till lif och själ. Han hade varit kadett af gamla stammen, hade legat på krigsakademien tre gånger den normala tidslängden och föraktade i klump alla »kursare», som fått sin officersutbildning på annan väg. Hans äregirighets drömmar hade en gång sväfvat högt nog och i sammanhang dermed försökte han sig på inträdesexamen till Marieberg, men stupade på en första gradens eqvation i algebra. Från den betan hatade han matematik, men underhöll sig allt fortfarande med de rent militära auktoriteterna, kunde citera åtskilliga tänkvärda satser ur Rüstow och Clausewitz och visste, hvad Fredrik den store borde gjort för att undvika ett och annat nederlag. Som en trosartikel för hela lifvet

medtog han ett i en taktisk lärobok inrymdt påstående, att krigarns yrke i alla tider ansetts och i alla tider skall anses för det ädlaste af alla. Och från denna åskådning var steget kort nog till förakt för alla andra sysselsättningar, som ej på ett eller annat sätt sammanhängde med eller tjänade militäryrket.

Men kapten Blom var också ytterligt konservatif och lika ytterligt hetlefrad. Stäldt i hans konservatifva åskådnings tjänst blef hans lynne honom farligt. Ty han hatade och bekämpade efter bästa förmåga alla »nya dumheter», som gjort sig gällande på militära området, höll med hjeltemod fast vid »fyrkant» och »mot rytteri» samt slutna exercisens ovilkorliga företräde framför den spridda ordningen såsom beredelse för striden — och främst af allt detta fyrkanten. Ty *den* formeringen var dock nummer ett, vare sig man betraktade saken ur allmänt mensklig eller — hvad bättre var — ur rent militärisk synpunkt. *Der* pröfvades, om hvarje individ visste sin plats — och *det* måtte väl vara af värde för hvem som helst äfven i alldagliga lifvet — och så var det den enda taktiska formering i stort, som medgaf fullt skydd åt alla håll. Napoleon hade använt

fyrkanten i Afrika icke en utan tjogtals gånger. Starkare argument kunde aldrig tänkas.

Samma år Blom ingick på det ödesdigra femti-talet, tog regementets öfverstlöjtnant afsked. Och dermed hade det enda stödet inom kamratkretsen för kaptenens taktiska idéer, fyrkanten inbegripen, fallit. Öfverstlöjtnanten hade nämligen under årens lopp så bearbetats af Bloms öfvertygande rasonemanger i ämnet, att han till slut fann sig mot sin vilja genomträngd af dennes »Napoleonska betraktelsesätt», för hvilket Blom påstod fyrkantens flitiga användande vara särdeles kännetecknande.

Det var nu under regementsmötet, och ny major var icke tillsatt. Kapten Blom skulle som äldste kompanichef göra majors tjänst. Det klack till i honom. Gamla drömmar, skimrande och gyllene som en majorsgalon, började åter leka för hans själ. Idealet, som han hållit på att förlora, stod med ens i sjelfva portläsningen närmare. Han skulle göra tjänst som major. Och härifrån till att *vara* major vore väl steget icke så otänk-bart. Hm! majoren! major Blom! Herr majoren! Sämre kunde det låta. Han hade fullt utbildad majorsfeber. Nu gälde det att visa, att man *hade* sjelfständiga idéer. Och så att stå som en

man för dessa idéer. Och Blom var uppgiften vuxen.

Andra bataljonen skulle ha bataljonsexercis med full packning. Och kapten Blom skulle föra befälet. Blom var i allmänhet ingen rädd karl, men han satt helst upp på en lugn häst. Och gamla Lotta, som nu tjenat kronan i tjugotvå år, längtade efter hvila och brydde sig icke mer om regementsmusiken än om hon varit en gymnastikhäst af trä. När trumpeter och trummor föllo in, lade hon endast sina öron efter nacken, satte ena bakbenet i hvilställning och tyckte, att alltsammans var en galenskap.

Det var nu en solig stekket eftermiddag. Bataljonen stod i anfallskolonn på uppställningslinien, väntande på befälhafvaren. Och han kom på Lotta från högra flygeln. Alla hufvud vredos för att se på honom. Det var ett mäktigt ögonblick.

Kapten Blom tog sig icke illa ut. Hans ansigte med det gråsprängda kindsägget och fårorna, som de många vredesutbrotten under årens lopp gräft i pannan, var manligt och långt ifrån fult, figuren kraftig, ehuru en smula för korpulent, benen något korta, men säkra som grindstolpar.

Hans blick ljungade bortåt utefter främsta linien. Han var major ända ned i Lottas hofvar!

Kompanierna aflemnades. Och så gjordes parad för fanan. Lotta var sublim med sin arga min. Fanjunkaren med stångens doppsko mot magen traskade fram, sökte förgäfvets komma i takt med musiken, vände och drogs åter till ledet som till en jättemagnet. En enda gång gaf Lotta sig ett rapp med den slitna svansen och såg ut som om hon kunde vara i stånd att lemna tjenst och alltihop, men ett oemotståndligt »stilla gumman!» återförde henne till stundens allvar.

»Manöver! — marsch!»

Nu samlade bataljonschefen Lotta och sig sjelf för några ögonblick, hvarpå han klämde till med: »Bataljon. — framåt — marsch!»

Massan skred framåt. Karlarne voro synbart intresserade för ombytet af befäl och satte fötterna hårdt i grästorfvän. »Rotevis kolonn» formerades under marschen, och allt gick bra. Kapten Blom kände, att han var på sin plats. Sjelfva Lotta tycktes road af exercisen och förde sina ben som i yngre dagar.

Tredje kompaniets chef var en liten fet kapten, som under nästan hela sin tjenstetid fått lida spe

för det han icke kunde hinna med under marsch. Han var för öfrigt en godmodig själ, som ville vara alla i lag och kanske just på den grund vanligtvis såg sina afsigter slå fel. Nu gick han i teten i höjd med fanplutonen. Han hade klart för sig, att det nu gälde att sträcka ut på benen, och gjorde under redan börjadt svettbad sitt bästa.

»Ta' ut stegen litet!» sade han halfhögt åt plutonchefen bredvid. Denne lydde. Halftroppchefen i teten följde omedvetet med, och förste fanföraren ökade också på en smula för att komma undan. Det blef tungt nere i köen, och soldaterna, i synnerhet de äldre, började tycka att det inte var så roligt längre. Solen stack. Och packningarna tryckte och klämde i armveckan. Lotta, som skridtade, kom så småningom en smula efter.

»Ta' inte — fullt — så stora — steg — i teten!»

Det var kapten Blom, som ropade.

Tredje kompaniets chef hörde någonting, misstänkte att det gälde honom, vred hastigt hufvudet bakåt och frågade hvad det var. Fjerde kompanichefen ropade då halfhögt:

»Du tar för små steg i teten.»

»Det var som jag trodde», mumlade den lille

fete och skyndade på sin granne, hvilken förde rättelsen vidare till fanjunkaren.

Och Lotta kom ännu mera efter och hon tog inte gerna traf i onödan. Kapten Blom började bli lite röd i pannan.

»*Ta' inte så stora steg i teten!*» Hans stämman var märkbart starkare.

»Hva' säger han?» ropade ögonblickligt den lille kaptenen, och han som gick bakom gaf genast med handen tecken, att teten borde komma fortare undan.

»Större steg!» flåsade den lille och började arbeta med axlar och rygg, der rocken kändes sitta fast.

Som en böljande våg gick missnöjet med det bestående genom hela bataljonen från teten till köen. Hvad var det för brådska? Hann man inte fram i tid? Gälde det lifvet kanske? Den förd— packningen!

Lottas svans hven i luften och gaf hvardera sidan ett rapp, ty kapten Bloms små stadiga ben klämdes samman. Det hördes några hastiga tramp och en sabelbaljas skramlande och så ett rytande:

»*Ta' inte så förbannadt stora steg säger jag!*
— *Bataljon — halt!*»

Nu var han in på fanföraren. Denne parerade genast genom att skylla på kaptenen i teten. Och situationen hindrade den senare från att afleda skuren mot kaptenen bakom. Och så ville han dertill göra alla i lag. Dessutom var han så andfådd, att han icke skulle kunnat få fram ett ord på ett par minuter.

Blom var i detta ögonblick idel vred major. Han sade ingenting, men — bataljonen skulle få lära sig att exercera!

Anfallskolonn formerades åter och derpå följde det fasansfulla ordet: »handgrepp!»

Alla de sympatier, kapten Blom möjligen haft i det ögonblick, då han kom från högra flygeln för att taga mot befälet, voro nu spårlöst bortblåsta. Exercis! handgrepp! med hela bataljonen! midt i solgasset! Var han inte klok, den der lille ilskne, kortbente, misslyckade, grå uttern? En fyrahundrafaldig kritik strömmade samman mot Lottas ryttare, men han satt der vred och bred, färdig att taga upp striden med dem, hela svärmen, om det gälde.

Handgreppen började. Det första gick alldeles sönder. Karlarne voro bestämdt trilska. De voro till ej ringa del gamla soldater, folk med erkänd

och beprisad social ställning, hederliga, pålitliga, envisa, omöjliga att få en tum längre än de sjelfva ville. Svetten rann från deras panna och nacke. De önskade exercisen och bössan och bataljonschefen och Lotta och kongl. majestät och kronan hin i våld och ville helst gå hem till sin rote och gumman. Göra handgrepp *kunde* de, men nu *ville* de inte.

Men Blom skulle visa dem, hvar deras vilja satt. Han hade fått smak på makten. Han skrek och rättade, så han blef blå i ansigtet och löjtnanterna började fnittra, han klämde Lotta, så denna började förlora tålmodet och föryngras, han svälde ut i sin ädla harm öfver den dåliga exercisen, han skulle rycka upp bataljonen, om ingen annan ville göra det, han ... han ...

Hvad var det! Lotta hade höjt hufvudet och var tydligen intresserad för något särskildt; hennes näsborrar vidgades, hon visade hvitögat. Något var på färde. Kapten Blom såg också orolig ut. Han började kommendera tankspridt, han rättade icke längre, han jemkade på sig i sadeln, ändrade ständigt plats och såg hvar tionde sekund bort mot lägret ...

Långt, långt borta kom han. Han såg ut som

en liten tennsoldat till häst. Skuggan följde honom som ett skarpt streck. Han red långsamt. Han hade nyss stigit upp från sin middagslur. Han närmade sig.

Öfversten!

Han var en liten mager man med den otroliga respekt, som kanske endast en regementschef kan ega. Allt böjde sig för honom, och särskildt de grader, hvilka stodo honom närmast och omedelbarast hade kännning af honom i allmänhet och hans lynne i synnerhet.

Kapten Bloms storhet krympte samman. Lotta brydde sig endast om Ajax, som bar den lille mannen, men hon hade starka skäl att vara intresserad för den ty ännu fanns på hennes ena bakben märke efter hans sista spark.

Kapten Blom tänkte icke längre på handgreppen, som han blott instinktmässigt kommenderade. Han glömde att göra på stället hvila. Hans öga endast mätte det aftagande afståndet till den lille förfärlige.

Närmare kom han. Hufvudet en smula på sned efter vanan. Håret stack fram hvitt under mössan. Blom studerade redan hans anletsdrag. De voro röda efter middagsluren. Sjelfva ögonen

tycktes röda. Han såg rent af blodtörstig ut. Då och då steg hans blick till bataljonen; för öfrigt såg han mest nedåt mot marken och tycktes under långa stunder icke ha aning om att bataljonen fanns...

Han var alldeles framme. Truppen stod i »färdigt gevär».

»Kapten Blom!»

»Herr öfverste!»

»Det ä' varmt i dag, hvasa?»

Hvad var meningen? *Han* tala om vädret! Och till på köpet här framför bataljonen.

»Det ä' *varmt* i dag, hvasa?»

»Jaha, herr öfverste, det ä' varmt, mycket varmt!»

»En tretti grader skulle jag tro, hvasa?»

»Mycket troligt, herr öfverste?»

»Kanske närmre de trettifem, hvasa?»

Blom kände att någonting vek undan under honom. Kanske var det marken.

»Ja, jag skulle nästan också gissa på trettifem gra...»

»Nå — men — så hvarför — om — jag — får — lof — att — fråga — kan — kaptenen —

låta — folket — stå — med — färdigt — gevär
— en — timme — hvasa — *hvasa!*»

Pang! Det kändes som en salva, det gnistrade för ögonen, det surrade af »hvasa», skarpa som slag af ett ridspö, och Lotta hoppade och hennes ryttare skrek: »skyldra järr» och menade »hvila gevär» och Blom, den kække, stridslystne kaptenen var tillintetgjord genom blotta närvaron af en öfverste.

Företeelsen är måhända icke så ovanlig.

Som om ingenting händt, fortsatte öfversten i långsam skridt utåt fältet. Det låg något obekriffligt pinsamt i detta lugn, som man visste vara en vulkan i skenbar hvila. Blom såg efter honom. Lotta såg efter Ajax. Hvarje man i bataljonen såg efter öfversten, hans mössa, hans hår, hans lilla rygg, hans armbågar, hans sporrar — allt såg efter honom; solen stirrade med glödande blick i hans rygg.

Något måste göras, ty snart skulle öfversten stanna och se sig om, det kände kaptenen. Marschera derifrån! Öfversten skulle hinna dem i ett ögonblick. Manövrera med kompanierna — ja! Men hvilka manövrer? Blom förstod nog, att öfversten kommit ut för att se, hur kaptenen

skötte sig som bataljonschef. Det gälde kanske hans vara eller icke vara som major. Han måste göra något nytt, något mindre vanligt . . .

Idén kom på lätta vingar, en ljus, lofvande idé, en gammal älsklingsidé. Hans stund var först nu kommen.

Bataljonen ordnades och Blom samlade tyglarna. Se! Som en staty så orörlig hade den lille magre förfärlige stannat der borta. Han såg icke åt bataljonen, hans blick hängde vid marken och for blott en och annan gång liksom händelsevis hän till Blom. Då skar en ljungande stämma genom rymden:

»*Fyhr—kant!*»

Han kunde lika så gerna ha skrikit ut kulbanans eqvation eller namnen på berömda amerikanska indianhöfdingar; bataljonen skulle stått der lika oberörd af hans kommando. Ty i hela denna samling fanns kanske icke en man, som icke hade ett ungefärligt begrepp om den militära fyrkantens utseende, men å andra sidan förekom heller ingen, som hade minsta föreställning om, huru denna fyrkant bildades efter reglementets bestämmelser. Alla stodo därför på sina platser, undrande och

spörjande, tryggande sig på hvarandras okunnighet i instinktlik, gemensam känsla af hjälplöshet.

I rättmätig och ädel harm och viss om att han nu för alltid grundlagt sitt inflytande, samman kallade då Blom, såsom han sett andra majorer göra vid utomordentliga tillfällen, herrar kompani- och plutonchefer för att instruera dem. Han var uppfylld af majestätet i denna stund. Han hade glömt öfversten . . .

Enslig att skåda, som araben på sin kamel i öknen, närmade sig långt ifrån en liten mager ryttare. Hans smala skugga klättrade, än bugtig än rak, öfver tufvor och ned i fördjupningar och blef allt tydligare, allt mera detaljerad i konturerna.

Blom satt framåtlutad, genomträngd af sitt ämnes omätbara vikt. Den lille fete kaptenen på tredje stod midt framför Lotta och såg med sina välmenande blå blickar ömsom Lotta ömsom hennes herre i ögonen. Plötsligt såg han en långsmal skugga krypa fram utefter marken. I samma ögonblick ändrade Lotta ställning med en hastighet, som på ett hår när gjort hennes sadel tom. Ajax var icke sex alnar från henne.

»Kapten Blom!»

»Herr öfverste!»

»Kort regementsmöte i år, kapten!»

(Blodtörstiga sfinx! Du lurade på lönnmord!)

»Ja, herr öfverste — för höstmanövern skull.»

»Alldeles förb . . . kort regementsmöte, kapten!»

»Jaha — ja — ja — ja endast fjorton dagar!»

»Absolut *för* kort tid, kapten!»

»Ja — ja — alldeles som herr öfversten bef . . .
— tycker, tycker också . . .»

»Hurrr — tusan — kan — man — då —
ge — sig — till — att — slösa — bort — dyr-
bar — tid — på — sådana — idiotismer — som
— fyrkant — hvasa — *hvasa!*»

En häftig kastning med hufvudet af Ajax och så — klatsch! klatsch! klatsch! Det var Lottas svans som piskade några rapp mot hennes bakdel, då hon, glömsk af allt utom sitt märke af Ajax' hof, lemnade stället och satte af som en raket med Blom på ryggen och svansen snurrande rundt som en propeller, hvilken kommit öfver vatten — allt i ett moln af dam, i bugter och öglor till höger och venster, i eftermiddagssolens klara, röda belysning; med bakåtstrukna öron och utan tanke på att stanna — kaptenen alltjemt fasthängande, med förtviflans grepp i så mycket han kunde få af Lottas tunna manktagel, med stigbyg-

larna slängande och klingande för att egga Lotta till vildare lopp, med begreppen »idiotismer» och »den napoleonska fyrkantsidén» vimlande i hufvudet på jagt efter begreppet »majorsbefordran», som flydde och flydde i kapp med Lotta i vida kretsar rundt fältet, med djupaste intresse följd af bataljonens och öfverstens blickar och slutligen styrande pilrakt på stallet, der äntligen Lotta visade benägenhet att taga skäl.

Blek som lärft, barhufvad, med några knappar ur rocken, utan sabel, klättrade kapten Blom ned från sin rykande häst, drog upp de nedhasade stöfveldskäften och tittade efter sin mössa. Derpå sökte han draga venstra handens fingrar raka igen. Så stälde han sig framför Lotta och såg henne underligt i ögonen. Hon hängde med hufvudet och andedrägten flåsade fram ur hennes näsborrar.

»Du borde skjutas med salt — i en kanon — din hydra!» sade kapten Blom halfhögt. Derpå fattade han tygeln och ledde in henne i stallet. På stallgolfvet stannade han, såg åter på Lotta och sade med eftertryck:

»Der rök min själ majorsgalonen! . . . Din Belzebub!»

Och så kom Lotta in i sin spilta och drog åt

sig ett bra fång hö, medan kapten Blom sjelf gick med ämbaret till pumpen.

* * *

Det var mötets sista qväll. Kapten Blom gick på diagonalen af sitt golf, lotsande sig fram och tillbaka mellan koffertar och stolar samt sugande på en långpipa. På sängkanten satt den lille kaptenen på tredje, äfven han njutande en långpipa. Hans välvilliga blå ögon följde Bloms vandring från hörn till hörn. Det hade varit tyst en stund i rummet. Den lille fete återtog samtalstråden.

»Och du ä' verkligen alldeles bestämd för det!»

Blom gjorde halt och front.

»Bestämd! Har du nån'sin sett mig annorlunda?»

»Nå för sjutton, visst inte, men jag tänkte . . .»

»Läs det!»

Blom gaf honom ett helark.

»Ja, jag ser det.»

Det var Bloms afskedsansökan.

»Ser du, jag krusar *ingen* — ingen — ingen!»

Han slungade sina »ingen» mot olika punkter af rummet. Och den lille satt och såg efter, hvar

de träffade. Blom hopsamlade åter de afskjutna och riktade dem i ett sista samfäldt »ingen» mot sin kamrat. Han var nu den oförskräckte, oryggelige. Ingen öfverste fanns i närheten.

»Du skulle gett med dig i den der dispyten om fyrkanten», sade nu den lille blåögde fete på försök. Det tog genast eld.

»Gett me' mej! jag! — gett me' mej! mot honom! Nå, du känner inte Johan Adam Blom. Förr må du bli å' med din mage än jag släpper min öfvertygelse — och en sådan öfvertygelse till. Du ä' inte knekt — du kan inte hålla jemn marschhastighet ens, du . . .»

»Nå, men jag har ju sagt dig femton gånger, att jag inte hörde, hvad du skrek till teten och att jag blef narrad att öka i stället för minska stegen. Du vet, att den kamraten alltid söker ställa till skoj och att det var han . . .»

»Hva' hör det hit! håll dej till ämnet! Fyrkanten är och förblir det militära snillets triumf. Läs Clausewitz, läs Rüstow! läs om Napoleon, *han* använde fyrkanten i öknen och *han* kanske begrep någonting, eller tror du kanske inte det? Kanske du inte anser, att Napoleon var någon knekt han heller, när allt kommer omkring, hvasa?»

»Bäste Adam, tag inte i så häftigt. Jag tror på både Rausewitz och — hva' hette den andre —»

»*Clausewitz!* och inte *Rausewitz*, din lilla . . .»

»Nåja, *det* hör inte hit — jag ä' gammal kursare och . . .»

»Ja, *det* hörs så det knakar efter det!»

»Men jag kan väl ändå begripa, att du förhastar dej med den der afskedsansökan, som du alltid kommer att vilja ha oskrifven . . .»

»*Jag!* nej *regementet* ska' vilja ha den oskrifven — och nu *ska'* den gå in — och man ska' finna en vacker dag, när det ä' för sent, hvad *regementet* har förlorat i gamle Johan Adam Blom. Fyrkanten och för resten hela den slutna ordningen med exercisen och handgreppen — ja just handgreppen *ska'* komma till sin gamla heder som en hel-sosam motvigt mot detta moderna, galna, tyska, importerade, förnuftsvidriga — vänta, tills jag talat till punkt — gnoende i backar och berg, som kan anstå indianer och zulukaffrer men inte major Bloms batal . . . *kapt*en Bloms, menar jag — sa' du något?»

Men den lille teg och blott stirrade beundrande på den, som kunde så utreda en sak. Till sist blef han sömnig och gick.

Nästa dag var kaptⁿ Bloms afskedsansökan

inlemnad till tjänstgörande majoren. En yngre kapten var redan föreslagen till major.

* * *

Utryckningsdagens sol hade knappt hunnit upp öfver skogstopparne, då kapten Blom, som fått permission från kl. tolf på natten, sjelf ledde ut Lotta ur stallet.

»Det är *dej*, jag har att tacka för det här», sade han och drog ned stigbyglarna.

I det samma hördes kommandoord och rörelse från lägret. Något kompani var kanske redan färdigt att marschera till förråden.

»Jaså», sade Blom, »jag trodde jag skulle hinna undan, innan herrarne vaknade.»

Bitter i sin själ klättrade han upp på Lotta.

»Vänta, Blom!» ropade en stämma från ett tält i närheten, och i hvit skjorta, uniformsbyxor med släpande hängslen samt tofflor kom den lille fete springande. Han stannade framför Lotta som förr en gång och såg henne trofast och välmenande in i ögonen. Men Lotta tuggade på betslet, så det stod henne som raktvål i mungiporna.

»Blom», sade han, »tror du verkligen att det var den der marschen, som har vållat detta?»

»Visst f--n var det marschen!»

»Blom — gamle kamrat! Här ä' min hand — förlåt mej! — jag kommer snart efter.»

Och den lilles hängslen släpade åter mot tältet, hvarifrån de kommit. Der stannade han och såg utåt vägen, som ledde öfver slätten.

Kapten Blom var redan ett godt stycke åstad. Ty Lotta trafvade denna gång godvilligt. Hon tycktes ana, att det nu för alltid bar i väg från exercis och trummor och kommandoskrik och Ajax och allt, som hon i sitt innersta föraktade eller fruktade.

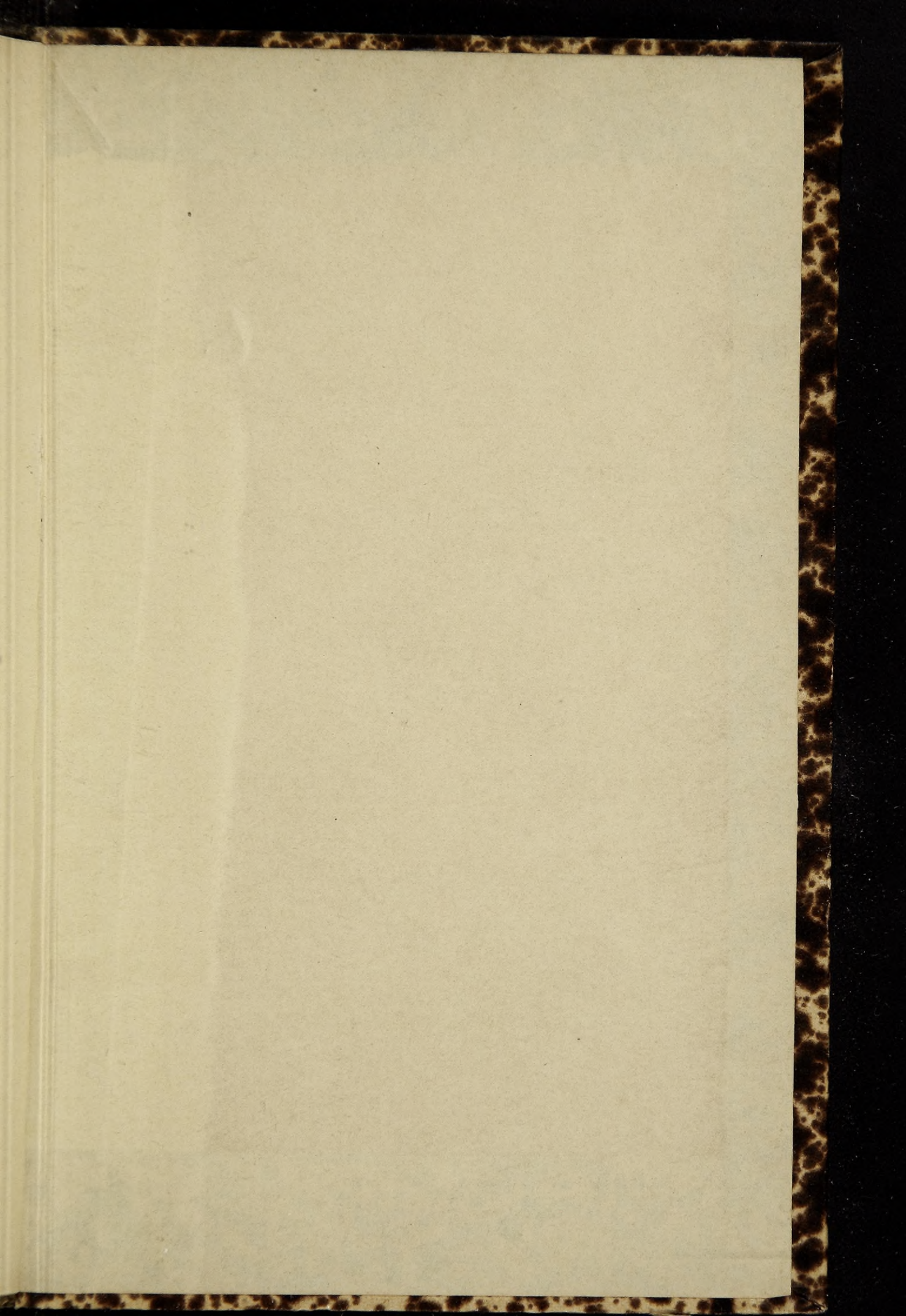
»Reaktionen skall komma en dag», mumlade hennes ryttare, »preusseriet och galenskaperna skola komma till *sitt* värde och Johan Adam Bloms *idiotismer* till *sitt* — men då skall det vara för sent att säga: ack om vi hade Blommen qvar! *han* kunde lära folk fyrkanten!»

Och siarens hufvud försvann strax efter Lottas öron nedanför en slutning.

Då drog sig den lille med de släpande hängslena tillbaka in i sitt tält, sparkade af tofflorna åt två skilda håll och sade:

»Underligt går det till! Säg om honom hvad man vill — han var dock en idéernas man!»

UNIVERSITETSBIBLIOTEKET, LUND

15000

400875280